3

N. Inw. 6823

1

IN NNE DNI Amen

PRÆAMBULUM Amu

De Definione Dlcæ

Quonia duplex ē Definitio: ut infra patebit) sc Nnis et rei unde Dla etiā duplici Definitione definitur Quò ad Nn: itaqꝫ deducitur à Græco vocabulo Dialegome seu Dialegeste quod latinè scat disserere, disputare vel ratiocinari atqꝫ sic definitur quò ad Nn: ē ars seu Scia disserendi aut disputandi. Deducitur eni à Græca Dictione Dia quæ scat duo et Logos quæ scat sermone, unde Dlca ē tanqm duor sermo argmtantis et respondentis.

Quò ad rem: est ars seu htus de re quavis pposita in utramqꝫ pte pbabilr disserendi. Et hæc definitio ē essentialis. Quia cstat Gre pximo et ultima Differeā. Pro Gre ponitur ars quæ pter Dlca extendit se sive ad artes liberales sive illiberales. Pro Differeā ponunt reliquæ pntæ et qdē dicitur: de re quavis pposita, qa Dlcæ ē csiderare res oēs si qdē quò ad maā, qa sciens Dlcā sciret oīa, sed quò ad foā in quantū sc cscribit modū definiendi, dividendi et argmentandi. Dicitur pbabilr ei ideò ut excludant argmentaōnes necessariæ et sophisticæ quas cpliis solidit pbabilr qm necessariò et ideo ē usus argmentaōnū pbabiliū qm necessariar. Dicitur in utraqꝫ pte disserendi idest tā in affirmaā qm negvā. Dicitur disserendi idē disputandi vel inferendi unū ex alio.

[library stamp]

Notandū Ctor Definiōnē Dlcæ d.ari accidentali[s]
criptivā et qdē multiplicē, quæ ptim à dignit[ate]
à fine, partim ab officio desumit. Ex rā dignit[ate]
dicit à S. Augustino ars artiū et Scia Sciar[um]
tone apex Sciar[um], à Cicerone artiū madim[a]
Clavis et Janua Sciar[um]. Raone finis appe[llatur]
v. falsi Judex, Cos ingeniū, oculus mentis, Lu[x]
Raone objecti dicit Scia raōnalis &c. Raone
ab Arte dicit modus sciendi. Ite facultas d[e]
finiendi, dividendi et argumentandi, ab aliis Scia
notionalis &. à nobis verò accessus ad augustal. Sap[ientiæ]
appellat.
Ob ctra Definiōnē Dlcæ opeale. Dlca n̄ ē Ars. Eō male
definit p arte. Aūs pbr. de raone artis ē operari abex-
tra et relinquere post se opus externū, ꝯ Dlca n̄ opera[tur]
abextra nec relingt post se opus externū. eō Dlca
n̄ ē Ars. Jor patet qa hæc st requisita artis, nor pbr.
Dlca ē htius intrinsecus nullū post se relinquens
opus nisi internū. Eō &. R. dist. jore ludi argmēti: de
raope artis pprie et strictè modo suptæ ē operari
abextra &. Cdr jr. De raone artis imppriè et latè
modò supta negat jor et ꝯcessa nore similit dis-
gerit ꝯsequens. Dupliciter em̄ sumit ars: stnó ppriè
et stricto modo p illa quæ exercet p corpus et relin-
qt post se opus externū, quales st artes illiberales.

2dô impprie et lato modô p illa quæ ordinat ad opus internũ sc raõnis s intellectûs quales st artes libera-les. Insbis. atq Dlca ẽ ars strictô modô supta. Eo n est ars impprie et lato modô. Ans pbr Dlca post se relin-qt syllogismũ scriptũ v vocale. Eo &. R dist. ans. relin-qt Syllogismũ scriptũ v vocale primariò nego ans, 2da-riò concedo ans et 2sequentiã.

Ob 2dò dicta Definiõ n ẽ adæquata Dlcæ. Eo n ẽ bona. Ans pbr dicta definiõ n cõpetit pti demonstrativæ quæ 2cludit necessariò, nec Sophisticæ quæ 2cludit falsò. Eo &. R dist: ans dicta Definiõ n ẽ adæquata Dlcæ latô mo-dô supta 2cedit ans. Non ẽ adæquata Dlcæ stricto mo-do supta, negat ans et 2sequẽa. Dupliciter em sumitur Dlca atmì latè ut se extendit ad ões tractatus et sic idẽ ẽ cũ Logica. 2dò strictè et sic una tantũ ẽ pars Dlcæ sc Topica s pbabilis. Præterea p Ly pbabilis, in Definiõne apposituũ intelligitur maa demonstrativa et Sophistica, licet tantũ de pbabili fiat mentio. Quia sæpius ~~nece~~ Dlca 2cludit pbabilr qm necessariò, fal-sò, eò qd sit pr usq et copia qudrorũ pblũ qm neces-sariorũ. n tn p hoc excludunt̃ ppoões necessariæ.

Ob 3tiò Dlca ẽ scia Eo. n ẽ ars. 2sequẽa patet quia artes et sciæ st distincti habitus. Ans pbr Dlca ẽ habs per demonstraõnẽ aqsitus. Eo ẽ scia Ans pbr in Dlca

oes ɔcluenēs p Principia. demonstrat dici de oi et dici de nullo
Eo e htus Lg dist. ɔsequens atni argmenti eo n
e ars pprie et stricto modo ɔcedit ɔsequca, impprie
et lato modo negat ɔsequca. Explicao patet trnor in
objectione atona.
Obc 4to Dlca raone finis dicit veri v falsi Judex
Lux verittis eo male ponit in Definione Dlca pblt.
ɔsequca pbr. oe veru e necessariu veru et oe falsu
e necessario falsu. Eo &. Lg dist. Ans 2di argmenti oe
verum && inee rei ɔcedit ans, inee scibilis nego ans. Hoc
em 2do modo consideratu veru v falsu cu habeat in oppo-
situ instantias, pbabile e.. Dro ɔtra
Obc ɔtra definione ex vi dignittis: qualibet scia e pfecta
in se ut dicit D. Ethycor. Eo Dlca n e ars artiu. Lg dist.
ans qualibet scia e pfecta ad se quo ad maa ɔsti-
tuonis qm tradit ɔcedo ans, quo ad foa pbaonis qua
ad Dlca ubiqz regnt negat ans et ɔsequca.
Itra qualibet scia pt facere demonstraone pfectam
Eo qualibet scia e pfecta etia quo ad foa pbaonis. Lg
dist. ans qualibet scia pt facere demonstraone pfecta
in se ɔcedit ans, perfecta respectu demonstratis negat
ans. Tunc em demonstrao censet ee pfecta, quando ipse
demonstrans clare pt ostedere bonitte ɔsequd, qd sine
Dlca fieri nequit,
Q. Quot st htus s virtutes intellectuales.
R. 5. hoc vocabulo contenti sapis. sc Intelligetia, Prudentia,
Sapientia, Scia et ars.
Intelligentia e htus primor principior, qua ex nudis termo

posiōne cognoscunt absq̄ ullo discursu. seu ē virtus intellectualis pficiens intellectū ad assentiendū primis principiis p se notis sinè oī discursu. vg. ōe totū ē jus sua pte. quodlibet ē aut n̄ ē. et hæc commūnit à Philosophis gracè vocat Synthereseis.

Sapientia ē htus exactissimus, q versat circa primas et altissimas causas atq̄ principia. seu ē virtus intellectualis pficiens intellectū ad cogniōnē rer altissima rū p altissimas causas. Et talis ē Metaphysica.

Scientia ē htus certus et evidens p demonstraōnem acqsitus s ē virtg intellectualis pficiens intellectum ad cognoscēdū res p causas certas et evidētes. Et tales st aliæ Sciæ ut Logica, Phyca, Mathematica. &.

Prudentia ē htus practicus cū recta raōne activus idē rectè vitā instituens moresq̄ componens. seu ē virtus intellectualis pficiens intellectū in ordine ad dirigēdas actiones humanas, seu ad dirigendos actus voluntatis ut bene fiant in gnē moris et talis ē Ethyca.

Ars est htus practicus cū recta raōne factivus idē dirigens intellectū, quomodò opera externa sint recte pficiēda seu ē virtg intellectualis pficiens intellectū p reglas certas et infallibiles in ordine ad aliquod opus pficiendū ut vg. ars domifactoria v agricultura &.

Q. Quotuplices st artes

R. Sunt 2plices Liberales et Illiberales s mechanicæ. Liberales artes dicunt quæ liberā hōis reddunt pte idē aā s intellectū, et versant circa māā internā diriguntq̄ intellectū ad pficienda opera immanentia s interna idē

ut Definio Divio et argumentatio. Et hae aliter dicuntur activae numeranturque hoc versu expressae.

Lingua Tropus Ratio Numerus Tonus Angulus Astra.

Rus Nemus, Arma, Faber Vulnera, Lana, Rates

Illiberales seu mechanicae dicuntur, quae usui corporis inserviunt, nec liberum hominem reddunt, seu quae versantur circa materiam externam ut lapides, ligna, et dirigunt intellectum ad efficienda opera externa permanentia, per potestas externas et maxime per manus, ob quod aliter vocantur manuales vel factivae vel etiam serviles: quia deserviunt corpori, quod comparative ad animam dicitur servus. Numeranturque in hoc versu contentae.

Rus, Nemus, Arma, Faber, Vulnera, Lana, Rates.

Unde ex hoc connotato facile colligitur differentia inter artes Liberales et Illiberales.

Notandum omne habitum in quo est definiri solum abstracte per intellectum ut sic: est facultas quaedam in mente per crebras actiones et exercitationes comparata. Unde etiam habitus Dialecticae definitur sic: est facultas quaedam ex frequentatis actibus in intellectu nata, reddens quem est habilis homo de re quavis proposita probabiliter disputare. Ubi adverte Praecepta in Libris scripta non esse Arte nec Scientia, sed solum Praeceptoris descriptionem. Quare qui in definiendo non distinguunt Libros (: in quibus Praecepta traduntur :) ab Habitibus, magnam rerum confusionem faciunt.

PRAEAMBULUM Secundum

De Differentia et Divisione Dialecticae.

Quo inter se differunt Dialectica et Logica.

Respondetur Primo si spectentur quoad vocem, quia Dialectica strictius

gica verò latiùs patet. Na Logica deduciꝛ à græca voce Logos quæ sc̄at sermonē unde diciꝛ sermocinalis, cōphenditqꝫ b se n totū Dlcā ꝺ etiā Rhecā quæ de sermone ornato, Pticā, quæ de sermone delectatur, Gmcā quæ de sermone cōgruo agit. Dlca verò j: ut supra dictū deduciꝛ à græco verbo Dialegome qd totū sc̄at disputare s. disserere. unde n̄ extendit se latiùs, nisi ad se ipsā, qa sola pprie docet modū disputandi. Ideò si specteꝛ quò ad rē tunc Dlca differt à Logica tnqm pars à toto. si nēpè Dlca sumaꝛ inadæquatè p solo discursu pbli 4. Libris Topicor ab Arie cōphenso, ut ab antiqs Pertī Stoicis sumebaꝛ. Si verò Dlcā sumaꝛ adæquatè idē p tota arte disserendi ꝯtinente in se Pdicabilia, Pdicamenta, Propōnes, et oēs argmetaōnes, quæ oā ꝯtinet Logica, tunc Dlca idē erit cū Logica sicqꝫ à nobis tractabiꝛ. Logica autē quò ad rē definiꝛ sic: ē sciā speculativa Entiū raōnis quæ ad definiendū, dividendū et argumentandū ꝯt destinata. Et hæc Definio Logicæ, tota Dlca patebit

Quotuplex ē Dlca. ?

Duplex: Naalis et artificialis.

Naālis ē facultas s. aptitudo quædā cuilibet hni à naā indita ad discurrendū s. inferendū unū ex alio. Nullus em̄ hōo tā rudis ē, q lumine naali definire dividere imo etiā argumentari n̄ possit, saltim circa res et maās faciles licèt impfectè vg videns aliqs fumū infert naalitr qd ibi sit ignis. Artificialis ē facultas s. ꝯtus quidam

multo usu et exercitatione p Precepta comparatg, quo hoo facile et perfecte discurrit. Et haec e duplex: docens et utens: Docens e, quae tradit Precepta bene definiendi, dividendi et argumentandi. Utens e, quae Precepta tradita ad Praxim reducit et executioni mandat. Et haec dicit modus sciendi, illa vero Scientia.

Quotuplex e Dlca docens ?

Duplex: Inventiva et Judicativa.

Inventiva e, quae invenit locos, ex qbg argumenta sumat ad qualibet rem pbandam. Judicativa e, quae argumenta ex locis desupta diligenter examinat et ppendit. Et haec e Triplex: Apodictica, Topica, et Sophistica.

Apodictica s demonstrativa e, quae ex pmissis certis evidentibus et aliter se n habentibg infert conclusione veram, correspondetqz Syllogismo demonstrativo vg Oe rationale e risibile, d ois hoo e rationalis, eo ois hoo e risibilis.

Topica s Probabilis e, quae ex Pmissis pbilibg infert conclusione pbile, s quae de rebus in utraqz pte pbilit disputat, et correspondet Syllogismo pbabili. vg ois studiosus e diligens, d Petrus e studiosus, eo Petrus e diligens.

Sophistica s captiosa s cavillatoria e, quae ex pmissis apparent veris infert conclusione falsa, et correspondet Syllogismo Sophistico vg ois canis latrat, d sidus caeleste e canis, eo sidus caeleste latrat.

Dialectica tam docens qm utens adhuc e duplex: Actualis et habitualis.

Docens actualis Dlca e, e cognitio actualis s traditio

Praeceptor docentiu rectè construere modos sciendi nimiru Definione Divisione et argumentatione.
Docens habitualis est facultas seu facilitas et aptitudo quaedam acquisita per frequentem cognitionem et traditionem Praeceptorum pro construendis artefactis Dialecticis seu modis sciendi inservientiu, qua quis facilè Regulas cognoscere et tradere potest. Utens actualis Dialectica est usus actualis Praeceptorum seu exercitium, quo quis justa Regulas à docente traditas construit modos sciendi. Utens habitualis est facilitas acquisita ex frequenti modorum sciendi justa Regulas constructione, qua intellectus ad facienda promptè et facilè artefacta Dialectica adjuvat.

Quotuplex est adhuc Dialectica?

Urlis, Parlis, Vetus et Nova.
Urlis Dialectica est quae tradit Praecepta omnibus scientiis communia ad definiendu, dividendu et argumentandu ut quod Definitio debeat fieri per Praedicta essentialia aut per ea quae fluunt ab essentia. quod Divisio debeat esse bimembris. quod Demonstratio debeat esse ex veris, necessariis, et infallibilibus.
Parlis est, quae tradit Praecepta huic vel alteri Scientiae applicata ut quod in Logica Definitio debeat fieri per Genus et Differentiam, in Physica per materiam et formam, in Metaphysica per actu et potentiam.
Vetus Dialectica est quae sola Praedicabilia, Praedicamenta et Propositiones enucleat, quae fuerint ante Aristotelem et modo

vocat Libri veteris artis.

Nova Dlca e, quæ præter Pdcabilia Pdcamēta et Propo=ones ꝯtinet Doctrinā plenariā de argumentaōne.

2 Diuiditurne adhuc Dlca ?

R Diuidit à S. Thoma Dre angelico iuxta 3es mentis operaōnes in 3es ptēs.

Quid e mentis operaō ?

Est cognitio elicita ab intellectu vel e ipse actus intellectûs, quo cognoscimus aliqd. Et e 3plex: Simplex Apprehensio, Judiciū et Discursus.

Simplex apprehensio e actus intellectûs, quo simplicit rem aliquam p voce scātiva cognoscimus nihil de illa affirmando vel negando vg dum cognoscimus Petrum nihil affirmando vel negando de ipso utrū sit albus vel niger. Dicit prima operaō, quia nulla ante se præsupponit. Dicit apphensio, qa intellectus p illā quasi manu apprehendit objectū et facit sibi præsens. Dicit simplex qa per intellectus nec componit affirmando nec diuidit negando. Et hæc simplex apprehensio constituit primā ptē Dlcæ, quæ ꝯtinet Doctrinā de terminis simplicibus sc Pdcabilibus et Pdcamētis.

Judiciū e actus intellectûs, quo de re simplicit apprehensa aliqd affirmamus vel negamus vg dū cognoscimus Petrū eē Dlctū vel Rhē Paulū n eē lapide. Dicit secunda operaō alit qa præsupponit primā. Dicit Judiciū, qa p hanc secundā operaōne intellectus judicat,

quale nam sit objectũ, qđ cognoscit. Diciṫ alit̃ affirmaõ v negaõ, q̃a affirmat v negat p̃dctũ inēe s̃bcto. Diciṫ alit̃ compõo v diuõ, q̃a affirmare p̃dctũ de s̃bcto ē cõponere, negare verò ē dividere. Dum verò p Judiciũ affirmamus, tunc diciṫ operaõ intellectus componentis, quando verò negamus, diciṫ operaõ intellectus dividentis. Et hæc ₂da mentis operaõ ꝯstituit ₂da Dlcæ pte, in qua tradiṫ Doctrina de Definione, Diuõne et Propõne.

Discursus ē actus Intellectûs, quô unũ inferṫ ex alio, taqm ex uno judicio noto, inferṫ aliud judiciũ ignotum, attamen connexũ cũ priori. Alit̃ diciṫ argmentaõ v q ē hoē raõnalis. Eo ē risibilis. Et hæc ₃tiâ mentis operaõ ꝯstituit ₃am Dlcæ pte, in qua tradiṫ Doctrina de argmentaõnibq. Mens autē ē intellectus v illa potcã animæ, quæ ē principiũ intelligendi et cognoscendi aliqd.

Obc ꝯtra ₂ma Dlcæ Diuõne: Sufficit Dlca naalis. Eo ē superflua artificialis. Aņs pbr. Dlca ~~naalis~~ adstruiṫ ppt dirigendas operaõnes intellectq, ne erret in definiendo, diuide et argm: ꝯ hoc fieri pt p Dlca naalẽ. Eo sufficit Dlca naalis jor vera, nor pbrṫ rudes sinè artificiali Dlcâ solô lumine naali et ingeniô p̃diti definiunt, dividunt et argmentant, Eo &.

ꝯ dist: aņs ultimi argmenti rudes definiunt, dividũt et argmentaṫ in maã facili erroneè et imperfectè ꝯcediṫ aņs, in maã difficili sinè errore et perfectè negaṫ aņs et ꝯsequa.

Obe Ado intellectus e potea naalis. eo n indiget Dlca artificiali ad dirigendas suas operaones. 9sequea ~~patet~~ pbr potea naalis n indiget arte ad operadu, 9 intellectus e potea naalis eo n indiget Dlca artificiali ad dirigendas suas operaones jor pbr visus n indiget arte ut videat colores eo & Q dist. jore Adi armenti. potea naalis n indiget arte ad operandu, determinata ad unu agendi modu 9cedo jor. potea naalis indifferens ad plures agendi modos negat jor et 9sequea. Tande disparitas e int visu et intellectu, na visus n e potea, quae emendari posit p regsas intellectg aute imp fecte differens pt et debet instrui a Dlca artificiali

Instabis intellectg noster ja e pfectg et rectg cu sit opus DEI, et ut dicit Philosophg 3. de Aa Lectione Ulta. oe intellectu ee veru. 6o n indiget arte pfectiva.

Q dist. ans. intellectg noster e rectg et pfectg quo ad hota a 9cedit quo ad accidea et operaones suas quae ipsi et oibg creaturis st accidiles negt ans. In his em errori e obnoxius, unde qui ad has indiget Dlca pfectiva et directiva sui. Ad Philosophu dico gd illo in intellectum in hoc textu sumat p siplici apphensione et vult inuere, quod in illa n det falsitas foalis et praedicta, quae 9sistit in difformitte actus judicatis reoliter qm e in se, cu simplex apprehensio n judicet; n tn negat dari ide Philosophus in illa falsitte 2 errore impprietate q 9sistit in difformitate cujuscuqs actus intellectg cu suo objecto. Potest em re una p altera apprehendere. 6o in indiget arte directiva.

Obc ctra Diviōne Dlcæ in apodict. Top. et Sophist. Dlca ē scia ꝯ Topica et sophistica sei Pars n̄ st sciaē hec Diviō ē mala. jor vera, nor pbr scia ē veror et infallibiliu. ꝯ pars Topica et Sophistica n̄ ē veror ꝯ fallibiliu. ꝯ Topica et sophistica n̄ st Scid. Rñ ꝯcedo jore et disti. nore: ꝯ Topica et sophistica pars n̄ st Scid, si sumant maalit ꝯcedo nore, si sumatur foalit nego nore. Licet em Topica habeat re pble de qua discurrit, ipse tn modus quo definit, dividit et argument ē certg et infallibilis. Patit sophistica licet habeat maā fallibile, ipse tn modus fallacias oritādi ē certg et infallibis. Unde etiā sophistica pars in quātū docet fallacias fugere, scia ē.

PRÆAMBULUM 3tium.

De Causis Dlcæ.

Notandū Caā justa Artē eē id, ad cujus eē rest aliud, dividitq in 4. Prā: alia ē maalis ex qua aliqd fit. alia foaalis justa qm aliqd fit. alia efficiens ꝯ qm aliquid fit. alia finalis ppter qm aliqd fit. Sunt autē Caæ uplices: intrinsecæ quæ re ab intrinseco ꝯstituūt, et tales st maalis et foalis. Extrinsecæ quæ rē ab extrinseco ꝯstituunt, et tales st Officiens & finalis.

Qud ē Caā maalis Dlcæ ?

Quoniā maā ē 3plex sc: ex qua, in qua, et circa qm; unde maā ꝯ caā maālis Dlcæ ex qua nulla ē, qa Dlca ē acces, de 1ma spēe qualittis, acciā verō nulla ha:

bent mã, ex qua fiant; cũ sint fõ simplices. Caa maalis Dlcæ in qua ẽ intellectq hũus, cui tãqm accidens bcto inhæret. Caa maalis Dlcæ circa qm ẽt res õẽs ꝰ õẽ ens, de quo fieri pt disputaõ, et hæc caa maalis Dlcæ alit vocat objectũ maale, de quo sequenti Pambulo agemus.

Quæ ẽ Caa foãlis Dlcæ?

Caa foãlis Dlcæ sicut et aliar Sciar ẽ duplex sc: tractandi et ꝯsiderandi. Foã tractan

Foã tractandi ẽ methodus ꝰ modus aptè disponens ea quæ in Scia ꝯtinent, et hæc methodus ẽ duplex: Synthetica et Analytica.

Synthetica seu compositiva ẽ, qua pcedit à ptibq ad totũ vg a literis ad syllabas, à syllabis ad voces, ab voc his ad oraõne.

Analytica ꝰ resolutiva ẽ, qua pcedit à toto ad ptes, vg ab oraõne ad voces, à vocibq ad syllabas, ab istis ad literas.

Foã ꝯsiderandi ẽ abstraõ ꝰ separaõ foæ à maa p intellectũ. Et hæc in Sciis Speculativis ẽ 3 plex: 1ma à maa singulari tantũ, ut ẽ in Physica, vg dũ ꝯsidero hõẽ gnabilẽ v corruptibilẽ &c. n ꝯsiderando Petru v Paulũ. 2da à maa singulari et communi, n tn intelligibili ut ẽ in Mathematica vg dũ ꝯsidero circulũ ẽẽ figurã rotunda, n ꝯsiderando an in cœlo an in terra &c. ꝯ tantũ psupponendo. 3tia ab õi maa singulari,

comuni et intelligibili, et hæc ē duplex. Positiva idē abstrahens ab existentia eam rem, quæ sīt v. eē possunt, ut ē in Methaphysica vg dum considerat Entis non ut ē in Petro v. in hoc, sed ut ē natura entis. Metaphysica enim res abstrahit ab oī materia, solas essentias eam considerando. Et negativa idē abstrahens ab ijs rebus quæ nec sīt, nec eē possunt à parte rei, qualia sīt entia rationis vg genus, species &c quæ tantū habent eē objectivum in intellectu. Et hæc abstrao vocatur Logica et Dialectica. Unde

Forma tractandi Dialecticæ ē methodus synthetica qua à partibus sc à Prædicabilibus, Prædicamentis, et Propositionibus ad Syllogismum tanquam ad totum progreditur.

Forma vero considerandi Dialecticæ ē abstrao ab oī materia negativè sumpta.

Quæ ē Causa efficiens Dialecticæ v.

Quoniam Causa Efficiens ē duplex sc prima et remota. Unde Causa remota Efficiens Dialecticæ ē DEUS Omnipotens. Proxima vero ē duplex: in comuni et in particulari. In comuni ē intellectus humanus qui ex innato suo lumine multa invenire pt. In particulari hujus nostræ Dialecticæ Author ē Jacobus Gurscius in hac Universitate Cracoviensi Philosophiæ Doctor et Professor suo seculo clarissimus qui hanc Dialecticam Anno Dñi 1561mō, ex multis veterum et recentium voluminibus collegit, et in lucem edidit.

Quæ ē Causa Dlcæ Finalis

Caã finalis ē uplex Dlcæ Ultima et Proxima. Ultima ē Honor et gloria DEI, ad quã tendunt oẽs res, actiones, et oẽs sciẽtia et nostra Dlca tanqm ad ultimũ finẽ ē dirigenda. Proxima ē cognio modor sciendi sc Definionis, Divionis, et argumentaonis.

PRÆAMBULUM 2tu

De Objecto et Subjecto Dlcæ

Quid ē objectũ ?

Est id, qd obijcit alicui sciæ v potentiæ ad consideradũ, v ē id circa qd aliqua scia v potẽa versat, v.g. potentiæ visivæ objectũ ē color qa circa illũ versat, intellectivæ autẽ ē verũ v falsum.

Quotuplex ē objectũ ?

Duplex: mãale et fõale. Mãale ē, qd n p se nec raone sui, d raone objecti fõalis attingit à scia v potentia v.g. paries v aliud corpus ē objectũ mãale potentiæ visivæ, qa n raone sui, d raone coloris videt. Objectũ fõale ē, qd p se et raone sui attingit à scia v potẽa v.g. ejusdẽ potentiæ visivæ objectũ fõale ē color, qa p se et raone sui videt.

Quotuplex ē objectũ fõale ?

Dux: Objectũ fõale quod v raõ fõalis quæ, et objectũ fõale quo v raõ fõalis b qua. Objectũ fõale quod, v raõ fõalis quæ ē ipsa res, quæ primario attingit ab aliqua scia v potẽa v.g. ejusdem potentiæ visivæ objectũ

foale quod ē ipsa entitas coloris. Et hoc objectū diciẑaliter inēē rei, ſ inēē Entis. Objectū foale quo ſ rão foalis b qua ē modus ſ rão ipsa sub qua objectū foale q̄d attigiẑ vg ejusdē Potentiæ visivæ objectū foale quo ē Lumen, q̄a illō mediante videmg colorē. Et tale objectū alit̄ diciẑ inēē scibilis ſ inēē intelligibilis, a Philosophis verō cōmit᷒ vocaẑ abstrão, de qua supiùs.

Quotuplex ē adhuc objectū foale?

Resp: adæquatū et inadæquatū. adæquatū ſ totale ſ attributionis ē q̄d nec excedit Sciā, nec excediẑ ab eā. Et talis objecti st̄ ꝯditiones 4. 1ma ut primō ſ̄ et rāne suiattigaẑ à Sciā. 2da ut illig principia, partes, et Passiones in Sciā ꝯsiderenẑ 3tia ut oa quæ tractanẑ in Sciā v in recto v in obliquo referanẑ ad illud. 4ta ut foalit̄ specificet Sciā, dando illi unitt̄e et ab oī alia distinctione. Inadæquatū objectū ē quod v. excedit Sciā et diciẑ excedens, v excediẑ ab illa, et diciẑ partiale, q̄d ē Resp: magis principale ſ dignittis, de quo specialis ꝟ et principalis ē cura in Scientia vg in Logica Demonstrão, in Physica hō, in Methaphisica DEUS. Et minǵ principale de quo n̄ ē spealis cura in Sciā ut st̄ vg voces in Logica.

Quid ē Subjectum?

Est id quod subjiciẑ Passionibg Causis, et Principiis, quæ de illo explicantur. Estq̄ꝫ 3plex: inhæsionis, Prædicationis

et attributionis.

Inhæsionis subctu est id, cui aliqd inhæret vg paries est subctu inhæsionis coloris, qa illi inhæret color. Intellectus hng est subctu inhæsionis sciarum qa illi inhærent.

Subjectu Pdcaonis est qd subjicit Pdcato s de quo aliqd pdcat vg in hac Propone hoc est aal. Ly hoc est subctum Pdcaonis, de quo aal pdcat.

Subjectu attributionis est qd alicui Sciæ ad considerandu attribuit vg Logicæ Ens raonis, Physicæ Ens mobile. Hinc

Adverte Objectu, subctu attributionis, et maa circa quam ptim convenire, ptim disconvenire. Conveniunt re, qa eadem re constant, nempe id qd in unaquaqz Scia consideratz. Differunt vero raone, qa diversa consideraone gaudent, et diversas habent formalittes raone inadæquatas.

Dico Primò

Objectu maale Dlcæ sunt res oes, s oe Ens, qd in disputaone cadere pt. Prob. qa res oes non considerantz per se à Dlca sed quatenus ipsis applicantz Entia raonis vg aal non consideratz ut aal, sed ut gnus nec hoc ut hoc sed ut spees.

Notandu circa objectu foale Dlcæ multas esse Philosophorum sententias: nam Albertus Magnus assignat pro Objecto foali Dlcæ argumentaonem, Scotus syllogismu, Avicenna res oes ut substant 2dis intentionibus. Plures operaones intellectus, ut dirigibiles per Dlcam

Toletq. modu sciendi. Aristoteles et recentiores Philosophi, assignant Syllogismu pole. Divus Thomas Doctor angelicus et Author noster assignat p objecto fo̊ali Dlcæ Ens raonis. Hinc

Dico 2do objectu Fo̊ale Dlcæ ē Ens raonis directivu 3iu mentis operaonu. Probr̄ illud ē objectu fo̊ale et adæquatu alicujq Sciæ, s cujus raone oa tractant in illa sciâ. D in Dlcâ oa tractant s raone Entis raonis. eo Ens raonis ē objectu fo̊ale et adæquatu Dlcæ. jor patet ex odionibq objecti fo̊alis, nor pbr̄ inductione: Dlca in Pdcabilibus agit de Gñe, Spec Differea, Proprio et accidente, in Pdcamentis de serie et coordinaone Gnu gnalissimor, speer, et individuor quæ oa st Entia raonis. in Libro de enuntiatione v Propoone agit de scaone Nnis et Verbi; in libris de Syllogismis agit, de jori extremo, nori extremo et medio, quæ st Entia raonis. Eo in Dlca oa tractat s raone Entis raonis, ac p 9sequens objectu ejq Fo̊ale et adæquatu ē Ens raonis.

2do pbari pt dictu à singulis odionibq objecti fo̊alis adæquati, eritqz argmentu fortissimu.

Nota raô fo̊alis quæ Dlcæ ē ipsa Entitas entis raonis. Raô fo̊alis s qua ē abstractio ab oi maa negativè sumpta. Objectu principale v dignitatis Dlcæ ē demonstraô v Syllogismus demonstrativus. Objectu nuq principale st voces.

Obo 9tra dictum 2du: Sciâ realis debet ēe objectu reale

q Dlca e Scia realis qa e de Pdcamẽto qualitis. Eo de-
bet habere objectũ reale. R dist. jore. Scia realis de-
bet ee Objectu reale realis ex bcto et obcto ɔcedo jore,
Scia realis ex bcto tantũ nego nore et ɔsequea. Sicut
em alior Sciar, ita et Dlcæ bctu inhæsionis e intelle-
ctus q e potea realis.
Dices specificativũ htus realis, debet ee reale, q obctu fo-
ale Dlcæ e specificativũ htus realis. Eo objectu foale
Dlcæ debet ee reale. nor patet, qa Dlca e htus realis,
jor pbr: quod tribuit Diffrea reale debet ee quid rea-
le; qs em dabit qd n htet q specificativũ htus realis
tribuit Diffreã reale. Eo debet ee qd reale. R distin:
jore specificativũ intrinsecu htus realis debet ee reale
ɔcedo jore specificativũ extrinsecu nego jore, q obje-
ctu foale Dlcæ e specifiativũ extrinsecu ɔcedo nore,
e specificativũ intrinsecu nego nore et ɔsequea.
Ad pbone joris resp: dist: qd tribuit Diffrea reale
intrinsece, debet ee qd reale ɔcedo jore, extrinsece ne-
go jore, similit distincta nore nego ɔsequea. Certu
em e qd specifcativũ intrinsecu Dlcæ debeat ee qd
reale, qd n e aliud, nisi ordo et tendentia ad objectu,
jam verò specificativũ Dlcæ extrinsecu e qd raonis.
Instabis ordo realis debet habere trnu reale, q ordo Dlcæ
intrinsecæ specificativus e realis. Eo debet habere trnu
reale. Subsumo atq trnq ordinis ejq e objectu foale. Eo
Objectu foale dialecticæ debet ee reale. R jore ee vera

de ordine Pdcamentali et falsa de ordine transcendetali. ordo autē Dlcā n̄ ē Pdcamētalis, ꝯ transcendetalis. Ordo Pdcamentalis ē relaō rei adventitia -- ad posiōne alterig ut vg nato filio, advenit Patri relaō paternitatis, et iste ordo necessariò exigit trmū reale. Ordo transcendentalis ē ipsa rei Entitas, ut esse realit constans et exigens aliqd extrinsecū sive existat à pte rei, sive n̄ existat, et hic pt dari ad Ens raōnis.

Pdcamenta n̄ st Entia raōnis. Eō n̄ oā à Dlca ꝯsiderant. ſb raōne Entis raōnis, ꝯsequent Ens raōnis n̄ ē objectū illig. Ans pbt. Entia realia n̄ st Entia raōnis, ꝯ Pdcamēta ꝯ st Entia realia. Eō n̄ sunt Entia raōnis. Jor certa, nor pbt. Arles Lib. ꝯdō de ā Cap. ꝯtmo divisit Ens reale in 10. Pdcamēta. Eō Pdcamenta st Entia realia. ꝯsequēa patet, qa divio realis debet eē in ptes reales. Ꝗ dist. Ans Pdcamenta ut st ptes entis realis et receptacula oīū rerū n̄ st Entia raōnis ꝯcedo Ans. Pdcamenta ut ꝯnotant coordinaōne gnū et speciē raōne bijcibilitatis et Pdcabilitatis n̄ st Entia raōnis nego ans et ꝯsquēa.

Voces potig st Objectū fōale Dlcā. Eō n̄ Ens raōnis. Ans pbt. circa qd versat aliqua ſciā illud ē objectū illig, ꝯ circa voces versat Dlca. Eō voces st objectū illig. Ꝗ distinore ꝯdi argomenti. ꝯ circa voces versat Dlca p ſe et primariò negat nor, p accns et ꝯdariò ꝑut ꝯc st signa conceptuū internorū ꝯcedit nor, et negat ꝯsquēa. Dlca

em solū utiꝫ vocibꝫ facilitatis graā, ut illis tanqm signis notioribꝫ ostēdat nobis coordinaōnē conceptuū internorū hinc.

Quid ē Ens et Quotuplex ē Ens.?

Est id qd ē v̄ eē pt, s ē illud in qd oēs ɔceptꝫ intellectus nostri resolvunꝫ. Estqꝫ ɔplex: reale et raōnis.

Ens reale ē, qd habet eē in rer naā nullo intellectu de ipso cogitante ut vg Angelus, hōo, leo, X. et oēs res creatæ et creandæ. Et tale Ens dicīꝫ etiā intentio ɪma.

Ens raōnis ē, qd tantum hbet eē objectivē in intellectu ita, ut de illo n̄ cogitante intellectu n̄ sit vg Gnꝫ, Spēes. Et tale Ens dicīꝫ intentio ɪɪda. Dicīꝫ in Definiōne, qd hbet eē in intellectu ad diffrēa Entis realis, qd habet eē à pte rei, s in rer naā. Item dicīꝫ objectivē, ad diffrēa actuū intellectûs, q dependent à raōne effectivē, ad diffrēa ɔciār, quæ inhærent raōni s intellectui ſbjectivē.

Quotuplex ē Ens raōnis ?

Ɔplex: aliud sinē fundamento in re s raōnis ratiocinatis qd intellectꝫ format p suo libitu nullū habendo fundamentū in rebus vg vulpanser hircocervus. xx aliud cū fundamento in re s raōnis ratiocinatæ qd intellectus format habendo fundamentū in re, sc quando intellectus habet fundamentū in re uniendi aliqua quæ st distincta, aut distingvendi quæ st ~~distincta~~ unita utꝫ

raône etmi vg hôo, bos, leo. s͡t distincta, unit tñ illa intellectus in raône Grica aalis. Raône Pōdi aal et raonale in hne s͡t unū, et tñ intellect^9 noster ꝯcipiendo diversas operaônes ab hne ut aali et raonali ꝓcedētes, distinguit aal à raonali. E͡t hec Ens raônis cū fundamento in re ē 3ex: negativū, privativū et relativū, s͡ abstractē dicendo: negaô privaô, et relaô.

Negaô ē, carentia foꝫ in bēto inepto et incapaci vg in lapide cæcitas ē negatio visūs, qa lapis ex nāa sua ē bētū ineptū ad habendā foā visūs.

Privaô ē, carentia foꝫ in bēto apto et capaci vg cæcitas in hne est privaô visūs, qa hôo ex nāa sua ē bētū aptū ad habendā foā visūs.

Relaô ē, mutua referibilitas uniq ad aliud, s͡ ē qdā respectus ꝯsequens rē ut ē cognita ab intellectū. E͡t hec referibilitas resultat ex 3b^9 operaônib^9 intellect^9.

Quæ s͡t Principia, Partes, et Passiones Entis raônis?
Principia Entis raônis s͡t 3es mentis operaônes s͡c simplex apprehensio, Judiciū, et Discursus. Partes s͡ Spēes Entis raônis s͡t Pdcabilia, Pdcamenta, Definiônes, Diviônes, et alia de qb^9 tractat Dlcā. Passiones s͡ Proprietates Entis raônis s͡t ꝯes: in cōmuni et in particulari. In cōmuni s͡t duæ: ostensivū veritatis et directivū 3iū mentis operaonū. In parti s͡t illæ

quæ cuilibet Enti raõnis seorsim competere possunt, et quæ cuilibet 2dæ intentionis voci cõpetere possunt ut vg Gñris ē pdcari de multis spẽ differentibus, Speciei pdcari de multis numero differentibq, Definitionis ē explicare Gñe et Diffrea, Demonstraõnis ē grare sciam, Propõnis ē oppõ, æquipollentia, Dversio, reductio et alia veritte manifestantia.

Quid ē intentio?

Intentio [prout à Dlicis et Logicis sumitq] ē actus vel objectu intellectus.

Quotuplex ē intentio?

Foãlis et objectiva: Foãlis ē ipse actus intellectus, quõ intellectq tendit et fertq in Objectu cognoscendu. Objectiva ē ipsu objectu, in quod p suu actu intellectq tendit et illud cognoscit. Et hæc intentio tam foãlis qm objectiva ē dex: 1ma et 2da: Intentio 1ma foãlis ē, actq directus, quõ intellectq tendit et fertq in Objectu ut ē in se à pte rei, sive ē sceptq mentis 1marius, quõ intellectq scipit et cognoscit rem aliqua ita ut ē in se vg quando intellectq scipit hõiē ee aãl raõnale. Intentio ~~2da formalis~~ ē ipsu Objectu sic cognitu vg ~~aãl rao~~ hõ ut aãl raõnale. Intentio ~~Objectiva~~ 1ma ē conceptus mentis secundarius, quo intellectus rē aliqm scipit, et cognoscit n̄ 2du id qd illi essealit à pte rei cõpetit, sed quatenq ipsi aliqd accidit p operaõne intellectus seu ē actq re

flexus quo intellectus fert in obctu ut e dependet ab intellectu ut e vg actus cognoscens hme n ut e aal raonale d ut species, et aal n ut e aal d ut e gng v urle. Intentio verò objectiva uda e objectu sit cognitu vg hoo ut spees, et aal ut gng.

PRAEAMBULUM 5tu

De necessitte officio Dlce et oeconomia operis

Notandu: necessariu juxta Arle ee id, qd alit se habere n pt, eqz Uex: Primu necessariu ab intrinseco idqz vocat v absolute qd nullo modo se alit habere pt d e omnio determinatu ad ee, et tale necessariu absolute e DEUS Gloriosus. Vel necessariu ex suppoone cae v maalis ut vg necesse e hre ee corruptibile ex raone mae privaone habentis, v ex suppoone cae foalis vg necesse e hre ee raonale v disciplinabile ex raone ae raonalis, Celu ee mobile ppt figura sphaerica. Udu necessariu ab extrinseco, ide v raone cae efficientis ut vg necesse e lapidem tendere sursu ppter impulsu manus projicientis. V raone cae finalis, qd necessariu vocat ex suppoone finis eqz Uex: necessariu simplicit, sine quo finis obtineri negt vg cibus e necessarius siplicit ad servanda vita. Et necessariu udu quid, v ad melius ee

sine quo finis obtineri pt, ꝺ n̄ ita comodè ygegius è necessaria adū qᵈ ad ꝯficiendū itor. Hoc pnotato

Quæ è necessitas Dlcæ?

Res: Ima ex pte intellectg, qa hic erraret in cogniõne rer, nisi dirigeret à Dlca p modū sciendi. 2da ex pte sciar, nā Dlca reqriẕ ad oẽs sciãs acqrendas ex suppõne caẕ finalis.

Obo Dlcā n̄ reqriẕ ad Gracā et Rethoricā, siquidē post illas traditẕ, et illæ prius tractanẕ. Eo Dlca n̄ reqriẕ ad alias sciãs. Rx distin: ans. Dlca n̄ reqriẕ ad Gracā raõne ꝯgrui sermonis, et ad Rhcā raõne ornati concedo ans, n̄ reqriẕ raõne modorᵈ sciendi ex suppõne caẕ finalis nego ans et ꝯqeā. Dlca ẽm reqriẕ ex suppõne ꝯditionata.

Si Dlca esset necessaria ad alias sciãs maximè ppt Definiones, Diviõnes, et argmẽtaõnes, ꝺ aliæ sciæ habent suas Defnẽs, &c. eo n̄ è necessaria ad illas. Rx. ꝯcessā jore dist. nore ꝺ aliæ sciæ habent suas Defnes & quò ad maā ꝯcediẕ quò ad fōā negaẕ nor et ꝯsequea. Hanc ẽm habent à Dlcā.

Itra Si Dlcā esset necessaria ad alias sciãs, esset nobilior illis, ꝺ n̄ e. eo &c. pbẕ nor Metaphysica Theologia sᵗ nobiliores Dlcā Eo &c.

R. duplicit. Atmo dist. sequela joris, esset nobilior alijs Sciis quo ad foa sua infallibile. conc(edo) sequela, quo ad maa cuilibet scie peculiare circa qm versat, nego sequela joris, similit distincta nore nego sequea. Ludo negando sequela joris atmi argmenti et ans Ludi, qa et hoo et oo vivens corporeu indiget cibo et potu ita, ut sine illo ee n possit, et tn cibg et potg n e nobilior hoc aut quocuqz vivente.

Itra multi didicerunt alias scias sine Dlca et qde pfecte ut Hippocrates et Galeng medicina, Egyptii mathematica. Eo Dlca n reqrt ad alias scias. R. dist. ans: multi didicerunt scias pfecte quo ad documenta et experimenta conc(edo) ans, quo ad rectitudine et certitudine fod, negat ans et sequea. Unde etia multi in plerisqz decipi poterant vitio so syllogismo ut deceptos notat Arles. Hippocrates, Galeng et Egyptii n fuerunt scientifici nec habuerunt scia, s tantu quada experietia, qa scientifici e suas resolvere cclusiones usqz ad atma principia p foa syllogistica, quod sine Dlca nullo modo fieri pt.

Instab Dlca e pnitiosa. Eo n e necessaria ad alias scias. ans pbrt, multi Heretici p Dla in errores inciderunt Eox. ans S. Augusting cu fuisset manichaus ita p Dlca erat mo

molestus Ecclea, ut Teste S. Ambrosiō, specialis fuerit oraō in Ecclea: à Dlcā augustini libera nos Dn̄e. Eō. & R. negando Ans̄ Anti-cognmenti, pbaōnis distin: ans: multi Haeretici p malū usū Dlcæ inciderunt in errores Concedo ans, p ipsam Dlcā, nego ans et Jsequeā. Ad exemplū Respondet qa S. Augustinq quātū obfuit Ecclesiæ p Dlcā, tantū successu temporis pfuit.

Quod ē officiū Dlcæ?

Officiū Dlcæ ē ordinare eā oā quæ ad pbabilit: xcludēdū regnunt. Finis verō Dlcæ ē objectū ejus, de quo tractat, ut pbabilit: concludat.

Quæ ē oeconomia operis?

Hoc totū opus ad mentē authoris dividet in 10. Libros. 1g erit de Pdcabilibq, ubi pcedet Doctrina de terminis Dlcis et pprietatibus eor, 2dus de Pdcamentis, 3tius de Definitione et Divione, 4tus de Propoōne Categorica, 5tus de Propoōne Hypotetica et modali. 6tus de Syllogismo Categorico, 7mus de Syllogismo Hypotetico, 8vus de Syllogismo Demonstrativo, 9nus de Locis Dlcis, 10mus de Syllogismo sophistico. unde sit.

LIBER 1mus.

De Termis Dlcis et pprietatibq eor et de Pdcabilibus.

CAPUT 1mu.

De Quidditate et Dione Termi Dlci.

Quid ē Trmus Dlcus.

Trm̃g dicit à terminando, deitq̃ʒ sumi p̃t. 1mò latissimè: p oi eo qd aliquod terminat ut vg lapis terminans agrũ, Epilogus terminans oraõne possunt dici trm̃i, qa terminant aliqd, et hoc modô sumptg trm̃g p̃t definiri sic: ẽ extremũ rei, intra qd oa ejusdẽ rei st, et extra qd nihil ẽ ejusdẽ rei. d de tali termino hic n agimus. 2dò trm̃g sumit strictè et pprié p principio et elemento artefactor. Dlca, nẽpe Propoõnis, Syllogismi. Et de hoc nobis agendũ ẽ. Sicq̃ʒ sũptus trm̃g dupliciter definit: 1mò ab arte resolutione Propoõnis sic: Est extremũ in qd resolvit Propoõ tanqm in bctũ et Pdctũ. Ab aliis verò p cõpoõnem Propoõnis sic: ẽ extremũ ex quo cõstituit Propoõ tnqm ex bcto et Pdcto. Ex his em̃ 2obg p copulã junctis Propoõ acsi totũ coalescit. Unde trm̃g cõmunit dicit extremũ Propoõnis.
Prbt allata 2ab arte Definĩo trm̃i, qd sit bona et essealis. 1mo ex eo, qa cõvenit oi et soli trm̃o Propoõnis. Omni, qa nullus trm̃g Propoõnis ostendi p̃t, cui n cõveniat. Soli trm̃o, qa nulli alteri cõvenit, qd n ẽ trm̃g. 2dò qa data Definĩo cõstat Gñe pximo, et ultimâ Diffreã. Gñg pximũ ẽ Ly extremũ. Hoc em̃ cõvenit plurib nẽpè extremis unibilib cõpositi substãlis. Itẽ extremis, qb terminat continuũ qñtũ, ác etiã trm̃o Propoõnis. Diffreã ultima ẽ Ly in qd resolvit Propoõ. p hanc em̃ differt trm̃g ab oi eo, qd n ẽ ipse————————

Subjectu itaqz e trng, de quo affirmatz v negatz, s de quo diciz Pdcatu, et vocatz nus extremu. Pdcatu e ille trng, qui affirmatz v negatz, s q diciz de bcto, et vocatz jus extremu vg in hac Propoône Petrus e doctus, Petrus e bctu, doctus est Pdcatu. Copula verò e unio s nexus extremor sc bcti et Pdcati, exprimiturqz sæpissimè p verbu e, explicitè positu v aliquando implicitè. Hæc dicta copula s verbu sū, es, est, vpliciter spectari pt. 1mò materialiter s specificativè s qua copula s participialit, in quantum sc n connectit actu Pdctu cu bcto, nec exercet munus copulæ, sd ɔtinet aliquod Pdctu participiale, illiqz æqvalet ut vg in hac Propoône: DEUS e; in qua Ly e ɔtinet Pdctu participiale, debetqz exponi p copula et participiu sic: DEUS e existens. 2dò spectatz formalit s reduplicativè, s qua copula s substantivè inquantu sc actu positu int Pdctu et bctu illa int se unit, nullatenus ea in se ɔtinendo vg in hac Propoône Homo e rationalis. Unde 1mò modò sumpta copula s verbu su, es, e pt dici trng, qa tunc æqvalet Pdcato, et e pars Propoônis p modu extremi nempè Pdcti et bcti, 2do verò 2dò modo sumpta copula n e trng, qa illi n ɔvenit Definitio trni, nec pars Propoônis p modu extremi. Notandu 1mò bctu et Pdctu ee partes essentiales Propoônis et qde ptes in recto, s ut quod. copula verò necte

tente Pdcta cu bcto ee tantu pte Propoonis in obliquo, s. ut quo, ideoqz n dici trnu, nec resolvi Propoone in eam, tanqm in extremu.

Notandu Ido licet in aliqua Propoone plures ponanz voces qm 3es, n st tn plures trnu, tantu duo, nepe Pdctu et bctu et 3tia copula vg in hac Propoone: Xstus Dng e salvator Gris humani, st plures voces, 2 trni tantu duo nepe Xstg bctu, salvator Pdcatu, et copula est, caetera aute voces st accidentia trnor.

Obc ctra ctma Definione trni D.ci allata ab Arle: data Definio trni D.ci cvenit copula Propoonis, qua n e ejsde trnus. Ed hac Definio trni Dlci n e bona, ans pbrz tu qa in copula pt resolvi Propoo tanqm in bctu, ut cu dico: e est copula, Tum in copula pt resolvi Propoo tanqm in Pdcatu; ut cu dico DEUS e, in qua Propoone Ly e Pdctu e, aliud em Pdctu hac Propoo n habet, sine qui tn repugnat ee Propoone. Ed X Ad negando ans ctma ejus Probaone distinguendo: in copula mnalit supta pt resolvi Propoo in Pdcto cedo ans pbaonis. in copula exercite et foalit supta XX. nego ans. similit distgo cequens. Ed copula mnalit supta cvenit Definio trni cedo cequea. copula exercite et foalit sumpta nego cequea. Dupliat em sumiz copula ctno mnalit, du se sumiz secudu sua Pdcata, qua illi cveniunt in ordine ad hac dese verificanda idest vere affirmanda v neganda, et in talit supta copula pt resolvi

Propoō. 2dō exercitè et fōalit prout exercet munus copulæ idē quatenq̄ pcisè unit Pdcatū cū Sbto. et in supta talit copula n̄ pt resolvi Propoō, tanqm in ipsū nexū Pdcati cū Sbto. 2dā pbaōne distinguo in copula Sbstantivè et in vi copulæ acceptā pt resolvi Propoō tanquam in Pdcatū nego pbaōne, in copula supta participialit et in vi verbi, concedo pbaōne, et dico copula seu vocē ē posse sumi 2cit. 1mō Sbstantivè et in vi copulæ pcisè, qualit sumit du Ly ē nectit Sbtū cū Pdcato ab ipsa copula diverso, et nullatenq̄ in illa ɔtento ut vg in hac Propoōne Petrus ē hōs. 2dō pt sumi participialit et in vi verbi, sicut sumuntr alia verba, ita ut n̄ solū munq copulæ exerceat, ꝙ etiā ut ɔtineat aliqd Pdctū participiale: ut vg in hac Propoōne DEUS est, ubi Ly ē, ɔtinet Pdctū participiale debetqꝫ exponi p copula et participiū hoc modo; DEUS ē existens. Itaqꝫ in copula 1mō modō supta n̄ pt resolvi Propoō, bene tn̄ in copula 2dō modo supta. Obc data Definio tmi ɔvenit adhuc casibq obliquis, relativis, adverbiis, ijsqꝫ exercitè et fōalit sumptis. In hac ēm cū n̄ sint nexus extremor Propoōnis, n̄ ē raō, cur n̄ resolvatr Propoō vg hæc: Augustus tertius ē Rex Poloniar, eō ipsō qd resolvatr in Ly Augustus, et in Ly Rex Poloniar resolvitr quoqꝫ in casu obliquū Poloniar, similit. Hæc Propoō Petrus ē bene doctus resolvitr in adverbiū bene. Atq casq reliq, relativa, adverbia n̄ st tmi Propoōnis. 8° XX.

R. ~~ad etiam~~ negando, qd data Defin͠io trmi ꝯveniat casibq obliq., relativis, Adverbiis, exercitè sump̄tis &. ad pbaon͠e dico Propones ꝺ resolvi in casus obliquos relativa, ꝶ. n̄ tãqm in extrma Propoonis, ꝺ tangm in affectiones, limitaones et modificaones extremorũ, ꝯ accidentia. Illa autẽ nõnisi sit trmi Propoonis strictè sump̄ti, in quæ Propoo resolviʒ tãqm in sua extrema. Quare casq obliqui, relativa et adverbia et similes partes oraonis cũ trmis, quos afficiunt, ꝯstituunt tum trmũ nepè Sbctũ et Pdtũ. Et sic in hac Propoone: Augustq tertiq ē Rex Polo: Ly Poloniæ n̄ ē trmq diversq à trmo Rex, ꝺ cũ eo efficit unũ trmũ scꝫ Pdtũ.

Obc data Defin͠io trmi ꝯvenit integræ Propooni itẽ integro discursui. in hæc em aliquæ Propoones possunt resolvi, ut vg cũ dico, DEUS existit ē Propoo vera, quæ tota Propoone ꝯplexa resolviʒ in hanc, DEUS existit, tãqm in Subtũ et in aliã scꝫ Propoo vera, tangm in Pdtũ. Similit si dicã: oē bonũ ē amandũ ꝺ DEUS ē bonq. Eo Deus ē amandq, ē syllogismq rectè ꝯcludens. Hæc tota Ppoo resolviʒ in discursũ tãqm in Sbtũ de quo affirmaʒ qd sit Syllogismq rectè ꝯcludens. Eo &. Resp. Dist. Ans. data Definio trmi ꝯvenit Ppooni itẽ discursui, put Ppoo discursus sit ptes respectu Ppoonis reflexæ, ꝯcedo Ans, put sit quædã in se tota nego Ans et ꝯsequeã. Et dico Ppoone et discursũ posse sumi duplicit. Imò put sit quædã in se tota nec intelligit

in eo ptis referri ad aliud et talit sumptis ꝑpoõni et discur-
sui nõ convenit Definio trni. 2do sumuntur put est pars, et
extremu alicujus Propoõnis reflexe aliqd de illis enuntiantis.
et hoc 2do modo sumptis ꝑpoõni et discursui convenit Definio
trni, in quatu sc ꝑpoõ et discursq est pars et obtu alterq
Propoõnis supra illa reflexe, ut patet in Propoõnibq in objec-
tione adductis, caeteru tunc ꝑpoõnis et discursus est trni
ꝑpoõnis.

Quotuplex e trnq Dlcus. ?

Trnq dividit in mentale q mente concipit, et retinet, Vocale
q voce et ore exprimit. et scriptu, q literis mandat. trnq
ate sc mentalis pprie dicit trnq, qa hic e actq et ope-
rao intellectq, et spectat pprie ad Dlca. reliq vero st ta-
tu actq potead externa, et signa exprimentia obctu
trni mentalis. Unde trnq mentalis e extremu ꝑpoõ-
nis mente concepta Vocalis e extrmu ꝑpoõnis voce
plata. Scriptq e extrmu ꝑpoõnis scripta.

2do Dividit trnq in scativu, q ex institutione DEI v hoiu
aliqd distinctu a sua voce scat vq hoo scat re a voce
distincta, nempe aal rationale. et nõ sativu, q ex insti-
tutione hoiu nihil qdqm scat, & soliu ad hoc inventq
e, ut opponat scativo vq blictri, sindapsis.

3tio Dividit trnq scativus en trnu coplexu et incomplexu.
Complexq e, q constat pluribq dictionibq, quar singulae diver-
sas res scant, conjunctae vero idem vq Augustq Rex Polo-
niae, Augustus scat nomen Personae Regis, Rex scat

officiũ et Dignitate Regia, Poloniæ scat Regionem, idem tn scant ꝯjuncte. Incomplexg ꝯ simplex e, q aut stat aut una voce una re scate, ut vg angelus, lapis, hõ. aut pluribg Synonimis eadẽ re omnino scatibg vg Marcus, Tulliq Cicero.

4to Dividit trũg in Categorematicũ, Syncategorematicum, et mixtũ. Categorematicg e, q p se aliqd certũ scat, potestqꝫ se solo ee sbtu v Pdctu, et tales trni st nomina sbstantiva, adjectiva et participia vg hõ lapis. Syncategorematicus, t ꝯsignificativus, q p se nullã re determinata scat, nec pt se solo ee sbtu v Pdctu, ꝯ adjunctg alteri categorematico, et tales trni st apud Dlcõs: õis, nullus, aliqs, et alia nña distributiva et disjunctiva numeraliaqꝫ. Hic aute syncategorematicg trũg sbdividit in Urlẽ et Parte. Urlis e, qui distributive scat pluribgqꝫ ꝯvenit singillati, ut st. omnis, nullus. Partlis, q disjunctive scat, et uni ex pluribg ꝯvenit ut vg aliqs, qda. Uterqꝫ iterũ sbdividit in affirmativũ q ꝯpositg sbto Ppõnis, cujg copula n habet negatne ꝯtidaj, facit Ppõne affirmatam ut st. õis, aliquis. Et negativũ, q ꝯpositg sbto Ppõnis, facit illa negva, ut st. nullus neuter, aliqs n õis. Mixtg e, q virtualit t æqvalent tã Categorematicũ qm Syncategorematicũ ꝯtinet vg nemo, idẽ nullus hõ, nihil, idẽ nulla res, seꝑ idẽ õi tẽpore.

5to dividit trus in concretu et abstractu. Concretus e, q scat
foam concreta & conjuncta scto v Edcto vg albu scat albedine
et sctu ejus sc pariete, hoo scat humanitte et ipsum
suppositu. abstractus e, q scat sola foa seu qualitte se=
juncta a scto v supposito vg albedo, humanitas &c. Et
hæc Divio videt coincidere cu Divione trui in denominativu
et denominante, ois em trus concretus e simul ~~concretus~~ denominativus,
et ois trus abstractus e simul denominans.
6to dividit trus in absolutu & substantivu et connotativu & adje=
ctivu. absolutus e, q in sua scasne perfecta n dependet ab alio,
nec connotat aut respicit aliu, & q scat ft aliqd p se stans
vg hoo, equus, lapis. Connotativus e, q scat foa alteri
adventitia v q in sua scasne pfecta conotat aliam
respicit et occulte consignificat. et tales trus conotativos
alii ee volunt oa adjectiva, alii volunt illa Noa, quæ scat
res connexas cu aliis, v dicentes respectu ad obta a se
distincta ut st Pater, servus, Filius, Dnus. Sed hi trui ma=
gis dici debent relativi qm conotativi
7mo dividit trus in privativu positivu et negativu.
Positivus & affirmans e q scat re ee positiva & a pte rei
existete et foa habente, & q scat rem habentem ee actuale,
v possibile v quasi impossibile vg DEUS, Antichristus, hircocer
vus. DEUS em scat hne habente ee actuale, Antichristus re pos
sibile. Hircocervus re quasi possibile et qud concipit p modu alicuj
ee possibilis. Negativus e q scat negaone et n ee rei, & n ee foa
in scto inepto vg cæcitas in lapide. Privativus est, qui scat
carentiam formæ in subjecto capaci – – – – –

vg cæcitas in hoe, tenebræ in aere, nox, mors; ādū quā trnos dicit. cæcus hoō, aer tenebrosg, mortuū aāl. Rursus trng ta positivus qm negivus - alig ē positivg voce et negivus re vg mors cæcitas, et alii trni privativi, q cōmunit. voci: bus positivis scānt carentias fōar positivar. alig trng ē positivus re et negivus voce vg imensitas, imortalitas, imaterialitas, infinitas, incoħensibilitas, et similia Pdica: ta Divina. Alius trng ē positivus voce et re vg hoō justg, et alius negivus voce et re rscaōne ut impius injustg &c.

8vo Dividit. trng in finitū et in infinitū. Finitus ē, q rem certā et determinatā scāt ut vg hoō, lapis. Infinitg ē, q nullā rem certā ac determinatā scāt, et pt de oi: bus rebg Pdicari, tātū de se n. Fit autē iste trng infinitg, quando trnō finitō imediatē Pponit. particula n, vg n hoō, n planta, ut lapis ē n hoō, hoō ē n planta; n autē hoō ē n hoō.

9no Dividit. trng in 1mæ intentionale et 2dæ intentionale. Trng 1mæ inteōnalis ē, q scāt rē ādū eē, qd ipsi ā pte rei ɔvenit, ɫ independent. ab operaōne intellectg vg Petrg, bos, hoo. Trng 2dæ inteōnalis, q scāt rē ādū illud eē, qd ipsi tantū p intellectū ɔvenit, vg Gng, Spēs, Pdctū, sbtū, diffrēa &c. et cætera ɔcreta Logica, ut in his Propoōnibus aāl ē gng, hoō ē species, Petrus ē individuū. &c &c. Dicunt. trni 2dæ inteōnales ɫ 2dæ inteōnis, ɫ ɔsideraōnis

qa primo rem consideramus, ut est in se, deinde secundaria et reflexa consideratione eam disponimus in modum Praedicati vel Subjecti, Genris vel Differentiae; haecque secundaria consideratio dicitur secunda intentio, de qua supra egimus.

10\. Dividitur terminus in singularem et communem. Singularis est, qui uni tantum individuo convenit et de eo praedicari potest, ut Petrus, Paulus &c. De divisione autem hujus termini agemus in Doctrina de Individuis. Terminus communis est, qui pluribus convenit, et de pluribus praedicari potest ut homo, animal. Hic iterum terminus communis alius est collectivus, qui significat multa conjunctim ita, ut non possit de quovis praedicari sigillatim et divisim; bene tamen de multis collectim et simul sumptis ut sunt ut Juventus, Exercitus &c. Non possum enim dicere Eugenius est Exercitus, Petrus est Juventus; bene autem Petrus, Paulus, Joannes Eugenius et reliqui ~~exer~~ milites sunt Exercitus vel reliqui Juvenes sunt Juventus. Alius est distributivus, qui ita plura significat, ut de singulis possit praedicari, ut homo significat omnes homines, et de omnibus singillatim praedicari potest. Et hic terminus distributivus dividitur in univocum, aequivocum et analogum, de quibus in antepraedicamentis agemus.

11\. Dividitur terminus et quidem ex comparatione vel ex relatione ad alios, terminos in praedicatum et subjectum de quibus supra. Secundo in terminum antecedentem, consequentem et reciprocum. Antecedens est, ex quo sequitur et infertur alter ut homo respectu animalis. Consequens est, qui sequitur et infertur ex alio ut animal respectu hominis. Termini reciproci sunt, qui se mutuo

interunt, ut vg hoo et raonalis possum enim dicere e hoo eo e raonalis, e raonalis eo e hoo. 3tio in trmu n trascendentale s pdcamentale, transcendentale et suptranscendetale. Trmg n transcendentalis s Pdcamentalis, s categoricus e, q scat multa ad unu tantu gng spectantia s q licet multis rebg sigillati suptis possit svenire, n tn oibg ut vg hoo, bos, aal &c. Trmg transcendentalis e, q svenit oibg rebus s entibus defacto ta realit existentibus, qm possibilibg sigillatim sumptis, et vagat p oa gra et specs, et tales trni st 6, stenti hoc vocabulo REU BAU sc res, ens, unum, bonu, aliqd, veru. Trmg suptranscendetalis e, q pt dici et pdcari n tatu de rebg, de qbg pdcant trni transcendentales, d etiam de negaonibg, entibg raonis impossibilibg rebg et fictis et tales trni vg imaginabile, cognoscibile intelligibile &c.

4to. Trmg dividit et qde ex pte modi scandi in foalit et maalit scativu. Trmg foalit scativus e, q ponit p illa re scanda ad qm scanda e institutg vg hoo p aali raonali scando. Maalit scativus e, q ponit p se ipso s p nuda voce vg du dico hoo e hn disyllabu, ubi hoo ponit p nuda voce.

CAPUT 2dum.

De Proprietatibus Terminor.

Quoniam p pprietate intelligit id, qd ad essea rei necessario sequt

et simul cu illa e sjunctu, unde cognita p data in termo[?] Definione, naa et essea trni, p divione aute variis ejusde speebg j restant cognoscenda trnor prietates aut affectiones, qua cu eor essea st necessario snexa. Sta itag trnor prietates st 6: suppoo, ampliao, Restrictio, alienao, Diminuo et appellao j. qbus nonnulli addunt alias 4: nepe statu, Distractione, ascensu et Descensu. De qbus singulis punctis.

Punctum 1mu

De Definione Divione et Rglis supponis.

Quid e Suppoo?

Est usg e acceptio trni ad scadu aliqd, v clarius e usg v posio trni v vocis p se ipsa v p suo scato, de quo verificat juxta exigentia copulae. Dicit p se ipsa v p suo scato qa vox pt scare v se ipsa cu dico hoc e trni disyllabu. v potest scare re distincta a se. cu itag(sicut ingt arles) n liceat inter disputandu res ipsas afferre, utimur trnis v vocibus loco rer sicut coputatores ~~loco~~ calculis loco pecuniar, et talis usg vocat suppoo. Per Ly de quo verificat juxta exigetia copulae innuit qd trng vere supponat, illa vero res scatu p quo acciipit trng in Propoone debeat in rer naa existere, et designari, si n quo ad sesu, salti quo ad intellectu p ea differea tepris, qm copula exigit. Nepe si copula sit in psenti tepore, debet res p qua accipit trng in psenti existere, si in ptterito ~~p qua accipit~~ debuit

res extitisse. si in futuro debebit res esse. Tunc enim verificatur terminus de re pro qua accipitur quando res illi correspondet, pro ea temporis differentia, quam copula exprimit, et dicitur Propositio de subjecto supponendo. vg hae Propositiones Sol est, Adamus fuit, Antichristus erit. Secus autem si res termino non correspondeat juxta exigentiam copulae, vocatur Propositio de subjecto non supponendo. ut vg hae Propositiones: Antichristus regnat, Adamus laborat in Mundo, centauri pugnant, hircocervus heri cum vulpansere saltavit, sunt de subjecto non supponendo, quia termini in illis non verificantur de rebus juxta exigentiam copulae.

Quotuplex est Suppositio.

Termini dividitur suppositio in materialem et formalem. Materialis est acceptio termini pro se ipso, seu pro nuda voce. sicut dum vg dico homo est dissyllabum, Rex est Nomen. Formalis est acceptio termini pro re seu pro suo significato. vg dum dico homo est discursivus. Vere enim homini non voci convenit esse discursivum. Et haec formalis Suppositio iterum est duplex: propria et impropria. Propria est acceptio termini pro re ad quam significandam proprie et principaliter est institutus vg Leo est animal rugibile. Impropria seu metaphorica est acceptio termini pro re, quam proprie non significat sed tantum propter aliquam similitudinem vg dum dico Leo de Tribu Juda dicitur, ubi Leo non accipitur pro animali et pro natura Leonina, quam termino et proprie significat, sed pro Christo Domino.

Ideo Suppositio propria dividitur in simplicem et realem. Simplex est acceptio termini pro suo immediato significato seu pro illa re quam proprie et

et imediatè scat, dependent ab actu intellectûs. Realis ū psonalis ū absoluta ē acceptiò trñi tā p suo ̄tmo et imediato, qm p 2dariò et mediato scàto. Quod ut clarius intelligas.

Nota trñu v voce aliqm posse habere duo scata, unu ̄tmariu et imediatu, ad qd ̄tmariò et imediatè scandu ē instituta. alteru 2dariu et mediàtu, ad qd 2dariò et extensivè scandu ē instituta vg hoo ̄tmariò et imediatè scat naā hnā; 2dariò autē et extensivè scat etiā Petru, Paulu, et oa indiividua hna. Itē musicus ̄tmariò et imediatè scat artē musicā, 2dariò autē et mediàtè et extensivè scat etiā hnē, q habet artē musicā. si itaqz vg hoo ponatr p suo ̄tmario et imediato scato hoc ē p naā tantu hnā, ut cum dico vg hoo ē spēes, tunc ē suppoo simplex. Si verò ponatr tā p imediato, qm p mediato scato vg du dico hoo ē aal raonale, tunc ē suppoo realis ū psonalis: qa hic Ly hoo n tantu ponitr p naā hnā, d etiam p oibq individuis hnis scandis. Hinc si qs ita argumentaretr: hoo ē spēes d Petrq ē hoo. eo Petrus ē spēes. malè argumentaretr, qa mutaret suppoonē, in jori enim Ly hoo supponeret simplicitr, in nori autē realitr ū psonalitr. At verò si dicā: hoo ē aal raonale, d Petrus est hoo. eo Petrus ē aal raonale. bona ē argumētaõ et 2sequēa qa Ly hoo tam in jori qm in nori supponit realitr ū psonalitr. Suppoo realis alia ē essealis et alia accidalis. Essealis ē acceptiò trñi p oibq rebq scandis,

ad quas scandas e institutus. vg aal e vivens sensitivu ubi aal poniz ta p existente qm possibili aali. Accidalis e acceptio trni p scada tantu illa re, qm copula v pdictu in pone exigit, ut du dico hoo currit, ubi hoo n poniz p oi hre ta existente qm possibili, d tantu p nunc existente et currente, qa sic exigit verbu v pdctu.

Ztio suppo realis foalis dividiz in comune et singulare. Comunis e, quado trng v vox comunis s multa scans poniz p pluribg et oibg suis scatis vg du dico hoo e aal raonale, ubi hoo accipiz p oibg hoibg. Singularis e, quando trnus singularis poniz p suo scato individuo vg Petrg disputat. Rursus suppo comunis alia e collectiva, alia distributiva & alia disjunctiva. Suppo collectiva e acceptio trni comunis p scatis simul et sjuncti sumptis vg Planetae st 7. Evangelistae 4, et Apostoli 12. Suppo distributiva e acceptio trni comunis p oibg et singulis suis scatis vg hoo e aal et haec e duplex: alia absoluta et copleta alia incompleta et accomoda. Suppo absoluta et copleta e quando trng comunis ita scat plura b aliquo Gre v spce stenta, ut oibg et singulis tali trno scatis nullo excepto sveniat vg dum dico hoo e aal. Incompleta et accommoda e, qua scat plura divisi aliquo trno comuni scata cu aliqua tn exceptione. et haec suppo accomoda fieri pt dici raine vg sic ut trno cam

mini grico significent oẽs Spẽcs b tali trno stente n tn oa individua Speer. ut vg du dico oẽ aal fuit in arca Noe. ubi aal accipiz p oibg Speebg aalis, nverò p oibg individuis singular Speer, estqz hujus Popoonis sensus talis ex oibg et singulis Speebus aalis aliqua individua fuerunt in Arca Noe. Vl sic ut p trnu comune specificu significent oa et singula individua, uno tn et altero excepto individuo vg du dico oes hnes in Ada peccaverunt. item omnis hoo e mendax, ubi hoo ita supponit p oibg et singulis individuis hnis, ut patiat exceptione, nec significet Christum et Beatissimam.

Suppoo disjunctiva qua etia parlis diciz e soo trni comunibs p aligbg tantu scatis ut cu diciz aligs hoo e albus. Et hac suppoo fit tunc quando trno comuni praeniz Syncategorema par.le, eqz hac suppoo vel. confusa e indeterminata et determinata. Confusa e posio trni comunis, p qgois suis scatis n collective l disjunctive sumptis. qm ob causa confusa diciz, qa p nullo scato determinate supponit, l p quovis indifferent, et indeterminate; Adhibet aute Pcipue in iis terinis, qui ad usu et necessitte referunt vg aligs equus ad iter comodius sticiendu e utilis aligs calamg e necessarius ad scribendu. &c. Determinata est

acceptio termini pro aliquibus determinatis significatis, ut cum dicitur: aliquis homo reperit novum Mundum, ubi homo non ponitur pro quocunque homine indeterminate, sed tantum pro uno determinato nempe Columbo.

Quot sunt Regulae ad discernendas suppositiones?

R. Ima: quotiescunque potest addi termino communi aliquod signum materiale v.g. et his hæc vox, ly, hoc vocabulum, tunc semper est suppositio materialis. Hoc est vox vel terminus seu vox ponitur pro se ipsa tantum: ut cum dico homo est dissyllabum. Quando autem vox vel terminus ponitur pro re significata, tunc est suppositio formalis.

2do Regula. Quando subjectum propositionis est secundo intentionale, tunc subjectum supponit simpliciter hoc est pro primario et immediato suo significato v.g. homo est species, animal est genus; nec valet consequentia. Ergo Petrus est species, homo est genus. Si vero subjecto propositionis communi apponi possit signum universale vel particulare, illud subjectum supponet realiter et personaliter v.g. in hac propositione homo est animal rationale, quæ propositio cum sit in materia necessaria licet illi apponere signum universale omnis et licet inferre vel distributive vel copulative sic ergo et Petrus et Paulus etc. etc. est animal rationale. Huic autem propositioni v.g. homo currit cum sit in materia contingenti licet appo-

ponere signu parte aliquis; et inferre disjunctive sic. ergo vel Petrus vel Paulus et aliquis alter currit.

3tia Quando termino communi praeponitur vel postponitur signum universale affirmativum, tunc terminus in propositione illa supponit suppositione universali distributiva, praedicatum vero suppositione disjunctiva v.g. homo est animal, unde licet inferre. Ergo Petrus est animal. non vero homo est animal ergo homo, vel hoc vel illud ~~aal~~ vel aliquod animal est homo. Quando vero termino propositionis praeponitur aut postponitur signum universale negativum tunc tam terminus quam praedicatum supponit distributive v.g. nullus homo est lapis, unde bene infertur ergo nec Petrus, nec Paulus etc. est lapis.

4ta Quando termino propositionis in materia contingenti praeponitur signum particulare affirmativum v.g. aliquis, quidam, tunc tam terminus quam praedicatum supponit disjunctive hoc est vel pro hoc vel pro illo singulato, ut cum dicitur aliquis homo est musicus. Quando vero termino propositionis praeponitur signum particulare negativum tunc terminus semper supponit disjunctive, praedicatum vero distributive ut cum dicitur aliquis homo non est Dlcus.

5ta Quando termino posito in numero plurali praeponitur aperte vel occulte signo universali, et praedicatur de illo aut nomen collectivum v.g. Populus: Juventus, Exercitus etc. aut nomen numerale v.g. duo, tres, quatuor, & tunc terminus supponit semper collective hoc est pro omnibus singulatis simul et copulative sumptis ita ut non possit praedicatum de quovis in particulari dici. ut si dicam omnes Evangelistae sunt 4.

Ubi Evangelistæ p Marco, Matthæo, Luca, Joanne simul suptis, bene em infero. Eo Marcus, Matthæus, Lucas, Joannes st 4uor: n autē supponit p quoīs in parli male em infertz Eo Marcus ē 4uor, Matthæus ē 4uor. &&&.

Ota Quando ē Propoō indefinita idest nullô signô ejus bctum ē affectum, tunc ad maā Ppoōnis adverti pt suppoō trnor. Si em fuerit maā necessaria v impossibilis. hoc ē si Pdictum sit v n sit de esēa bcti vg in hac Propoōne hoō ē aal raonale, itē hoō ē bos, tunc bctū v Pdctū supponit distributivè ita sicut in Propoōne habente signū urle affirmaū v negrū. Si maā fuerit contingens v possibilis, hoc ē, si Pdctū accidentalit svenīat bcto vg in hac Propoōne. hoō ē doctus. itē hoō n doctus, tunc bctū v Pdctum supponit disjunctivè, ita sicut in Propoōne habente signū parle affirmaū v negrū. Raō hoc ē, qa Propoō indefinita in maā necessaria æqvalet Propoōni Urli affirmativæ, in maā impossibili Propoōni parli affirmaæ v negræ.

Nota ad discendas Suppoōnes trnor multū valere ascensū et descensū, de qbus infra.

Punctum 2dum
De Reliquis Proprietatibq trnor
Quid ē ampliatio ?

Est extensio trni à nore scaine ad jore scaōne, s ē ac-

ceptio trni cu extensione ad plures circustantias tẽporis, qm explicitẽ p copula v aliu trnu importent. Fit autẽ ampliatio tunc, quando aliqs trnq n tantu poniz pro illo tẽpore, qd Copula v Verbu exprimit, d etiam p alio tẽpore scando, ut vg du diciz: Justi intrabunt in Regnum Cœlor, ubi vox Justi quæ solu ex vi ꝑdcaz supponit p Justis futuris, extendiz trn p ampliaone ad scads Justos n tantu futuros, d etiã ꝑsentes, ꝑtoritos. Unde ampliao ẽ duplex: alia quæ se extendit ad scadu oẽ tẽpus, ut vg in hac Propoone: hoo ẽ aal raonale in qua trni extenduntz ad scandu oẽ tẽpus, et n solu illud qd videz sccari p Copula. sensus ẽm adductæ Propoonis ẽ hic: hoo quandocunqz existit, extitit, et existet, sẽp existit, extitit v existet aal raonale. Alia ẽ raone cujus trnq extendit se ad scandu diversu tempus, et non illud qd scaz v scari debet, p aliu diversu ejusdẽ Propoonis trnu ut vg in his quinqz Evangelii Propoonibq vg cæci vident, surdi audiunt, claudi ambulant &c. In qbq verba vident, audiunt, ambulant, diversa tẽpora scant, et n illa quæ scant bcta earundẽ Propoonu: cæci, surdi, claudi sensus ẽm illar Propoonu ẽ q ante erant cæci, surdi, claudi, nunc blata cæcitate, surditte et pedu infirmitte, vident, audiunt, et abulant.
Notandu in Propoonibq habentibq Copula de ꝑterito subdu

extendi ad tempus Psens et Pteritu. Pdcatu vero tantum ad Pteritu ut si dicā Petrus fuit albus, ubi Petq supponit p Petro q ē, et q fuit, albus autē supponit tantū p albedine Pterita. Idest dicendū quando Ppōo habet Copulā de futuro vg Petrus erit albus, tunc sbctū extendit ad Psens et futurū. Pdctū verò tantū ad futurum.

Quid est Restrictio ?

Est ɔtractio ś coarctatio trni ṽ vocis comūnis à jore scāone ad nore. Fit autē tunc, quando trnq communis, q aliàs plura scāre coarctat ad pauciora scānda, idqꝫ modis 5. Imò per addiōnē Nnis adjectivi vg Discipulus Diligens ē solamen Magistri. 2do p addiōnē casus obliqui vg Filius Virginis Mariæ redemit Mundū. 3tiò p addiōnē substantivi inferioris ad supius vg avis Corvus ē furax. 4tò p addiōnē relativi vg Discipulus q se applicat Studiis ē solamen Magistri. 5tò p addiōnē adverbii vg Philosophus diligenter studet.

Notandū à trno restricto ad trnū ampliatū malā ēē ɔsequeā in affirmativis Propoōnibus, bonā verò in negivis vg hōo Philosophus n̄ ē doctus. Ergo n̄ ois hōo ē doctus. Quid ē alienatio ?

Est translaō tri ɔpria ad alienā scaōnē pter alterq trni additionē ut vg cū Xstq dicit sol justitiæ, agnq Dnātor

terra. ubi has voces Sol et agnus propter addione aliorum trnorum à propria ad aliena et metaphorica scaone transferunt.

Quid est Diminutio?

Est acceptio trni pro suo scato cum restrictione ad aliquam ptem. Hac autem restrictio sive fiat explicite sive implicite ut ex aliqua circumstantia colligatur vg Æthyops est albus intelligendo vel addendo secundum dentes. Differt Diminutio à Restrictione, quia restrictio trnum comune restringit ad individua. Diminutio vero ad ptes aut accidentia

Quid est appellatio?

Est applicatio unius trni ad alium ita, ut trnus applicatus alteri faciat nova denominatione eidem convenire ut cum dico Petrus Doctus est Philosophus, ubi Philosophus est talis trnus, qui Petro praeter denominationem Logici Docti quae convenit ex parte beti facit convenire nova denominatione. Sciendum trnum concretum habere duplex scatum: scilicet maale et foale. Foale est ipsa foa pro trnum scatum: maale vero est betum habens talem foa ut vg in ista voce hominis humanitas est foale scatum; Persona vero habens humanitatem est scatum maale. Unde appellatio est duplex foalis et maalis. Foalis est quando Pdctum cadit cadit supra foale betum: ut dum dico; Medicus sanat, si enim sanat nisi foaliter ut medicus. Maalis appellatio est, quando Pdctum cadit supra maale betum, ut cum dico Medicus cantat non ut Medicus, sed ut musicus.

Regula appellationis Principie est Pes. 1ma quando betum Propositionis est

ē trug bstantivus cū adjectivo, si adjectivus sit ante copula appellāo erit māālis, ut cū dico alexander Magnus fuit Discipulus Arlis, Discipulus cadit supra alexandrū, n̄ quatenus magnū, ē simplicit, si autē p bcto ponat bstantivū cū adjectivo unū tantū substantivū, p Pdcto, verò bstantivū cū adjectivo, tunc erit appellāo fealis ut cū dico Arles fuit Philosophus magnus, magnus cadit supra Philosophū magnū ē supra sāō tiā Phiā, habetqȝ sensu tale Arles fuit in sciā Phica Magnus.

2da Rgla. si in Propoone ē bctū ɔcretū terminus et Pdctū et trug adjectivus, tunc Pdctū cadit supra māāle bcti saltim in rigore-Logica, eritqȝ appellāo māālis vg dū dico albū ē dulce, dulcedo cadit supra bctū, qd habet albedinē, eqȝ sensus talis subctū habens albedinem ē dulce. Itē cū dico hōō ē albus, albedo cadit supra suppositū n̄ vero supra humanittē, eqȝ sensus talis: suppositū habens humanittē ē albū. Et ppt hanc Rglam, ista Propōō ē falsa, hōō factus ē DEUS, qa facit hunc sensū suppositū habens humanittē, recepit Divinittē, qd ē falsū; ista autē ē vera: DEUS factus ē hōō, qa facit hunc sensū, suppositū habens Divinittē, assumpsit etiā humanittē, qd ē verum.

3tia Rgla. Quando Nomina numeralia vg duo, tres 4. Pdcant de bctis, tunc cadunt tā supra māāle, qm supra fōāle scātū, et utriuqȝ multiplicant, ut si dico

hodie s͞t nati 3es hn̄es cujus sensus ē talis, hodie s͞t na
ta 3es Personæ, et 3es humanittes. Hinc in Divinis n̄ licet
dicere: s͞t 3es Dii, qa hæc Propō facit hunc sensū: Dii
s͞t supposita s. Personæ et 3es Deitates, qd̄ ē falsū et hæ
reticū; quando verò Nn̄a numeralia p̄dicant̄ de adjectivis,
tunc cadunt tantū supra m̄āle, s. p̄ctū adjectivi, illudq
multiplicant vg magni s͞t 3es, cujq sensus ē talis: Dia
s͞t supposita habentia tātū unā magnitudinē. Hinc in
Divinis licet dicere, 3es s͞t o͞ipotentes, 3es æterni, si o͞ipotē
tes et æterni sumant̄ adjectivè, qa faciunt hunc sensū:
3es s͞t Personæ habentes unā o͞ipotiā, unā æternittē;
m̄alē verò si o͞ipotētes et æterni sumant̄ substantivè, si
cut̄ supsit arianus, ɔtra quē s. Atanasius scripsit, n̄ e͞e
3es æternos, s͞ę unū, qa hæc Propō, 3es s͞t æterni, ubi æ
terni substativè sumit̄, facit hunc sēsū, 3es s͞t Perso
næ habentes 3es æternittes.
Advertendū n̄e in argumentaōne appellāo variet̄ ita, ut s͞tatū
f̄oāle P̄dcti n̄ cadat supra s͞tatū m̄āle in pr̄i, et in n̄ri v̄
ɔsequenti supra f̄oāle s͞tatū p̄cti, tunc enī Syg erit mala ar
gumentāo vg albū ē dulce (: hic ē appellāo m̄āalis:) s͞ę al-
bū ē obcētū visūs (: hic ē appellāo f̄oālis:) ērgo dulce ē ob-
jectū visūs, ē argumentāo mala, ut ergo sit bona debet vera
debet s͞tatū P̄dcati applicari ad idē s͞tatū p̄cti in o͞ibq pr̄missibq
vg albū ē dulce, s͞ę lac ē albū, ergo lac ē dulce.

Quid ē status.

Statq ē acceptio t̄rni p̄ illo tantū tempore, qd̄ in Propōne

per copulã sẽat. vg. Petrus ẽ currens & ubi currens habet ratĩõe ztatĩ nã sẽat tẽpg õsens.

Quid ẽ Distractio ?

Est acceptio trĩi ñ p illo tẽpore, qd copula importat, ẽ p alia diffrẽa tẽporis ut cũ dico caci vident, ubi caci ñ accipiz p cacis in õsenti, ẽ p antea cacis.

Quid ẽ Ascensus ?

Est õgressus à singularibus sufficient enumeratis ad trũi cõmune et urle. vg. Paulus ẽ aãl, Petrg ẽ aãl, Joannes ẽ aãl. Eõ õis hõo ẽ aãl.

Quid ẽ Descensus ?

Est õgressus à trĩo urli & communi ad singularia vg õis hõo ẽ aãl. Eõ et Petrus ẽ aãl, et Paulus ẽ aãl, et Joannes ẽ aãl. & cateri.

Notandũ ascensũ et descensũ posse fieri v p affirmaõnẽ v p negaõnẽ. Per affirmaõnẽ patuit in exẽplis. Per negaõnẽ dũ dico, nec Petrus ẽ lapis, nec Paulus ẽ lapis, nec Joannes ẽ lapis. Eõ nullus hõo ẽ lapis. Et ẽ ẽverso: nullus hõo ẽ lapis. Eõ nec Paulus ẽ lapis, nec Paulus ẽ lapis nec cateri. Et hae sufficiant de trĩis et eorũ õprietatibus, quarũ notiã admodũ utilis ẽ ad discernendos veros syllogismos à falsis, et falsos à veris. si enĩ intra eundẽ syllogismus trĩg mutat suã proprietãtẽ, ille syllogismus ñ ẽ verus ẽ sophisticus.

CAPUT 2dum
De Prædicabilibus
Quid ē Pdicabile

Prædicabile græcè diciꝫ Categoria et definiꝫ sic: ē vox apta nata Pdicari de multis univocè vg. aal de hne, bove, leone &c. Diciꝫ vox, ut excludatꝫ sonus, q fit ex collisione duor corpor solidor. Itē ut excludatꝫ oraō, quæ etiā ē vox ꝯ complexa, Pdcabile verò debet eē vox simplex et incompleta. Diciꝫ apta nata, ut ostendatꝫ naā Pdcabilis n̄ tā in actuali qm̄ in poteali Pdcaone ꝯsistere. Diciꝫ de multis ut excludatꝫ individuu, qd de uno solo Pdcat. Diciꝫ univoce ut excludantꝫ æqvoca et analoga ut ꝑt Canis, Pes.

Notandū 1mò Pdcaonē eē duplicē: actualē et poteatē. actualis ē, qua fit de pluribꝰ actu existentibꝰ vg hoō de Petro, Paulo &c. Potentialis ɫ aptitudinalis ē, qua fit de pluribꝰ poteā existentibꝰ ɫ possibilibꝰ vg Sol, Luna, Mundus, Pdcatꝫ de pluribꝰ n̄ actualitr ꝯ poteatr in quantū ꝯ possunt à Deo creari plures Soles, Lunæ et mundi.

Notandū 2dò tmū Pdcabilē comunē à Gramaticis vocari nōn appellativū, à Logicis univle et Pdcabile, Jam verò tmū Pdcabilē partlē à Gramaīs vocari nōn ꝑpriū, à Logicis individuu, qd nec dividitꝫ in alios tale, nec comunicatꝫ pluribus,

Estne idem Pdcabile et Urle ?

Idm ee ladu rem, qa tam Urle qm Pdcabile e multis comune; differre tn ladu rasne Formalit. Urni qa Urle e tanqm Sdu, Pdcabile vo e tanqua istius Scti ppria Passio. Ideo qa Pdcabile dicit pdcari de multis, Urle vero inee multis. Stio qa Urle e qd prius, pdcabile vo e qd posterius, dici de pponit ee in. Quid e Urle ?

Est unu aptu inee multis vg aal hni, bovi, Leoni &c. Eqz aples: Complexu et incomplexu. Complexu e ois Propo Urlis, ut st adiomata vg ois Definitio essentialis debet costare Gre et Differea, ois pars e nor suo toto &. Incomplexu e vox simplex pluribg comunis vg hoo, aal, vivens, &c. Et tale Urle incomplexu spectat ad Dlca. Item Urle incomplexu e 5plex: Urnu in causando, qd e unu, et plura causare pt vg DEUs, Sol, Luna. Udu in cognoscendo, qd e unu, et plura pt cognoscere ut intellectus humang unde etia ab Arle dicitz quodamodo ao, puta inee intelligibili in quatu scoa pt intelligere, n vo inee entitative. 3tiu in repsentado, qd e unu et plura repraesentare pt vg speculu, imago, Idea in mente artificis, species intelligibiles. 4tu in scando qd e unu et plura scare pt vg Inventio, Exercitus &c. 5tu in essendo et pdcando, qd cu insit actu v potca multis, etiam pdcat actu v aptitudine de multis iuxta illud: ad esse sequitz praedicari.

Quotuplex e adhuc Urle ?

Duplex: maâle s. fundamentale s. metaphicũ, et Foâle s. Secdointentionale s. Logicũ. Fundamentale s. metaphicũ naâ ipsa, quatenus inest multis, et dr urle in essedo vg Aal, hõ. Foâle s. Logicũ e ipsa foâ ab intellectu excogitata denominans illã nãã, quae inest multis, et dr urle in Pdcando s. ipsũ Pdcabile vg Gnus, e urle foâle, qa denominat aâl, Spees e Urle foale, qa denominat hnẽ, et sic de aliis. Unde urlia maalia st a pte rei, formalia vero habent tantũ eẽ in intellectu objectivẽ, etnim si p operaõne intellectus nostri fiunt.

CAPUT 3tium

De Nrõ Pdcabiliũ.

Quot st Pdcabilia ?

R: Genus, Spees, Diffrea, Propriũ, et accidens. Probatr quot st modi Pdcandi tot debent eẽ Pdcabilia, e modi st Pdcandi st 5. eõ et Pdcabilia st 5.

Jor vera nor, p quidquid Pdcat de alio, v Pdcat de illo in qd v in quale; si in qd tunc aut de pluribg s. Spẽe differentibg, et sic e Gng, aut de pluribg nrõ diffrbus, et sic e Spees. Si in quale tunc v in quale essẽale, et sic e Diffrea, v in quale accidãle necessario et svertibili et sic e pprũ, vg. in quale accidãle stingent, et sic e Accidens. Eõ qnqs tantũ tas st modi Pdcadi, p sequens

5. St Pdcabilia.

Obc modi pdcandi st tanti 5. Eo et Pdcabilia erunt tantùm 5. P. A. modus pdcandi e in qd v in quale. Eo modi pdcandi st tantùm 5. R dis. A. modi pdcandi st tantù 5. in gere c. a. in specie n. a. et æquea.

Obr 2do plura st Pdcabilia. Eo n 5. a. P. pter enumerata Pdcabilia, e etiam individuū Pdcabile. Eo st plura Pdcabilia. A. P. qdqd pdcat v potest pdcari, e pdcabile. d individuū pdcat. Eo e Pdcabile. R dis. ultimi argmenti jore qdqd pdcat pprie et univoce e pdcabile. C. jore impprie et æquoce aut identice n. jore similit distictâ nore N. æqueam.

Quot modis dicit unum et idem?

Tbg modis sc Gre, Spee, et nro. Gre eade dicunt illa, quæ sub eodem Gre primo collocant vg hoo, bos, Leo & st ide Gre qa b eode Gre primo sc aali collocant. Spee ide st illa, quæ b eade Spee ɔtinet vg Petrus, Paulus &. st idem Spee, qa imediate b eadem Spee ɔtinent. Nro eadem dicunt 4or modis. 1mo nne pprio vg Marcus, Tullius, Cicero, Arles Stagirita. 2do Definione vg hoo e aal raonale. 3tio pprio vg hoo e aal risibile. 4to accidente ut vg lac ide e, qd dulce et albu. Ex his pprie eade nro dicunt, quæ nne et Definione st idem.

CAPUT 4tum

De Genere.

Quot modis accipit Gnus?

5. modis. Imò p distinctione sexus s. Gramcè vg Gng masculinu, fœmininu. &. 2dò Rhcè p distinctione caar, ut vg Gng demon: delib: et jud: itē p distinctione styli vg Gng humile, mediu et sublime. 3tiò politicè p cognatione, Familia, ut Gng Scipionu, Drusor, Tarquinior. 4tò Statu, v. Condione vitæ v. mortis, quo sensu dicit hoc Gēre vitæ egi, ubi intelligit Civile v. Plebejum, hoc Gre mortis. 5tò Gng sumit Dlcè p eo qd colligit et pluribg speciebus s. cui bijciunt plures spēes vg aāli bijcit hō, Leo & et sic sumptu ē nostræ 9sideraonis.

Quid ē Genus?

Est id, qd pdicat de pluribg specie diffrbg in eo, qd qd ē, vg aāl ē Gng, qa pdcat de pluribg spēe diffrbus, nēpē de hōe, bove, Leone, &. in qd, idē p modu nnis substantiui. Et hæc Definitio Gris ē bona et essealis, qā 9stat Gre proximo et ultima diffrea. Dicit in Definione ē id, qd pdcat locò Gris, pars quæ vero particulæ ponunt locò diffreæ. Dicit de pluribg spēe diffrbg ad diffrea speciei infimæ quæ pdcat de pluribg nro diffrbg. Dicit in qd ad diffrea reliquor pdcabilium nēpē Diffreæ, Proprii et Accidentis, quæ pdcant in quale idest p modu nnis adjectiui.

Obc 9tra Definione Gris. Geng n pt definiri. Eo &. a. P. qd definit p Geng et Diffrea definit. Ð Genus n pt definiri p Genus, alias generis daret Gng. Eo &&. R dist. Uda ptē maioris, alias Gris daret Gng Gris supremi daret Gng. n. Uda ptē

Gris intermedii daret Gng concedo: veru qde e, qd Urle e Gnus ad 5. Pdcabilia, qua Pdcabilia sunt Species illius unde etiam Gng dicit tantum denominativè Species Urlis, licet sit ipsu esscalit Genus.

Contra. Geng etia Pdcat de pluribus nro diffrbg vg Aal de Petro Paulo et aliis individuis: bona em e Pdcao Petrus e Aal, Paulus e Aal. Eo definio Gris n e bona. R. dist: Ans. Gnus Pdcat de pluribus nro diffrg mediate C. A. imediate N. A. et 2quea.

Obc Pars n pt Pdcari de suo Toto in recto vg manus mang de corpore, male em dico mang e corpus, nisi in obliquo sic: manus e pars corporis humani, d Gng e pars Speciei, na Species ex Gre et Diffrea componit ut vg hoo ex Aali et rationali. Eo n pt Pdcari de Speciebg. R. dist: jore pars n pt Pdcari de suo toto in recto pars Phisica; ut st maa et Foa et ptes corporis alicujus integrantes ut mang, pes, C. jore pars metaphysica ut e Gng et Diffrea n pt Pdcari de suo toto in recto N. jore similit distincta nore N. 2quea.

Instab: quod e in uno totu n pt ee in alio d Gng e totum in una Spee vg humana. Eo n pt ee in alia vg bovina, 2sequet si Pdcat de una, n pt Pdcari de plurbg cum in illis n sit. R. dist: jore qd e in uno totu n pt ee in alio totu integrale s. adu quantitte C. jore totum poteale s. adu essea n pt ee in alio N. jore similit distincta nore, nego 2sequam. Gng em n e totu adu qua-

titte ut. vg aqua in uno vase, & e totu ldu essea, cu n̄ repugnat ee in plurib̄g sicut vg aa̋ raonali, qud e tota lu essea, in corde tota, in capite tota, et in reliq̄s partib̄g corporis.

Quotuplex e Genus ?

Duplex Gnalissimu s summu, & Gng subalternu s in dium.
Gnalissimu e, qd ita e Gng, ut spees ee n̄ possit, s sup qd n̄ dat aliud Gng univocu, et talia Gra st X. Pdcam Gnus balternu e qd cu sit Gng respectu inferioru pt et Genus Spees, respectu superiorum pt ee species. Et talia Gra in arbore Porphyriana st Sia, Corpus, ~~Genus~~ ~~Vivens~~ aal.
Sciàs 1mò quamvis illi trni transcendentales hac voce R B A U stenti, idest: res, ens, unum bonu, aliqd, verum vi ant ee superiores trnis pdcamentalib̄g, nihilominus Pdca ta dicunt ee Suprema Gra, qa pdicti trni n̄ possunt de pdcari univoce, qd ad naa pdcabilis requirit.
Sciàs 2dò Gnus foalit sumptu n̄ pt salvari in una Spec qa dividit in plures Species p differeas oppositas, pinde unu oppositor dat in naa, etiam et reliquu debet dari cies vero salvat in unico individuo, ut patet in Sole, na xx. qa Species n̄ dividit p differeas oppositas, sicut & tantum p differea materiae.
Sciàs 3tiò Gng sumi dupliat. 1mò ut totu potentiale, quat abstrahit a Speciebg. 2dò ut pars actualis quatenus ad ctu differe stituit speciem vg aal adjunctu rationa

constituit Speciem, nempè hominem.

CAPUT 5tum.

De Specie.

Quot modis sumitur Species. ?

5. 1mò p foâ s pulchritudine corporis, ut dicitur Species Priami digna Imperio. 2dò p Idea s repraesentatione alicujus rei in intellectu, et sic q vidit lupu vl ursum, dicitur habere Spem impressam Lupi vl Ursi. 3tiò p similitudine alicujus rei, quo sensu dicimus: habet speciem boni Viri. 4tò p Foâ substâali, quae eo pars altera compositi Physici vg aâ raônalis in homine. 5tò accipitur Dialecticè p eo qd objicitur Gri, et pdcatur de suis inferioribus numero diffrbus in quid, et hoc modo acepta Species duplice habet respectum, 1mu ad Gng cui subjicitur, et dicitur Species subjicibilis. 2dum ad individua et dicitur Species pdcabilis. Hinc species pt eê qd medium int Genus et Individua, sicut Judex inter Regem et Populum, q subjicitur Regi, d peest Populo, sic species subjicitur Gri d pemi: net Individuis. Itaqz 2du hunc duplicem respectu nempe subjicibilittis et Pdcabilittis 2ex Definitio speciei assignatur.

Quid e Species ut Pdcabilis ?

Est id, qd pdcatur de pluribus nrô diffrbg in qd completè. Dicitur in Definitione completè, na species e naz completa et pfecta cum sit totu metaphysicu enuntians tota essea.

Obc 1mò incorruptibile n pdcatur de corruptibili, d spees om

corruptibilis, individua sunt corruptibilia. Ergo species non possunt praedicari de illis. Respondeo distinguendo: tota parte noris individua sunt corr: quoad existentiam concedo noris, quoad essentiam nego noris et consequentiam.

Obicies quae Definitio convenit aliis a Definito, illa non est bona, sed praedicta Definitio Speciei convenit aliis a Definito. Ergo non est bona. Major vera, minor probatur: praedicta Definitio Speciei convenit etiam generi, nam etiam genus praedicatur de pluribus numero differentibus, bene enim dico Petrus est animal, Paulus est animal. Ergo etc. Respondeo distinguendo: tota parte minoris, genus etiam praedicatur de pluribus numero differentibus sicut Species, non autem mediate seu mediante Specie. Concedo antecedens et nego consequentiam.

Obicies 3tio Sol, Luna, Phoenix, Mundus sunt species, sed hi non praedicantur de pluribus Speciebus, cum plures Soles, Lunae etc. non dentur. Ergo male species definitur. Respondeo distinguendo: minorem sed Sol, Luna, Phoenix, Mundus non praedicantur de pluribus individuis actu concedo noris, aptitudinaliter seu potentialiter nego noris et consequentiam, quod sufficit ad rationem praedicabilis.

Quid est Species subjicibilis?

A Porphyrio definitur primo sic: Species est, quae sub assignato genere directe collocatur. Secundo sic: Species est id, de quo genus in eo quod quid est praedicatur, et hae ambae Definitiones competunt tam Speciei, tam infimae quam subalternae, jam vero illa prima Definitio seu ut praedicabilis Speciei, competit tantum soli Speciei infimae.

Quotuplex est Species?

Duplex Specialissima, seu infima seu atoma, et subalterna, seu inter-

dia. Species specialissima est, quae ita est species, ut genus esse non possit, et infra quam non est alia species, respectu cujus possit esse Genus, et talis species in arbore Porphyriana est homo, haecque species formaliter ac proprie constituit 4tum praedicabile, distinctum ab aliis. Species subalterna est, quae et genus et species esse potest respectu diversorum, genus respectu inferioris, Species respectu superioris. et tales Species in dicta arbore sunt 3es sc. Corpus, Vivens, Animal.

Nota Speciei termino utriusque metaphysice sumptae naturam constare ex aliqui gradu perfectibili ut est genus primum et perfectivo ut est differentia, cum hoc tamen discrimine, quod natura Speciei subalternae constet gradu perfectibili et perfectivo tali, cui potest addi alius gradus essentialiter perfectivus. Tamen vero natura Speciei infimae ita constat gradu perfectibili et perfectivo ut alius gradus essentialiter perfectivus ei addi non potest.

Nota 2do Speciem non constitui formaliter unice per respectum subjicibilitatis ad genus, sed per respectum referibilitatis et praedicabilitatis ad individua. unde species subjicibilis non est universalis.

Nota 3tio ad hoc ut sit species infima requiruntur conditiones 3es. 1ma ut nunquam sit genus. 2da ut cum sit species non dividatur in alias Species, sed in individua, 3tia, ut praedicetur de pluribus numero differentibus in quid.

Articulus Quintus

De Individuo.

Quamquam individuum non est proprie praedicabile, sed tantum improprie, quia tamen est fundamentum praedicabilium, utpote cui species infima attribuitur

ideò hic de illo agemus.

Quot modis sumitur Individuum.

Dupl: Primointentionaliter et Secundointentionaliter. Primointentionaliter sumitur pro natura ipsa singulari sive substantiali, ut vg Petrus, Bucephalus &c. sive accidentali ut haec albedo, haec nigredo. Secundointentionaliter sumitur pro relatione rationis, quae est Secunda: subjicibilitatis quam eadem natura singularis mediante intellectus operatione dicitur ad superiora sive mediatum ut Genus, sive immediatum ut est species. Et Praedicabilitatis, quam eadem natura singularis dicitur ad se ipsam.

Quid est Individuum Primointentionaliter sumptum?

Est id quod est indistinctum à se, et distinctum à qualibet alio. Seu individuum est cujus collectio proprietatum ita est in uno, ut nunquam sit in alio.

Quot sunt proprietates individui seu conditiones individuantes?

7. carmine Boetii comprehensae: sc.

Forma, Figura, Locus, Tempus, cum nomine sanguis.
Patria sunt septem, quae non habet unus et alter.

Per Formam intelligitur singularis cujuscunque complexio et temperamentum qualitatum. Per Figuram intelligitur partium et lineamentorum proportio. Per Locum pars terrae, idest Urbis vel Domus, in qua quis natus est. Per tempus intelligitur nativitatis momentum, ad quod etiam spectat siderum aspectus sub quo quis natus est. Per nomen significatur propria cujuscunque de

nominat. P sanguinē intelligit Prosapia & Familia et Parentes. P Patria intelligit Provincia v Regnū in quo qs natus ē. Ista autē oā separatim accepta competunt multis Individuis, d simul supta uni tlū individuo.
Sciās pter has 7 cdiones Individui singulares, dari alias comunes, quæ pluribg Individuis conveniunt, quales st ut vg audire, videre sentire & d de talibg n inqrimus.

Quid ē Individuū edointionalit supu?

Individuū edō Intentionalit suptu raone Pdcabilittis definit sic: ē id, qd de uno solo parti tlū pdcat, vg Petrg ē Petrus, intellige Pdcaone identica, idest de se ipso, n vō pdcaone fmale de aliis. Raone vō subjicibilitatis individuū ē id, qd subjicit speciei infimæ idqs petione maali n fmali.
Obo Philosophus Cap. de Sbstaā dicit, qd Ima Sbstaā neqs insit, neqs pdcet, d Ima Sbstaā ē individuū, ergo individuū de nullo pdcat R. Arlē ee intelligendū, qd Ima Sbstaā s individuū n pdcet fmalit taqm supig de inferiori, pdcat tn maalit et identicē.
Itra Imū Philo: Imō Metaphysicor ait qd individuū definiri n posit cū n sit Spēcs, sola em Spēcs cstat Grē et Dffreā qd reqrit ad Definione. Eo tk R Philosophū em intellig=endū ee qd individuū suptū in pura maali acceptione definiri n posit n vō si cridet edōintetionalit, in quatu sc ab obg Individuis pt abstrahi a

ligi conceptus communis. Q. Ud. Phil. est intelligend. de Definitione stricte sumpta per Genus et Differentiam, quae soli Speciei convenit, non vero de definitione sumpta latius, per qualemcunque explicatione.

Contra Udu. Individuu vagu praedicat de pluribus v. g. Petrus est aliquis homo, Paulus est aliquis homo. Ergo Definitio Individui non est bona, cum non conveniat omnibus. R. N. suppositum quod Individuo vago debeat haec Definitio convenire, cum nondum sit Individuum determinatum; de quo infra.

Inst. Etiam Individuum determinatum praedicat de pluribus, recte enim dico: hic homo est Petrus, ille homo est Petrus. Ergo R. Q. in his praedicationibus solum Nomen praedicari, non vero aliqua natura individua illis communis, unde istae praedicationes non sunt univocae, sed aequivocae.

Ins. Udo. Bene valet: Petrus est Individuum, Paulus est Individuum, non ergo adhuc Individuum de pluribus praedicat. R. dist. consequens: ergo Individuum praedicat de pluribus accidentaliter concedo consequens; essentialiter N. consequens. sicut enim praedicatio animal est Genus, homo est Species, ita haec Petrus est Individuum accidentalis est, praedicat enim accidens rationis de natura.

Dicet. Duplex est Individuum. Scilicet intentionale vel Vagum et Determinatum. Vagum est, quod re parte vage vel indeterminate significat ut v. g. quidam homo, aliquis homo. Determinatum est quod re parte determinate significat, et hoc est duplex Denominatione, Demonstratione, Circumlocutione, Suppositione, et per Antonomasiam.

Individuum determinatum denominatione est quod per Nomen proprium exprimitur v. g. Petrus, Paulus, Bucephalus

Demonstratione est quod fit per nomen demonstrativum vg hic homo hic Leo, hic Lepus &c

Circumlocutione est, quod exprimitur per proprietates quasdam uni soli rei parti convenientes vg Fundator Academiae Cracoviensis, idest Jagello. Monstrorum Domitor, idest Hercules.

Suppositione est, quod certa Hypotesi seu suppositione facta rem singularem significat, vg Filius B. Virginis MARIAE, idest DEUS.

Per Antonomasiam est, quod nomine communi de Persona praestantiori intelligitur vg Philosophus, idest Aristoteles. Poeta, idest Virgilius. Orator idest Cicero.

Scias praeter allatam divisionem Individui adhuc esse Individuum duplex. Substantiale & Accidentale

Substantiale est ipsa substantia individua vg Petrus, Paulus.

Accidentale est hoc nostro accidens vg haec albedo, haec nigredo & ut supra.

CAPUT Unum.

De Differentia.

Quot modis accipitur Differentia ?

Tribus modis: Communiter, proprie, et maxime proprie. Unde est triplex Differentia: Communis, Propria et maxime propria.

Differentia communiter accepta sumitur pro Forma Accidentium separabilium quando se unum ab alio vel a se ipso in alio tempore differt accidente separabili et communi vg Petrus sedens differt a se ipso stante, vel ab alio.

Differentia proprie accepta sumitur pro Forma accidentium insepara-
bilium, quando sc unum differt ab alio accidente insepara-
bili vg Corvus à Cygno per nigredine

Differentia maxime propria accepta sumitur pro Forma essentiali,
quando sc unum per essentia s naturam sua differt ab alio
vg homo differt per rationale à bruto essentialiter et haec Differentia pro
prissima dicitur specifica quia speciem à specie secernit
constituitque 3tium Praedicabile de quo quaeritur.

Quid est Differentia?

Est id quod praedicatur de pluribus specie vel numero differentibus in
quale essentiale. Et haec Definitio competit tam Genericae quam
Specificae Differentiae. Quando enim praedicatur de pluribus specie
differentibus est Differentia Generica vg sensitivum de animali ut patet
in arbore Porphyrii, quando vero praedicatur de pluribus numero dif-
ferentibus tunc est Differentia specifica vg rationale de Petro, Joanne
Jacobo, Paulo, et Bonitas hujus Definitionis patet ex expli-
catione data Definitionis Generis. Additur in quale essentiale, quia
Differentia enuntiat, et per hoc differt à proprio et accidente, quae
in quale accidentale praedicantur.

Quotuplex est Differentia proprissima?

Generaliter spectata est duplex: Substantialis et accidentalis. Sub-
stantialis est intrinseca s essentialis quae ingreditur essentiam
Speciei eamque ab omni alio dividit. Et haec est duplex: Con-
stitutiva et Divisiva. Constitutiva est, quae addita Generi consti-
tuit speciem, vg rationale additum animali, constituit hominem.

Divisiva quæ cũ apposita sibi Diffrea dividit Gng in varias Spẽes vg Corporeũ et incorporeũ est Diffreæ Divisivæ, quia dividunt Substantiam in Corpus et Spiritum.

Quotuplex ẽ Diffrea constitutiva?

Rex: Gñca s. balterna et specifica s. atoma. Gñca ẽ, quæ addita Gñi sstituit Spẽc balterna et tales Diffreæ st Zes: sc Corporeũ animatũ et sensitivũ. Diffrea Specifica ẽ quæ addita Gñi sstituit spẽc specialissimam s. infima vg ra͠nale ẽ Diffrea specifica qa aali addita, sstituit hñe. Tandem Diffrea accidentalis ẽ, quæ ñ ingredit͂ essẽa rei, unde etiã si ab illa tollat͂, n̄ destruit͂ naã illius. Et talis Diffrea divdit͂ in Commune et propriam de quaĩ psentiarum n̄ ingrimus, nisi de constitutiva et divisiva. Hæc oã ex consequenti schemate in dicta arbore Porphyriana clarius patent.

Quid ẽ arbor Porphyriana?

Est series s. coordinaõ quorunda Gñũ et Spẽcr cũ suis differentiis collateralibg et individuis. Dicit͂ arbor pp̄ter similitudinẽ, sicut ẽm arbor Physca s. naalis ɔ-stinet, nimirum: radicẽ, truncũ, verticẽ et ramos ita in hac arbor intellectualis loco radicũ st individua, loco trunci s. stipitis st Spẽes, et Gña balterna, loco verticis ẽ Gng supremũ s. ~~balternũ~~ gnalissimũ loco ramorũ differeæ. Dicit͂ Porphyriana ab Authore suo Porphyrio q Scripsit Tractatũ de Prædicabilibg quem tractatũ s. Libellũ græce appellavit Isagogien, latinẽ introductionẽ et cũ hoc schemate Nobi-

li Juveni Discipulo suo Isano nomine misit.

Quotuplex e series hujus arboris.

Rez: Directa et Indirecta. Directa e in qua directe reponunt; illa enim de suis inferioribus praedicat in quid, ut Genus, Species, et Individua. Indirecta e, in qua indirecte reponunt; illa enim de suis inferioribus praedicant in quale, ut sunt Differentiae tam constitutivae Specierum quam divisivae Generum.

Sciendum seriem directam in hac arbore constitui dupliciter, Primo per Synthesim seu compositionem ascendendo ab Individuis per Species et Genera subalterna, donec ad supremum Genus devenitur, verbi gratia a Petro ad hominem ab hoc ad animal, ab animali ad vivens, a Viventi ad Corpus, a Corpore ad Substantiam, et sic vocatur arbor erecta seu in essendo.

Secundo per analysim seu resolutionem ascendendo a supremo Genere ad Genera subalterna, Species, Differentias usque ad Individua et sic vocatur arbor inversa seu in cognoscendo.

Sciendum Secundo Tria enim praedicabilia, nempe Genus, Species, et Differentia reponi in hac arbore, ratio e, quia proprium et accidens spectant ad praedicamentum Qualitatis, jam enim in hac arbore solae substantiae reponunt.

Sciendum Tertio easdem Differentias posse dici et constitutivas et divisivas, sub diverso respectu constitutiva e ratione Speciei, quam constituit, divisiva ratione Generis, quod dividit.

Sciendum Quarto in hac arbore a superiori ad inferius non valere consequentiam, nisi cum acceptis collateralibus Differentiis verbi gratia e substantia corporea, ergo e Corpus. etc.

CAPUT Quartum.

De Proprio.

Quot modis accipitur Proprium.

4 quos continet iste Versus.

Est medicus bipes, canescens ultima ridens.

Primò sumitur pro eo, quod convenit soli speciei, sed non omni ejus Individuo
vg esse Medicum convenit soli homini, sed non omni Individuo.

Obc Canis dicitur Medicus juxta illud: Est lingua medicus Do-
minoque fidelis Amicus. Ergo non soli homini convenit esse Medicum.

R canem esse medicum per naturam, non verò per arte.

2dò pro eo accipitur quod convenit omni Individuo, sed non soli speciei, vg
bipedem competit omni homini, sed non soli, quia et aves sunt bipedes.

Obc multi homines unipedes et passim nascuntur tripedes. Ergo etc.

R: hoc fieri extraordinariè et casu, unde illi homines unipedes
vel tripedes potius monstra, quam homines sunt.

3tiò accipitur pro eo, quod convenit soli speciei, omnique Individuo, sed non
semper, vg canescere soli homini competit, sed non semper quia tantum in senect:

Obc multi homines in senectute non canescunt, et multi ante sene:
ctutem canescunt. Ergo etc.

R: hoc fieri permitte naturam si homines in senectute non canescunt
idque propter fortiorem complexionem a naturali calore.

2dò id provenire aut lesione capitis aut ex defectu caloris
naturalis, aut mala complexione, aut continuis curis et tri:
bulationibus juxta illud:

Cura facit canos quamvis homo non habet annos.

4tò accipitur pro eo quod competit soli omni et semper vg esse risibilem
soli competit homini omnique ejus Individuo et semper, et hac acce:
ptio proprii constituit quintum Praedicabile.

Obj. multi fuerunt hões, q nuqm riserunt, ut vg Marcus Crassus, Heraclitus et Ipse Xstus Dnus de quo Poeta: flesse bis et nuqm fert risisse Redemptor, insup cu hões interdu dormiant, interdu orant, tunc tēporis n rident, deniqs infans vix 40. mo die a sua nativitte ridere incipit. Eo Xll.

R. multi fuerunt hões q nuqm riserunt actualit. potealit. qlibet em hõ ht potea ad ridendu naae aptitudinem.

Quid e Proprium ut cstituit Ptu Pdcabile?

Rt id qd Pdcat de pluribg inferioribg in quale accidentale necessa rio et cvertibilit. vg ee risibile e priu hõis, qa Pdcat de pluribg ejus Individuis in quale. du em quaritr qualis e Petrg. R. e risibilis. Dicitr de pluribg ad Diff. Individui. Dicitr accidentale ad distinctione Diffra qua in quale essentle Pdcat. Dicitr necessariò, qa Ppriu ex essa et naa rei debet pfluere. Dicitr cvertibilit. qa rectè dicõ e risibile. Eo e hõ. et cstra.

Scias. Ppriu in ratione Pti Pdcabilis cstitui p ordine ad Individua, n vò p ordine ad ipsa spec. Ratio Imi qa Ppriu Pdcat de Indiv. tanqua de pluribg in quale necessariò et cvertibilit. Ratio 2di qa Ppriu sic acceptu est æquale suæ Speciei, jã vò ad Pdcatione recta reqritr ut illud quod Pdcat de aliquo sit illo supius et ardius.

Quotuplex e Ppriu Ptõ modõ suptu?

Ĝricu & Specificu. Ĝricu s. balternu ē, quod ɔseqt. Spēē bal-
terna et dimanat ab ea raone gradus differentialis vg nutri-
bile, auditivu, dormitivu. Specificu s. infimu ē, qd ɔseqt.
Spēē infima & dimanat ab ea raone gradus ejus diffralis
vg risibile ē ppriu specificu, qa ɔseqt. hnē ppt raonalitte
et ɔvertit. cu eo vg cu dico ois hoo ē risibilis. ē oē risi-
bile ē hoo.

Quo differt ppriu 4tō modo suptu à Diffra ?

Quanquā magna sit cū ea proprii ɔvenientia, b. qa teste Arle
latent nos ɔmd Diffrae rer, loco quar utimur ppriis 4tō mo-
do suptis. / nihilominus ppriu à Diffra 6. modis differt.
1mō qa diffra ē intra ɔscā rei, ppriu verò juxta ɔscam
idest fluit ab ɔsca rei. 2dō qa diffra sep dicit actu cum
sit fōa dans eē Speciei, ppriu vò raro dicit actu, d. suffi-
cit qd dicat potēā. 3tiō qa Diffra pdcat. in quale essentiale,
ppriu vò in quale accidetale necessariò et ɔvertibilit. 4tō
qa Diffra ē causa, ppriu vò ē ejg effectg. 5tò qa ppriu
ɔvertit. cu Spēē sep, Diffra vò n sep. Unde n. benedi-
cit, oē raonale ē hoo, qa et angelg ē raonalis, attamen
n ē hoo. 6tō qa ppriu uni Speci, Diffra autē multis
ɔvenit vg risibile soli hni, raonale vò hni et angelis.

Potestne ppriu ab eo separari cujg ē ppriu ?

Dicter posse aliqd separari ab eo, cujg ē ppriu, 1mō Phyce
sicut aīa à corpore separat. post mortē. 2dō Logice, quando
unu separat. ab alio p intellectu. Deinde ppriu n pt

ab eô phyce, cujg ē pprium. Si em ab hne tollat risibilitas
s. aptitudo ad ridendum, ipse hō necessario tollitur ē vita et fit cadaver.
pt vō logicè separari s. p intellectum, qa realit n possit
existere ptum sine pprio, nec pprium sine pto, pt tn si-
ne illo ɔcipi.

Quid ē comune qd ē oppositum pprio ?

Est id qd ad plures spectat.

Quot modis accipit Comune ?

Q. Primo p eo qd in ptes dividi pt vg aër q ē comunis plu-
ribg. 2do p eo qd in usu comuni positum d n pt dividi
vg servus, Equus, Puteus. 3tiò p eo, qd in ocupando mul-
tis ɔcedit vg Schola, Templum &. 4to p eo, qd se oibg equa-
lit pbet vg lux solis

Habentne etiam bruta sua propria ?

Habent, quibus una spēs differet ab alia, sicut pprium hnis ē
ridere, ita propriū ē leonis rugire, equi hinnire, ursi uncare, bo-
vis mugire, ovis balare, Galinæ glocitare, apri frendere, suis
grunnire, vulpis gannite, arietis blaterare, Aquilæ clangere,
Ciconiæ glocitare, Corvi crocitare, Anseris glotiare, Galli cucu-
rire, turturis gemere, passeris pipire, Columbæ minurrire, grac-
li frigulare, noctuæ cucubare, vespertilionis stridere, apis bom-
bite, Cicadæ fritingere, serpentis sibillare, felis glaucitare,
muris mintrare, ranar coaxare, Cornicis, cornicare.

Sciendum usum pprii valere ad Definiones, Diviones, Demon-
straones et ad facilius intelligendum artis Categorias.

CAPUT 9num.

De Accidente

Quot modis accipit Accidens?

Resp: Primò pro eo, quod opponitur bstaa, seu qd non e bstaa, nam quodq opponitur in rer naa aut e bstaa aut e accidens, juxta illud:

Summus Aristoteles trutinando cacumina rer
In duo divisit, quodq in orbe fuit sc in bstaa et Acidens.

Ido Accidens accipitur pro eo, qd opponitur esseti comuni, et sic acceptum stituit 5tum Pdcabile.

Quid e accidens ut 5. Pdcabile?

Est id, qd pdcat de suis inferioribus in quale accidentale sbget. Bonitas Definiois ptt ex explicaone data supra Definione Gris, addit stingenter ad distinctione Diffree et Ppii.

Scias adhuc accidens definiri à Porphyrio dupl. Primò sic: Accidens e id, qd pt adee v abee sine bcti corruptione. Ido sic: Accidens e, qd nec e Genus, nec Species, nec Diffrea, nec Ppium, semp tn inest bjecto.

Obc stra Pma Def. Porphyrii: mors, caecitas, combustio donq st accidentia, et ista n possunt adee sine bcti corruptione ut ptt. Ergo n e bona hdc Definio. R. dgo jore, mors etc st accidentia privativa C. jor st positiva N. jor, et scessa nore N. 9quea. Definio em Porphyrii intelligitur de Accidentibq positivis, quae ponunt aliqm realitte in bcto, n de privativis, quae eandem tollunt.

Obc stra Ida Definione Porphyrii: color e accidens, et color e geng respectu albedinis etc. Ergo Accidens e Gng. R. dgo nore et color e Gng respectu suor inferior de quor e essea C. nor, respectu bjector seu inferior quae denominat stingent et re-

spectu quod 5 Pdcabilia N. nor et sqäea.

Quotuplex ē Accidens?

Rex: Pdcamentale et Pdcabile. Pdcamentale s reale q̄ cantraponit͡z bstāō et dividit͡z in 9 Pdcamenta. Pdcabile ē qd ɔtraponit͡z essentiæ comuni, s ē oē illud, qd nec ē essēa rei, nec fluit ab essēa, ð habet se morē ɔtingenter.

Quotuplex ē accidens Pdcabile?

Rex Separabile et Inseparabile. Separabile ē qd pt facilē ab eo bcto cui inest, separari realit. vg nigredo a bcto denigrato, albedo de bcto dealbato. Inseparabile ē qd n̄ pt separari realit a bcto cui n̄ inest vg nigredo à corvo, albedo à Cygno.

Obc ɔtra hanc Divō: accidentis: qd adē v abest sinē corruptione bcti, illud n̄ pt dici inseparabile, ð accidens adē v abē ut dictū Eo n̄ pt dici inseparabile. R duplicē eē separabilitatē v realē s Phycā v mentalē s Logicā. unde licet aliqua accidentia sint inseparabilia realit possunt tn̄ p intellectū separari. idest possumq intelligere et ɔcipere vg Corvū sinē nigredine Cygnū sinē albedine, n̄ deɔtructa essēa Corvi et Cygni.

Quot modis differt Accidens à Pprio?

Quor: Amō pprium dicit͡z ɔvertibilit et necessariō, accidens vō ɔtingent. Ʋdō qa pprium speciei innascit͡z, accidens vō Individuis. 3tiō qa Pprium Primariō de specie, Ʋdariō de Individuis dicit͡z, accidens vō ē ɔtra. 4tō qa pprium nec intendit͡z nec remittit͡z vg unus n̄ ē magis risibilis qm̄ alter, accidens

intendit et remittit vg nix pt eē candidior Cygno.

CAPUT 10.mum

De Convenientia & Differentia Pdcabiliū

Quot modis conveniunt Pdcabilia.

Rsp. 1mō in eo qa ~~omnia~~ pdcat de pluribg 2dō qa oā pdcat univcè excepto Accidēte, qd pdcat inadæquatē vg Petrg pt eē magis doctg qm Paulus.

Quot modis differunt Prædicabilia.

Rsp. 1mō gnalit qd alia pdcanț in qd ut Gng et Speēs alia pdcanț in quale ut Diffra, Propriū et accidens. 2dō specialit qa singula distinctū habent modū pdcandi, ut ptt in Definiōnibg singulorū.

Nota Aeter ꝯsiderari possunt oā Pdcabilia in abstracto et in ꝯcreto vg Gng aāl et aālitas, Speēs hoō, et humanitas. Diffra raōnale et raōnalitas. Propriū risibile et risibilitas, Accidens albū et albedo, in ꝯseti Fr n egimus de Accidente in concreto sed in abstracto.

Ad qd sit utilia Pdcabilia.

R. ad 1. 1mō ad Pdcamenta cognoscenda, illa em à Pdcabilibg denominanț. 2dō ad Definitiones, qa ōis Defniō pfecta debet ꝯstare Gnē et Diffrā quæ sit Pdcabilia. 3tiō ad Divisiones qa Diviō ē Gnis in Speēs distributio. 4tō ad Demonstraōnē qa Demonstraōnis mediū debet eē v Diffra ꝯsealis v Definitio ꝯstare Gnē et Diffrā his ptractatis seqt.

TRACTATUS 2dus.

Absoluta Doctrinâ Pdcabiliu, quæ st nna rer, ɔsequens ẽ, ut de ipsis Pdcamentis quæ st res agamq. Quoniã autẽ ad exacta Pdcamentor cognitione Antepcamenta multu ɔferunt, ideò de illis Imo tra[ctabimus]

CAPUT Imu

De Antepcamentis

Quid ẽ Antepcamentu?

Est Pambulu quodda sternens nobis viã ad faciliorẽ Pdcamentor cognionẽ.

Quot st Antepdcamenta?

In Gre st Tria. Definiõ, Diviõ et Regla. In spec st 4. Definiones: univocor, æquivocor, analogor, et Denominativor. Diviones duæ vocu et rer. Regle duæ: cognator et diversor.

PUNCTUM Imum.

De 4. Definionibus

Quid ẽ Univocum seu synonimu?

Est Nn comune multis, et rão bstaæ seu essẽ p Nn nata eadẽ in multis vg aal ẽ univocu, qa nn ejs ẽ comune hõi, bruto et rão bstaæ idest aalitas ẽ in illis eadẽ, nepe hæc oa st substia sensitiva, st corpora animata.

Quotuplex ẽ Univocu?

Dex: Univocu univocans, et univocu univocatu. Univocu univocans ẽ ipsu Nn comune multis vg aal, hõ, bos, equus. Univocu univocatu ẽ res ipsa tali Nne designata vg hõ, bos, equus, quæ Nne aalis, Petrus Paulus, q Nne hõis designa[ntur]

Quid ẽ æquivocu seu homonymum?

Est Nn comune multis, rão vò bstaæ seu essẽ seu naa ẽ omninò diversa vg canis ẽ æquivocu, qa Nn ejs ẽ commune multis, sc cani sidereo, marino, et domestico, rão vò bstaæ seu ess[ẽ]

hoc nne scata in his 3bg e omnino diversa idest dissi-
milis; qa alia e naa canis siderei, alia marini, alia dome-
stici, similit de Tauro, ariete, gallo intelligendum.

Quotuplex e aeqvocu ?

Res: aeqvocu aeqvocans et aeqvocu aeqvocatu. aeqvocu aeqvocans
e ipsu nn commune multis vg canis. aeqvoci aeqvocatu
e res ipsa p tale nn scata vg sidus Caeleste, Piscis ma-
rinus et aal domesticu.

Quotuplex e adhuc aeqvocu ?

Res: à casu et à Consilio. à casu e, qd fortuito alicui im-
ponit vg nn galli, hni nato in Gallia et gallo gallina-
ceo. À consilio e, qd ppt aliqua similitudine alicui impo-
nit vg cani sidereo, pisci et aali domestico, v etiam si no-
men canis imponat illis, q detrahunt honori alieno.

Quid e analogum ?

Est nn comune multis, rao vo p nn scata e partim eade,
partim diversa vg ens, sanu &c.

Quotuplex e analogum ?

Res: analogum analogans, et analogum analogatu. analogu
analogans e e ipsu nn comune multis vg Ens sanum.
analogu analogatu e res ipsa tali nne designata vg De-
us, Creatura, substaa accidens nne Entis; medicina, hoo
pulsus, digeta nne sani designata.

Quotuplex e adhuc analogum ?

Res: attributionis, proportionalittis et inaequalittis. analogum

attributum is ē Nn comune multis et rāo illō Nne scata eadē Ꝯdum trnū, ꝰ diversa secudū habitudinē ad illū trnū v.g. sanū ē Nn comune, medicinæ, hnī, pulsui et digetæ et rāo ē eadē Ꝯdum trnū sc sanitte ꝰ diversa Ꝯdū habitudinē ad trnū, qa hō respicit sanitte ut sbtū ejs, medicina ut caā efficiens, pulsus ut signū, digeta ut caā disponens. Analogum proportionis s. ꝓportiōnalittis ē Nn commune multis, et rāo sbtaē Nni accomodata ē eadem ꝓportionalit s. similis Ꝯdū ꝓportionē v.g. Fons ē Nn commune aquæ et cordi rāo ~~principii~~ vō ꝑ hoc Nn scata ē eadē ꝓportionalit s. similis, qa sicut ex Fonte aquæ ꝓfluunt ita ex corde sangnis in venas diffundiž.

Analogū inæqualittis ē Nn comune multis, et rāo illo Nne scata ē eadem, ꝰ inæqualit participabilis v.g. Ens ē analogū inæqualittis, qa ꝑfectius DEO cōpetit, qui ē Ens à se, imꝑfectius vō Creaturis, quæ st Entia ab alio, nepe à DEO. Idem Ens ꝑfectius ē in sbtā, quæ ē Ens ꝑ se, imꝑfectius vō in accidente quod ē Ens in alio.

Quid ē Denominativū s. Paronymū?

Denominativū s. Paronymū ē qd ab uno Nne formæ denominaž et sola tlū inflexione s. trnāone vocis differt s. denominativa st quæ ab eadē forma derivata appellaāonem habent et solo tlū casu differunt v.g. us et a ut doctum doctus ab uno Nne sc à Doctrinā denominanž

Quotuplex ē Denominativū?

Tex: Denominans denominatū et ipsū denominativū. Denominans ē ipsa Foā scata in abstracto ut Dcā, justitia albedo, hāc à grecis vocant sbtativū, à ꝓpiis abstracta.

Denominatū ē ipsū bētū qd denominat ut hō à Dcā denominat Dcus, à justitiā justus &.
Denominativū ē accidens in concreto s. coretū ex foā et bētō ut album, nigrū, justū & et hae à Graecis vo- cant adjectiva neutra, à Logicis concreta.
Sciās Denominaone ēē 3plicē, quar Ima ē intrinseca, quæ ē appel- lāo ab aliquo intrinseco s. à foā bētō inexistente vg lac, ~~muro~~ denominat dulce, murus denominat albus intrinsecē, qa dulce- do inē lacti et albedo muro. 2da ē extrinseca quæ ē appellāo ab aliquo extrinseco s. à foā nō denominati, d alteri inexi- stente sic vg paries denominat extrinsecē visus, qa visio nō inhæret parieti, d videnti. 3tia partim intrinseca, parti extrinseca quādo foā à qua ē denominaō desumit pti ē bētō intrica pti extrinseca. Sic paries albus denomi- nat similis alteri parieti albo, et ab albedine sibi inhærente, et ab albedine alteri parieti inexistente.
Sciās 2dō abstractū ēē id qd solā scat foā sinè bētō ut vg justitia, albedo. Concretū qd scat foā et bētū, ut justū, al- bū.

Punctum 2dū.

De Divisionibg.

Quot st Divīones ?

Duæ: vocū et rer, vocū st, qbg voces in suas ptes dividunt. Rer st qbg res in suas ptes distribuunt.

Quotuplices st voces. ?

Voces: complexæ et incomplexæ. Complexæ st quæ plura scativa vocabula coplectut, quales st Propōnes pluribus vocibg constantes et axiomata vg. Paulus ē Dcus, totū ē majus suā pte. Incomplexæ st, quæ in se nō complectut

plura scatiū vocabula ut s̄t voces simplices seorsim positæ et cū aliis n̄ conjunctæ vg hō, bos, lapis. &c.

Quotuplices s̄t

Scias voces complexas ee 3plices. Aliæ s̄t, quæ solâ voce etiā scāne, et licet pluribg s̄ltent, unū tn̄ scant vg Marcus Tullius Cicero. Aliæ s̄t, quæ scāne n̄ tn̄ voce s̄t complexæ, et talia s̄t oīa n̄oīa collectiva vg Juventg Cohors. &. et æqvoca vg Anis Leo. &. aliæ s̄t quæ voce et scāne s̄t complexæ ut s̄t Propōnes, axiomata.

Scias Lōdī Durōne vocū scare idqd sola incomplexa in Pdcamentis locū habeant, complexa vō ab his excludt.

Quotuplices s̄t res ?

Res bstaæ et accidētia. qqd em̄ ē in rer n̄āa v̄ ē bstaā v̄ ē accidens, juxta ꝑ illud: Sunt artes &.

Quid s̄t bstaa ?

Substaæ s̄t Entia ꝑ se existentia ut hō, bos, Leo.

Quid s̄t accidentia ?

Accidentia s̄t Entia in alio sc in bstaā existentia vg albedo, nigredo, virtus. Qūtuplex ē bstaā ?

Urlis et Parlis. Urlis ē, quæ n̄ ē in bsto, cū sit ipsā bstā et pdcat de bsto qa ē urlis vg hō, bos, leo &c.

Parlis ē, quæ neque ē in bsto cū sit ipsa bstā, nec pdcat de bsto, qa ē parlis vg Petrus, Paulus, Bucephalus.

Quotuplex ē accidens ?

Res urle et parle. Urle ē, qd pdcat de bsto cui inest vg albedo de nive, papyro, agno. Parle ē, qd ē in bsto et n̄ pdcat de illo vg hæc albedo, hæc dulcedo.

Sciàs q. eô in sbto intelligi sbtû inhæsionis, q dici de sbto intelligi sbtû Pdcaônis.

Ostnc idem eê in sbto et eê in alio?

Quia eê in sbto competit solis accidentibq, eê vô in alio competit etiâ sbtaîs.

Quot st modi essendi in alio?

Sunt 9 his versibq contenti.

Insunt: pars, totu, spes, Gng, utraqz foa,
Tempus producens, meta, locusqz tenens

Punctum 3tium
De Regulis.

Regulæ hoc loco intelliguntz tales receptiones, p quas Pdcamêta regulantz; et st duæ, 1ma cognator cu aliqd Pdcatz de aliquo tanqm de pprio sbto, tunc qdqd convenit Pdcato (intellige 1ointeonalir et essealir sumpto) convenit et ipsius sbto vg in hac Propoône hoo ê aal, qa aali, qd ê Pdcatu convenit 1ointentionalir et essealir qd sit vivens, sensitivu &. etiâ ejus sbto convenit homini, hni qd sit vivens sensitivu &&.
2da Rgla ê diversor et hdc ê nepe diversor gnu et n balternatim positor diversæ st spes et Diffrae vg aal et Sciâ qa st diversa Gnâ et n balternatim posita aal em ad sbtaa, Sciâ ad qualitête ptinet neqz unu illor b altero ponitz, ideô diversas ht spes et Diffreas. aal em ht râonale et irraônale Diffras, spesq; bovem leonê, hnem; Sciâ vô ht spes. Logica, Ethica, Physica, & et Diffras: speculativam et practica

Punctum 4tum
De Usu Antepdcamentor tu de ijs quæ reponuntz et quæ rejiciuntz à Pdcamentis.

Quis ê usus Definiônu antepdcaliu?

Est maximus, qa Definiō univocor docet nos tota cujusqz Pdcamenti coordinatiōne debere constare ex univocis. Definiō æqvocor monet æqvocu prius ee distingvendu et postea in Pdcamento ponendum. Definiō analogor docet oa Pdcamenta reducenda ee ad supremu Gnq sc ad Ens qd de illis Pdcat Pdcatiōne analoga & inæquali. Definiō Denominativor insinuat oa Pdcamenta accidentis reducenda ee ad Pdcamentu Sbstaæ p Pdcatiōne denominativa.

Quis e usus Divisionu antepdcamentaliu.

Hic: na Diviō vocu monet tu incompleta reponenda ee in Pdcamentis. Diviō rer innuit diversitate Pdcamentor nempe qd alia sint Sbstaæ, alia accidentis.

Quis e usus Rglar antepdcamentaliu.?

Hic: qa Ima Rgla valet ad meliore cognitiōne eor, quæ in qualibet Pdcamento coordinantr ldiu b et supra. IIda Rgla docet coordinaones Pdcamentor ee impermixtas ita, ut nec idem in diversis Pdcamentis, nec diversa in uno Pdcamento reponi possint. Quæ Conditiones reqvirunt ut aliqd Pdcaponat in Pdcamento? R hæ, Ima ut sit Ens univocu habens unicu conceptu, qa Entia æqvoca et analoga n ht conceptu simplice. IIda ut si sit Ens Sbstaale exprimatr nne concreto, si vo accidale, exprimatr nne abstracto. IIIia ut sit Ens p se, hic e unius naæ n multiplicis, unde Entia p accidens, qalia st p aggregane vg acervus tritici, cumulus lapidu reijciuntr a Pdcamentis. IVta ut sit Ens finitu, na Ens infinitu neqz e Gnq neqz Spes, neqz individuu. Vta ut sit Ens reale, qa Entia raonis reijciuntr. VIta ut sit Ens completu, et hæ Conditiones exprimuntr hoc disticho.

Voa, una Simplex rebus concreta locandis
Entia perse finita realia tota.

Quæ rejiciunt à Pdcamentis

Ista 9. carminibus comprehensa: Complexu, Consignificans, Fictu, Polysemu.
Vox logicè DEUs excedens, privatio parsq;

Per complexu intelliguntur Propones et axiomata, quæ st voces complexæ. Per Consignificans tmi syncategorematici quales st aliqs, ois, nullus &c. P Fictu intelligit id, qd n ē in rer naā ut chimera vulpanser mons aureus & quæ st Entia raonis ratiocinantis. Per Polysemu intelliguntur tmi æqvoci, vg canis, taurus &. p vce Logicè intelliguntur tmi 2dointeonales vg gng, spēs &c. Deus etiā in nullo Pdcamento ponit, qa ē Infinitus. P Excedens intelliguntur tmi transcendentales dictione REU BAU contenti. P privaone intelliguntur tmi privativi vg mors, cæcitas, tenebræ, P pte intelliguntur ptes totu componentes sive illæ sint essēales ut maā et foā sive integrales ut manus, pes &c.

Quotuplicit aliqd ponit in Pdcamento?

Tripr: directè, indirectè, et reductivè. Directè ponunt oa suprema Gnā cu suis specieb subalternis infimis et cu individuis de qbq Pdcant in qd univocè. Indirectè s collateralit ponunt oēs Diffæ vg corporeu, incorporeu animatu, inanimatu, &c. Reductivè ponunt illa, quæ cu Ente categorico ht aliqm cognaone, quales st ptes vg maā, foma; foæ substāales ut ē aā, quæ reducunt ad suu totu; itē privaones quæ reducunt ad foas, quar st carentiæ vg cæcitas. Itē reductivè ponunt principia et mensuræ vg unitas; objectu, quæ reducunt ad ea, quor st principia et mensuræ, nā unitas ad numeru, objectu vi foale ad htu v potēa reducitur.

CAPUT 2dum

De Prædicamentis in Gre

Quid e Pdcamentū in Gre?

Prædicamentū quō ad Nn dr appellaō a Pdcaō, græcè categoria, quæ latinè scat Pdcamentū. Quō ad rē Pdcamentū definiꝫ 3cter: 1mò sic: e ordo Pdcator essᵉaliū a Grū et Speciꝫ ꝑ supremo Gre collocator usqꝫ ad a infimam Spēē et Individuū. Pdcamentū itaqꝫ cū sit supremū Pdcatū ostendit, q sit tūi supiōres, q inferiōres, et q aptiores ad Pdcaōnē et ꝑjcibilitte. vg an aptig sit Aal ad Pdcaōnē, hoc ad ꝑjcibilitte in hac Propoōne: hoc ē aal. 2dò Pdcamentū definiꝫ sic: ē classis ē ordo, in quo oā sic ordinanꝫ, ut alia infimū, alia mediū, alia supmū teneant locū. 3tiò definiꝫ sic: ē series a coordinaō Pdicabiliū qdditativa 2diū sub et supra, à Gre gnalissimo usqꝫ ad Individuū. Diciꝫ Pdcabiliū idest naār comuniū, quæ dicunꝫ Pdcabiles. Dr secudū sub et supra idest 2dū ꝑjcibilitte et Pdcabilitte.

Quō differt Pdcamentū à Pdcabili?

Rō quia Pdcamenta sit ipsæ res et 1mæ inteōnes, Pdcabilia vō sit 2næ rer et 2dæ intentiones, tum qa Pdcabilia attenduꝫ penes modū Pdcandi de plurib, Pdcamenta vō penes modū scandi gnalissimū.

Quot sit Pdcamenta?

Sunt 10: Substaā, Quantitas, qualitas, Relaō, actio, Passio, Ubi, quando, Situs et Habitus, quæ oā his versib exprimunꝫ:

Arbor, sex, servos, ardore, refrigerat, ustos,
Ruri, cras, stabo, nec tunicatus ero.

Et qde arbor scat btaa, sed quantitte sorivs relaonem, ardore qualitte, refrigerat actione ustos passione ruri ubi Cras, quando, stado situ, nec tunicatus donstat htum. Quod auto sint 10. Pdcamenta pt ex raone arlis 5to Meth. Cap. 7 docentis, tot ee Pdcamenta, qt st modi essendi; d modi essendi st 10. Eo et Pdcamenta debent ee 10. jor pt mor pbr. Qdqd e in rer naa, at e p se subsistens uti btaa, aliaut in alio, s in btaa existens uti accidens qd in 9 supremo Gra Ddividit. Zda rao e, qa 10. st quaesita qbq detre fit investigao. 1mu quaesitu e qd sit res, qd soe sint btaa. 2du quanta sit res? 3tium qualis sit? 4tu cujus sit v ad qd referat? 5tu qd agat? 6tu qd patiat? 7mu ubi sit? 8vu quando sit? 9 quomodo posita sit? 10mu quomodo vestita sit? Et J ptor hos gnales quaesitor modos alii n dant.

Obr Ctra divione Pdcamentor: plura debent ee Pdcamenta qm 10. Eo &. A P accidens dividit in 9 Pdcamenta. Eo et btaa debet dividi in 9 btaar Gra. Sqcea pbr. quot modis sumit unu oppositor, tot et aliud debet sumi, d btaa et accidens st opposita. Eo &c. D dist. jorem, quot modis sumit unu oppositor &. si illa 10. sint si di pprie opposita et habeant se eode modo, ccedit secus negat, btaa em et accidens n st pprie opposita nec se ht eode modo, d 4tu disparata qa btaa e qd univocu, accidens vo e analogu ad 9 Gra.

Atq accidens et btaa opponunt sibi pprie. Eo &. A. P oppositio penes affirmaone et negaone e ppria, d btaa et accidens opponunt sibi penes affir. et neg. Eo &. M: P ee et n ee e affirmao et negao, d accidens e in bsto, btaa vo

n e bcto Eo. & R dist. priore 9 accidentia et bstaa opponunt sibi penes affirmaone et negaone adu voce tu 9cediz adu re negat nor. quia ambo trni re ipsa st positivi nisi quo ad voce e unus negivus.

Obe udo gt st modi essendi tot debent ee Pdcamenta, 9 Z duo modi st essendi sc ee p se et ee in alio Eo Z duo Pdcamenta. R dist. jore, quot st modi essendi univoce et in comuni, tot debent ee Pdcamenta 9cediz jor analogice et in spee negat, similit distincta nore negaz 9quea

Quotuplicia st Pdcamenta ?

Ucia: bstaa et accidentis. bstae unu, reliqua 9 accidentis. 9te st ucia: absoluta qua ex naa sua absq oi respectu edistunt, et talia st Zia sc bstaa, quatitas, qualitas. Relativa st qua ex naa sua respiciunt aliud, et referunt ad illud.

Quis e usus Pdcamentor ?

Pradcamenta valere ad definiendu qa beneficio illor, pvenimus ad cognione Gru et Diffarr. Udo ad disserendum et argumentandu, nam sic discernendo una re ab alia facilig e assignare ejg passiones. Ztio ad tractadu et procedendu in oi methodice et distincte.

CAPUT Ztium.

De Pradicamentis in spee et qde de Imo sc de Sub

Quemadmodu subtaa e oi accidentiu receptaculu et caeterar categoriar fundamentu, sic ideo imprimis de illa nobis agendu venit. Nn aute bstaa n sumiz hic p essea cujuslibet rei, p qm distinguz a pdcatis suis accidentalibg, quo sensu oe accidens pdcamentale ht sua bstaa 9 sumiz impropria acceptione bstaa p illa essea, cui p se 9venit buistere. et sic sumpta

Quid e Substaa ?

Est ens completu finitu p se existens nullo alio indigens ad hoc ut sit. Dicit ens completu, ad excludendas sbta:as incompletas, quales st materia et forma. Dr finitu ad removendam sbtaa infinita, qualis e Deus gloriosus. Dr p se existens ad Diffrea accidentiu, qua p se ipse si:ne sbto existere nequeunt naalit. Dixi naalit, qa supra:alit et miraculose possunt accidentia existere sine sbto ut ptt in SS. Eucharistia Sacramo. Per Ly nullo alio indigens, intelligit tanqm sbto, na sbtaa ad hoc ut sit n indigent alio tanqm caa efficiente, v tanqm caa conservate, v tanqm loco. V sbtaa brevius definit sic: e Ens p se subsistens, ide nullo alio indigens, ut sbto inhae:sionis. Dr aute sbtaa a sbstando, qa accidentibus stat v a existendo, qa existit p se n p aliud.

Quotuplex e Substaa ?

Res: transcendentalis et Pdcamentalis. Substaa trans:cendentalis e, qua e communis oibg sbtaais, ~~qua in~~ tam creatis qm increatis, ta completis qm incompletis, tam maalibg, qm imaalibg, v de hac in Esenti n e sermo. Substaa Pdcamentalis e, qua abstrahit ab incompletis ab infinita et increata e ~~qua~~ sola sbtaa creata et com:pleta sive corporea sive incorporea. et hac sola csti:tuit hoc primu Pdcamentu, eps genus supmu respectu inferior substaar. Dividit aute hac substaa in Amm plre et Sda urte ut dictu supius in puncto Sdo Sbtaa e summu geng Eo n pt definiri. Conquea prbr

Si bstaa posset definiri deberet habere aliquod Genus So supius, q substaa n. ht Gng se supius uni verci Eox jor pt, qa ois Definio pfecta 2stat Gre et diffrea. O℞ dist: cons: Ani argmenti. bstaa n pt definiri defiuio ne epeali, qua fit p Gng et Diffreal. 2 conquea, definiõne dsen ptiva N. Conquea.

Obc stra Divione bstas in Atna et Uda: si Diviõ bstaa in Atna et Uda, eset recta, membra divi dentõa sibi op ponerent, q n opponunt. Eo n e recta. Sequela joris pt qa ois Diviõ debet ee p membra opposita, nor prb: quia opponunt illorum unu de alio n dicit; q bstaa Uda dr de Atna. qq Petrus e hoo. Eo n opponunt. concessa jore Ani argmenti distingvendo noze Udi. q bstaa Uda dr de Atna onaali e Anointeonali Con: nore, qa sic bene dr Petrus e hoo. joali e Udoinoli neg: nore et conquea. Male con dr bstaa Atna e bstaa Uda.

Scias utraqz bstaa ta Atna qm Uda 2sideram licit se metaphysice et Logice. Metaphyce seu Anointeonali sumit p re p se bsistente e z ipsa naa quo p se bsistit et tali 2siderata definivimus in Esenti. Logice e Udointeonali sumit utraqz p relaõne raonis ut se amph beunt denominatione bti de quo oa accidentia tnqm pdicata enuntiant.

Quot st Ppietates Substaa?

Peloma, bstas ta Atna qm Uda n 2venit ee in btos.na hac ppietas e accidentalis, intelligo btu inhesionis n vo Pdcaõnis, na bstas st in Atnis taqm in btis Pdca: onis.

Uda, bstas nihil e 2trariu, qa ois 2trarietas 2venita qualitte qq ignis n 2trariat aqua, quatenq e ignis, q

illiq caliditas opponit frigiditati aquae.
3tia, bstaa n suscipit magis et minus sc nec intenditur nec remittitur, unde vir 30. annor n e magis vir qm puer.
4ta, bstaa Arma suscipit contraria n simul, d successive, unde in eodē Petro fit eo gaudiū et luctus successive.
5ta, bstaa ~~Arma~~ 2da dicunt de Amis univocè ut hō de Petro, Paulo &. aāl de Ane Bove, Leone. &c.
6ta, bstaa Ama scat hoc aliqd, idest rē singularem, bstaa autē 2da, quale qd, idest rē univle.

Quae reponunt in Pdcamento Substae ?

Rsc, Amò angeli, Cāli, Elementa. 2dò oā mista tā pfecta ut metalla lapides, qm imperfecta ut sal, grando &c.
3tiò quae hīt aā sive vegetativā ut Plantae, sive sensitiva ut Bruta, sive raonale ut hōes.

An Substaa cadat sub sensu idest an possit ab aliquo videri ?

Rp fieri n posse p se Amò et imediatè, d p Accidentia et Amò ordē p quantitē, deinde p alia. Oīs em bstaa corporea hīt figurā et quantitē, illa vò quae corpore carent p hoc statu à nobis sensibilit cognosci n possunt.

CAPUT 2dum.

De Quantitate.

Quoniā quantitas imediatè ine bstae et ē tanqm bctu, quo nititur ~~gratia~~ anima, bstaa vò ē tanqm bctu qd, idcò rectè de illa agit post bstaa.

Quot modis sumit Quantitas ?

Rbus: Amò p quantitē virtutis & pfectiōnis, quae scat aliquem

pfectionis gradu, qui sepe dr magnus Dus pst magnitudine gestor. Ideo p quantitte molis s magnitudinis, p qm btaa extendit in ptes ut vg quantitas status, et de tali hic tractamus. Quid e Quantitas ?

Variæ st Definiones quantitatis, qa variæ st sententiæ de formali ctitutivo ejusdem; alii em censet esseam quantittis ctitui p extensione partiu ad se, alii p extensione ptiu in loco, alii p impenetrabilitte, alii p divisibilitte, alii p mensurabilitte; prma tn sententia rectior ee videt, unde juxta illa quatitas e: extensio partiu in ordine ad se, nepe ad ipsu totu quantum ut sc una pars sit extra alia vg caput extra collu, collu extra pectus, pectus extra manus &. seu ut ptes in quanto n sint pmixte et cfuse, d distinctæ et sibi coordinatæ. V quantitas e accidens extensivu btæ Ideo qd btaa dr quanta, hinc btaa realr distingt realiter a quantitte; qa btaa e bctu quod accidentiu; quantitas vo bctu quo, na mediante quantitte tanqm btæ corporea accidente, tenio oa accidentia mataia in btaa recipiunt. Hoc doctrina principiis Fidei Catholicæ e cformis: credimus em in Eucharistiæ Sacramento post cecratione perire btaa panis et vini, et tn eadeng ibidem manere quantitte species panis et vini, in qua tanqm in bcto quo reliqua accidentia ut color, sapor, odor, et his similia recipiunt ipsa aute quatitas ab oi prius separata bcto existit.

Quotuplex e Quantitas ?

Duplex: continua et discreta. Quantitas ctinua e cujg ptes censibilit n distingut, d comuni tmo copulant, vg linea punctis. Quantitas discreta e cujg ptes comuni tmo n copulant, d sensibilit disjunctæ int se disjunctæ existunt ut vg ptes

numeri v ordinis.

Quid e iste trmus communis ?

Est aliqd indivisibile in quantte existens utramq pte hinc et inde efficiens. Dr iste trmq qr indivisibile qa si esset divisibilis includeret aliqd sc aut suas ptes connectens, et sic esset pcessus in infinitum, nec posset dici unus et communis trq.

Quotuplex e Quantitas otinua ?

Dux: permanens, quæ ht oes ptes simul existentes, qualis e linea, supficies, corpus, &c. Alia successiva cujq ptes simul n existunt, d una alteri succedit hdu prius et posterius; quales st motus et tempus.

Quot st spes quantitts otinuæ ?

5. Linea, supficies, Corpus, tempus et locus.

Linea e, longitudo latitudinis et pfunditts expers cujus ptes copulant communi trno sc puncto. In linea em punctu e finis antecedentis ptis et principiu sequentis vq filu ttissime extensu.

Supficies e longitudo et latitudo sine pfunditate cujq ptes copulant comuni trno sc linea vq charta aut tela ttilis. Supficies aute e 3ex: plana quæ e in rebus planis vq in mensa, pavimento, campo &c. Concava quæ e supficies interior vq in dolio in cerano. Convexa quæ e supficies exterior vq in pomo, v in globo rotundo.

Corpus (: intellige matematicu: n a corpus physicu compositu ex mia et fma ptinet ad Pdcamentu Sstats:) e quantitas longitudine, latitudine, et pfunditte habens vq scamnu, liber &c ut ht trina dimensione sc longitudinis latitudinis et pfunditts, et hoc ostituit spee quantitts.

Tempus ē mensura motūs sedū prig et posterius, cujg ptes copulant instanti qd ē nunc s momentū psens, qd ptetitū tempg terminat et futurū inchoat.

Locus ē superficies corporis continentis oībg ptibg oteti correspondens vg cujus ptes eodem tnō cōmuni sedū pportionē copulant, quō copulat ipsius locatū vg superficies putaminis dr eē locus nuclei, qa oībg ptibus correspondet.

Prdterea his 5 Speebg Quantittis otinuæ nonulli addunt 5ta, sc nimirum motu q ē actus ēntis in potea put in potea s ē tendentia ad tmū tagm in fieri.

Quot st Spees quantitis discretæ.

Rā: nrūs et oratio. Nrūs ē multitudo ex unittbg collecta, ut vg decas constat 10. unittibg. Hinc ptt unitte n eē nrū, s principiū nrī, sicut in quantte otinua punctū et nunc n ē quantitas, s principiū quantittis. Orāo 1ut hic sumit ē multitudo vocū s plationū ordinatē in longitudine et brevitate sibi succedentiū, v ē syllabar longar et breviū mensurāo, et tales orāones st pedes Carminū vg virtutes sequere.

Quotuplex ē nrg.

Rā: transcendentalis et Pdcamentalis. Transcendentalis ē multitudo unittū transcendentaliū s entittū qualcunq, et tali numero numerant 3es Personæ Divinæ, nve Hon Angelor, 3es virtutes Theologicæ, 7 vitia capitalia ex. Porro qulibt Ens dr unū unitte transcendetali. Pdcamentalis ē multitudo quantitativar unittū s Pdcamentaliū et detali nro in scenti agimus q solū extenditr ad res māali quantte pditas, vg terminus quo numerant 3es lineæ. Itē nrg Pdcamentalis dicitr spectatus. Absmō ut ē concretg rebus ipsis s q ht suū eē reale et positivū in rebus, et hic dr nrg numeratus vg 30. Dlei, 10. libri

Ladi ut e abstractus à rebus, & q sola mente ɔcipitz à rebus avulsus, Nam mente abstrahimus varias nrōs raones et dr nrq raās r9, 6, 7, 9. Porrō hic nrq nrans ɔstituit spēc quantittis

Quot st Pprietts quantittis ?

Logica st Tes: Ama quantitti nihil ē ɔtrariu, unde magnu n ɔtrariatz parvo Ladi relaōne, rectu obliquō Ladi Figura, quæ ē qualitas. Ladā quantitas n suscipit magis et minq i:dē n intēditz nec remittitz, licet extendatz n eim una linea, ē magis linea qm altera, vg. linea tricubitalis n ē magis linea bicubitali, qmvis sit major. Ttiā Ladi quantittē res dicunz æquales v inæquales, pares v impares vg Ladi nru exorcitq unus alteri æqualis v inæqualis ee dr. Dixi logicē, nam pprietts physcæ quantittis st 4, extensio localis, divisibilitas, mensurabilitas et impenetrabilitas.

Quæ reponunz in Pdicamento quantittis ?

Oa nna magnitudinis: ut longitudo, latitudo, et pfunditas, oē gnus mensuræ ut pondo, ulna cubitus, &c. oēs differēz temporis ut annq, dies, hora &c, oēs spēcs nri, ut 2. 3. 4. &c. oēs ptes oraonis ut literæ, syllabæ, voces &c.

CAPUT 5tum.

De Qualitate

Quid est Qualitas ?

Est accidens, Ladi quod res dicunz quales vg. hoc Ladi prudētiā dr prudens, cygnus Ladi albedinē albus, annulus Ladi rotunditte rotundus. Seu qualitas ē acces modificativu v determinativu botæ in se ipsa.

Quot sunt Species Qualitatis?

Sunt 4 intelligendae non specialissimae sed baltemae. Nempe habitus et dispositio, naturalis potentia et impotentia, Passio et patibilis qualitas, Forma et figura.

Obj. octo sunt species enumeratae qualitatis. Ergo non recte dicuntur esse 4. Resp. illas binario nro positas species non differre re ipsa, sed tantum accidentaliter scilicet secundum perfectum et imperfectum, quae non variant speciem.

Quid est habitus et Dispositio?

Habitus est qualitas firmiter radicata in subiecto et difficulter mobilis ab illo v. g. habitus Dialecticae in intellectu authoris nostri. Et hic habitus est duplex: corporis, qui perficit corpus ut est sanitas. animi qui perficit intellectum sed adhuc estque duplex: infusus qui a DEO datur et infunditur ut Fides, Spes charitas, et aquisitus, qui per laborem comparatur ut omnes Scientiae et artes.

Dispositio est qualitas debiliter in subiecto radicata, et faciliter mobilis ab illo v. g. Dialectica in principiantibus.

Nota: in hac Specie qualitatis reponi primo omnes habitus tam corporis, qui a Theologis vocantur habitus essendi v. g. sanitas, robur, pulchritudo, agilitas. Tum habitus animi, qui a Theologis vocantur habitus operandi ut sunt intellectuales sed item morales ut virtutes et vitia. Secundo ab aliquibus huc reduci actiones imanentes et species tam intelligibiles quam sensibiles, cum sint quaedam dispositiones et quasi habitus perficientes agentia. Tertio a Theologis huc reduci Fidem, spem, charitatem, Gratiam, Lumen Gloriae et alia nobis a DEO infusa.

Quid est naturalis potentia et impotentia?

Potentia naturalis est aptitudo quaedam a natura indita ad facile aliquid agendum et difficile patiendum seu resistendum v. g. calor in igne, lux in Sole, durities in adamante vel lapide. Seu naturalis potentia est ipsius naturae ad aliquid propensio v. g. aptitudo hominis ad ridendum

Impotea naalis e ineptitudo quæda à naâ indita, ppt qm res effici inepta ad operandu et apta ad patiendu. Seu e ineptitudo natura ad aliqd ostandu vg asini ad Lyra, Lupi ad cantilenam, homines ad volandu. Porrò potea naalis assignat p pfectionibg qualitatibus hujus spei, Impotea vò p impfectionibus.

Nota in hac Spec qualittis reponi soni oẽs inclinaones, aptitudines rer naales ut in lapide gravitas, in pluma levitas, tu occultæ virttes Calor, sidér, Elementor, herbar, Gemar &c. Adde reponunt oẽs pprittes rer, ut visibilitas, mugibilitas, latrabilitas, idẽ potea videndi, mugiendi, latrandi. Itiō oẽs potēe aaæ vegetativæ, sensitivæ et intellectivæ. Tandem huc reducunt Theologi charactere Sacramentale e ad potēa absolutè supta s. tim sive ut naalis, sive supnaalis.

Quid e Passiò et patibilis qualitas?

Passiò e qualitas citò afficiens sbctu et citò ab eo transiens vg pallor ex metu, rubor ex verecundia. Patibilis qualitas e affectiò diu pmanens in sbcto vg pallor ex diuturno morbo, rubor ex naali teperamento pveniens.

Nota Passione assignari ppt qualittes hujus Spei impfectiores; patibile vò qualitte ppt pfectiores. Nam si qualitas citò transit, ut rubedo ex verecundia vocat passiò, si autē diu durat dr patibilis qualitas: pt autē durare v ga e a natura ut albedo in Cygno, nive, nigredo in Corvo, Æthyope &c v ga e ab aliquo casu forti ut croceus color ex ictero, pallor ex phtysi. Quotuplex e Passiò et patibilis qualitas

Rēd: animi et corporis. Animi e quæ animu afficit ut lætitia, metus, & nā si dolor lætitia metus, citò transeunt, dicunt passiones s. pturbaones, si diu durant, et patibiles qualittes.

Corporis ē quæ corpus afficit ut albedo, rubor. &c

Quō differt hæc Passio à distincto Prædicamento?

Rō, q̄a Passio ut ē Prædicamentū, ē actionis effectus, sive à vivente sive à n̄ vivente receptus. Passio vō ut ē Species qualitatis, ē affectio naālis et bitaæ rei sensitivæ tū.

Sciās in hac Spēe qualitātis reponi Omnī oā obiecta quæ pcipiunt̄ à sensibus externis ut color sonus, &c. Addō qualitātes ad Adū corpus ut calor, frigus, siccitas, humiditas, itē qualitātes afficientes corpus ut pallor, rubor. Itē passiones afficientes animū ut timor, ira audacia &c.

Quid ē forma et Figura?

Forma ē qualitas resultans ex lineamentis rerū naāliū v artificiāliū pulchris v deformibus vg foā hōis, foā bovis, arboris, domus, statuæ, unde ob hanc foā dicunt̄ res pulchræ et deformes.

Figura ē qualitas resultans ex terminaōne quantitātis et dispoōne partiū ut et figuræ mathematicæ ut vg Circulus, Angulus Pyramis &.

Quō differt foā à Figura?

Quāvis hæc duo sæpè in utroq̄ sensu indifferent̄ usurpent̄ tn̄ differunt hoc q̄a foā ē in rebg viventibg naālibg et artefactis, Figura vō in delineaōne Mathematica juxta illud: forma viventis, picta dic ee figuram.

Adverte formā aliā ee intrinsecā, quæ intrinsecè rē ɔstituit et ista reducit̄ ad bstaā et aliā extrinsecā quæ extrinsecè rē ɔstituit, et hæc refert̄ ad qualitātē ɔstituitq̄ ista spēe.

Quæ reponunt̄ in hac Spēe?

Omnes formae accidentales rerum naturalium et artefactorum ut forma huius Domus &c. Undo oes formae mathematicae et Geometricae. Quot sunt Proprietates Qualitatis ?

Una qualitas suscipit contrarium, calor enim frigori, nigredo albedini contrariat. Haec proprietas non competit speciei tertiae quia orta ex quantitate non habente contrarium. Secunda qualitas suscipit magis et minus ut unus homo est magis doctus quam alter et linea una magis recta quam altera. Tertia proprietas maxime propria est, ut illa dum qualitate res dicantur similes vel dissimiles; quae enim conveniunt in qualitate sunt similia, quae disconveniunt sunt dissimilia ut unus homo similis alteri vel dissimilis.

CAPUT Octavum

De Relatione.

Quid est Relatio ?

Est mutuus respectus unius ad aliud seu est accidens reale cujus totum esse est ad aliud se habere ut totum esse Patris est referri ad filium. Dicitur in Definitione accidens ad removendas ab hoc fundamento relationes increatas seu divinas quae sunt ipsa bestas. Dicitur reale ad excludendas ab eodem fundamento relationes rationis. Dicitur cujus totum esse, ad excludendas relationes transcendentales et alia fundamenta accidentalia.

Quot sunt Causae efficientes relationis ?

Res: natura, ut inter Patrem et Filium. voluntas et consensus ut inter Professorem et Discipulum et fortuna ut inter victorem et victum.

Quotuplex est Relatio ?

Res: rationis et realis. Relatio rationis quae versat inter extrema rationis et dependet ab intellectu ut inter genus et

et spec. int Pdcatu et pctu. Relao realis e qua versat int extrema realia absqs operaone intellectus ut int Patre et Filiu.

Ite relao realis e Res: increata qua e int Personas SS. Trinitatis, d de hac Theologi. Vl creata p qua res creata ad se invice referunt. Rursus relao creata e Res: transcedentalis et Pdcamentalis. Transcendentalis e, qua oa transcendit Pdcamenta ita, ut ejus latitudine nihil effugere possit. qualis e vg int bstaa et accidens, int maa et form. Pdicamentalis e qua determinate et formalit spectat ad unu genus, sc ad speeale Pdcamentu, de quo nunc agimus. estqs accidens reale sisistens essealit in respectu ad aliud. Dr formalit, qa p maali relao Pdcamentalis pt efficere res diversor Pdcamentor.

Quotuplex e relao Pdcamentalis?

Res: mutua et n mutua. Mutua s Adu, ee e qua principalit et primario scat qd respectivu, Adario vo qd absolutu. Seu qua ita duo sjungit, ut unu sine alio nec ee nec intelligi possit vg relao int Patrem et Filiu. Relao n mutua s Adu dici e qua mmario scat re absoluta, Adario vo connotat respectum. Seu qua ita duo relata sjungit ut unu sine altero et ee et intelligi possit vg int sciam et scibile int sensu et sensibile. scia em scat mmo re absoluta, na e de ma spec qualitatis, Adario vo snotat respectu ad scibile.

Quotuplex e relao mutua s Adu esse?

Res: dsparaz et disqparaz. dsparaz e qua versat int extrema ejusde nnis vg int vicinu et vicinu, int amicu et amicu

Disqparaâe, quæ versat int. extrema diversor. Dnu vg Dnu et Servu.

Quæ requirunt ad constituenda relaône?

Rv: fundamentu à quo incipit relâo, ut ē Pater Dnus. et trmus, in quo finit relâo ut ē Filius et servus. Fundamentu dr relativu, trmq dr correlativu, ex trmô eni et fundamento resultans respectus dr relao.

Sciâs fundamentu ee dupl: remotu et proximu. Remotum ē radix et câa remota relaônis, qua posita nõdu necessariò ponit relao; ut vg poteâ dominativa in Petro, pp. qm illi convenit relâo dominii, & hac solâ positâ, ndu ejusmodi relao ponit. Fundamentu proximu ē ipsa râo et câa proxima, quâ posita statim resultat relao: sic vg in Petro eadē poteâ dominativâ positâ, prut determinatâ p actione dominandi, statim ponit relâo dominii: hæc eni ē proxima câa quare Petro conveniat ee Dnu.

Quot sit Gra fundamentor relaonis?

Tria: 1mu ē unitas et nrus sive in ordine ad sbstaâ et dr relâo identittis et diversittis, sive in ordine ad quantitte et dr relâo æqualittis et inæqualittis; sive in ordine ad qualittem et dr relao similitudinis et dissimilitudinis. 2dum

2du ē actiò et passiò quæ fundat relaône ad passum, et ē extra qualis vg relao ē int artifice et artefactum.

3tium ē mensura et mensurabile, quæ fundat relaône rei vg int. mensura et mensuration ~~vg~~ ettalis hius Sciar mensurant a suis obctis, pfectioneqz sumunt ab illis unde Scil dicunt ee mensurabiles, obcta vo dr ee mensura.

Quot sit Lpriettes Relaonis?

5. 1ma relaō adū eē n ht ɔtrariū, relaō vō adū dici ht ɔtrarium ut vg virtus ɔtramat vitio.
2da relativa ɔverti a qualitte desupta suscipiunt magis et minus, na Petrq dr similior Paulo, qm Jacobo.
3tia oā relativa drū ad ɔvertentiā sc mutuō ad se referunt, ut Pater e Filii Pater et extra Filiq est Patris Filius.
4ta relativa st simul naā ita, ut posito uno ponaz et alterū, blato uno tollaz et alterum.
5ta relativa st simul cognoine idest unum n pt cognosci absq alter.

CAPUT 7mu.

De actione.

Quid e actio ?

Est vis quædā ab agente transmissa in passū, s e accidens qd ita afficit sbtu, ut adū illud agere dicaz in aliud vg dum ignis calefacit aquam, illa calefactio in aqua ab igne calefaciente e vis transmissa in passu.

Quotuplex e actio ?

Rex: immanens et transiens. Immanens e quæ in agente ipso tagm in sbto remanet, nihilq pducit extra illud vg intellectio in intellectu, volitio in volunte, visio in oculo et hæc actio e de 1ma spēe qualitis. Transiens e, quæ ab agente transit in passu vg sectio in ligni, calefactio in fornace.

Transiens actio raone duraōnis e Rex: instantanea quæ fit in instanti s in momento vg gnaō, corruptio. Et successiva quæ fit successive ut diminuō, augmentaō.
Ite raone principii actio e Rex: naalis quæ fit juxta naā cursū, vg motus levium sursu, et gravium deorsu. Et vi

olenta quæ fit ɔtra naᵃᵉ cursū vg motus leviū deorsū, et extra gravi ūt sursū.
Iteᵉ actio raone finis ē dux: liberalis et mechanica. Ꝫ libe rali ɔtinent oēs actᵃ scientiarum b mechanica ɔtinet actio v ci vilis v forensis, v publica, ut ludor instructio, v privata ut ty thonizatio, d hæ et similes ſt impprię actiones, ad mechanicā revocant quoqꝫ actiones oeconomicæ et oēs actiones actiones arti um illiberaliū ad actionē naᵃlē referunt oēs actiones accide tales, sive ad vegettivæ ut nutrito, sive ad sensitivæ ut dormi tio sive ad raonalis idqꝫ v intellectūs ut apprehensio, cognio, v voluntatis ut volitio.

Quot ſt ppriettes actionis ?

Res. 1ma actio suscipit ɔtrariū, 2da suscipit magis et minus 3tia actio fit mediantibꝫ qualittibꝫ sic calefactio fit medi ante calore. Quæ reponunt in Pdcamento actionis ?
Oēs actiones transeuntes, item oā verba activæ vocis sive scāo ne tm, ut adulari, sive voce simul et scāone ut scribere legere. Dr auteᵉ scāone, v voce et scāone, qa ſt verba activæ vocis quæ ad passioneᵉ spectant

CAPUT IVu.

De Passione

Quid est Passio ?

Est receptio actionis in passo. s ē effectus actionis vg receptio caloris in aqua. Quotuplex ē Passio ?
Res similit ut actio; opponitor enim ē eadē raᵒ. alia ē passio imanens quæ ē effectus actionis imantis ut videri intelligi &. alia transiens quæ ē effectus actionis transeuntis ut vg secari.

Quot sunt Proprietates Passionis?

1. 1ma passio suscipit contrarium. 2da suscipit magis et minus. 3tia fit mediante qualitate. 4ta passio est posterior actione, actio enim tenet se per modum causae, passio vero per modum effectus.

Quid reponunt in Praedicamento Passionis?

Omnes effectus actionum omnium. Item omnia verba ~~activae~~ passivae vocis et similia.

CAPUT 9num

De Ubi

Quid est Ubi

Est accidens in corpore locato ex circumscriptione loci resultans. Vel est rei alicujus per locum descriptio ut est in Templo.

Obiicies: ubi sonat locum, sed locus spectat ad quantitatem. Ergo hoc Praedicamentum non erit distinctum a Quantitate.

Dupliciter sumitur locum: 1mo proprie ut definitur per superficiem, et sic spectat ad quantitatem; 2do communiter vel lato modo ut est spatium rei vel in quantum aliquid in loco agere vel pati dicitur, et hoc modo constituunt Praedicamentum Ubi.

Quot modis dicitur aliquid esse in loco seu ubi?

Ubi: 1mo respective dicitur aliquid esse in loco 6 modis penes 6 differentias respectivas scilicet ante, retro, sursum, deorsum, dextrorsum, sinistrorsum. 2do absolute dicitur 1mo in loco communi ut esse Cracoviae, esse in Polonia. 2do in loco proprio et adaequato.

Quotuplex est Ubi proprium?

Respondeo: 1mum repletivum competens DEO Glorioso, qui omnia replet per essentiam, Praesentiam et Potentiam juxta illud: est per essentiam, Potentiam DEUS est ubique Praesenter.

2dum definitivum per quod res est tota in toto et tota in qualibet parte ~~toti~~ loci, et tali ubi sunt angeli et animae rationales existentes

in corpore.

3tium Sacramentale; et in tali Ubi, ē Corpus Xsti Dni sub speciebus Panis et Vini existens.

Ubi circumscriptivū, p qd ita ē aliqd in loco, ut ptes locati correspondeant ptibg loci vg ee in Schola &. et hoc ubi consti= tuit Pdcamentū psens.

Sciās Ubi Pdcamentale n̄ eē ipsū loci Pōsē, sd ipsa ɔtinētiā passivā corporis à loco, q activē ɔtinet atq circumscribit lo= catum. Quot sūt Proprietates Ubi ?

Res. 1ma ubi n̄ hēt contrariū, 2da n̄ suscipit magis et nūs, 3tiā ubi ppriē cōpetit solis rebus corporeis, quæ ab alio ambi= unt, improprie vo et aequivoce cōpetit Anglis et aībus.

Quæ reponunt in Pdcamento Ubi ?

Oa. p quæ respondet ad interrogaonē ubi, ut in schola &c.

CAPUT IV.mū

De Quando.

Quid est Quando ?

Est accidens ex adjacentiā tēporis resultans in re tēporali s ē accidens qd advenit rei ex eo qd sit in tēpore h ē notās tē poris ut heri, hodiē &. Itaq quādo n̄ ē tēpus pōsē, sd du= raō rei, illiusq pmanētiā in tēpore, p qt res tēporalis dicit habitudinē ad tempus ipsā mensurans. sicut albū eē n̄ di= cit pōsē albedinē, sd habere albedinē inhærētē.

Quotuplex ē Quādo ?

Quādo ita dividit sicut tēpg. 1mō quālit in psens, ptēritū et futurum. 2dō specialit in autumnale, hyemale &. 3tiō ptera in ho= ra diē &.

Quot sunt Proprietates Quando ?

Quor. 1ma et 2da ut in Ubi. 3tia quando convenit iis, quæ habent principium et finem. 4ta quando proprium est fluere non permanere in ratione temporis

Quæ reponuntur in Prædicamento Quando ?

Omnia per quæ respondentur ad interrogatione quando ut hodie, cras etc.

CAPUT Nonum

De Situ.

Quid est Situs ?

Est accidens, quod exprimit positione partium corporis, ordine quodam in loco vel est ordinata totius corporis vel partium ejus in loco positio. vg ut sessio, statio, & Unde

Scias non sumi hic positione partium corporis, qua partes inter se ordinantur, vg quod in homine caput sit supra brachia, quia hoc pertinet ad quantitatem; sed sumi positione partium corporis intra locum ut vg stare, sedere & Hæc enim partium ordinatio constituit Prædicamentum situs. Quotuplex est situs ?

Duplex: naturalis qui prius quem res a natura habet vg in homine juxta illud Os homini dedit sublime cælumque tueri.

Et non naturalis, quem res a natura non habet et est triplex: spontaneus qui provenit ab appetitu in brutis a voluntate in hominibus. Violentus qui provenit ab aliqua violentia passo illata vg situs lapidis sursum siti situs sagittæ in aere. Artificialis qui fit ab arte vg situs Templi, Domus, vel ad oriente vel ad meridiem &. Casualis qui fortuito contingit vg hominis decidens e tecto in caput.

Quot sunt Proprietates Situs ?

1ma et 2da ut in Ubi, 3tia, situs primo assistit substantiæ

Quæ reponuntur in Prædicamento situs ?

Omnes positiones ac situationes corporis ut statio, cubatio, sessio etc.

CAPUT Decimum

De Habitu

Quid e Htus?

Htus e accidens ex adjacentia cujuscuq indumenti sive ornamenti ad corpus aalis resultans. S e rao ornandi v vestiendi corporis sive totius ut ee armatu, ee togatu &. Sive ptis ut ee pileatu &. Itaq v caa ornatus ut ee annulatu, v caa necessitatis ut ee tunicatu.

Sciàs Ponò Htu ut e ultimu Pdcamentu n scire veste neq re vestita, d mediu accidens int veste et re vestitam, qd qde accidens dicit ornate rei ornane.

Sciàs Pdò htu ut e Pdcamentu differre ab htu ut e spes qualitatis, qa htus qualitatis dicit qualitte animi v corporis p frequentes actus acqsita; hic aute dicit raone ordinandi v vestiendi solius corporis.

Quotuplex e Habitus?

Dx: Naalis et artificialis. Naalis e, ornamentu à naa datu vg folia arbor, squammæ piscium &. artificialis e ornamentum ab arte factu vg pileus, vestis &.

Item artificialis e multiplex: alius necessitatis ut vestis ad tegendu corpus, alig ornamenti ut torques, annulus, framea & alius pacis ut toga alius belli ut sagum. alius sacer ut infula, pedu, triregiu. alius profanus ut Mitra, Purpura, alius pueror ut Ptexta, alius viror.

Quae st Pprietates Htus?

R. htus ht ctrariu ut armatu ee et inerme st ctraria. Uda suscipit magis et minus qa unus e magis vestitus qm alter. 3. Htus dicit adjacentia int pura sc int vestitu et re vestita. Ita est htus

Quæ reponunt in Pdcamento Htus?
Oa Gra et vestimenta rarii ~~naalia~~ ta naaliu qm artificiali

Ad quid valent Pdcamenta?
Substaa, quantitas, qualitas valet ad Definione, ~~qua~~ relao ad collagne rer int se, actio et passio valet ad cognionem ror naaliu. Quando ad descriptione tepor. ~~ad~~ Ubi ad Descriptione locor. Situs ad posione corpor. Htus ad ~~posione~~ restiu, et hæc de Pdcamentis sufficiant.

CAPUT Xvmu.

De Postpdicamentis?

Quid e Postpdcamentum?
Est Doctrina Pdicamentalis oplemetor s e explicao quorunda trmor in Pdcamentis positor, ut melius intelligat.

Quot et Postpdicamenta?
5. oppo, Prius, Simul, motus et Habere, de qbq sin: Pm

§ Imus.

De Oppoone

Quid e oppo?
Est repugnantia duar trmor incompledor, quor alt de altera dici n pt uno eodeqs tepore et modo, sq int calidu et frigidu. Dr trmor incompleto s simpliciu ad dffra oppoonem int oppoones, qua dr trmi opledi.

Quotuplex e opoo?
Qplex. Relativa, Privativa Contraria et Contradictoria.

Quid e Oppo Relativa?

Est repugnantia int. duos trnos relativos, q est sua scaone ad se invicem referunt vg inter Patrem et Filium.

Quid est opposio privativa?

Est repugnantia int. fma s htu et ejus privaone vg int. visum et cæcitatem, inter auditum et surditatem.

Quotuplex e privao?

Res: totalis s pfecta qua tollit et htu et potea ad htu vg cæcitas, surditas, hinc dr a privaone ad htu n dri regressu naalit et partis seu imfecta qua tollit qde actum n tn potea ad htu vg tenebræ tollunt lucē quo ad actum, n tn quo ad potea.

Quid e oppositio contraria?

Est repugnantia int. duos trnos accidentales s int. duo ejusdē gris accidentia, quæ in eodem sbto simul ee n possunt, puta in gradibus intensis ut calor et frigus, de qualitte eadem, hæc em duo accidentia mutuo se expellunt ab eodē subjecto.

Quotuplicia st ctraria?

Duplicia: mediata, quæ ita opponunt sibi, ut int. illor extrema detr medium vg int. albu et nigrum st ctraria mediata, qa int. illa mediat fuscedo v alius color sic int. calidum et frigidum mediat tepiditas, et immediata int. quæ n datr medium vg int. virtte et vitium.

Quid est oppo contradictoria?

Est repugnantia int. simplicem et pura negaone p adverbium non vg hō, n hō, scribit, n scribit. Et hæc opposio e maxima, qa n datr int. ejus extrema medium.

§ 2dus

De Postpdicamento prius et posterius.

Quid est prius ?

Est particula exponens modos prioritatis, qbus res una pt ee prior alterâ

Quot sunt modi prius ?

5. his Versibus expressi.

Tempore, natura prius ordine dic et honore
Causam causato dicimus ee prius.

Tempore dr aliqd ee prius, qd e antiquius vg Roma e prior Cracov.
Naâ dr illud prius, a quo n valet subsistendi consequentia vg aal e prius tepore naâ, qa n bene dr. Est aal ergo e hõo, qa pt ee bos v equus. Itẽ ptes dicunt ee naâ priores b toto subjecta accidentibus grâ speciebg, et species individuis. ordine prius dr illud qd prius ponit v collocat vg in oraone exordium, in Pdcamentis substaa.
Honore dr prius, qd e praestantius et dignius vg Rex senatore, Senator Equite.
Caâ dr prius, qd e origo et principiu alterig vg ignis e prior calore, candela luce. &c.
Notandum Posterius ee particulam ostendentem modos posterioritatis qbg res aliqua pt ee posterior alterâ et tot modis dici quot prius, qa prius et posterius opponunt sibi, oppositor em e eadem ratio.

§ 3tius.

De Postpdcamento simul ?

Quid est simul ?

Est particula ostendens modos qbus aliqua dicunt ee simul.

Quot sunt modi simul ?

Tres hoc carmine contenti.

Tempore dico simul quor generatio nunc e
Quae convertunt dicimus ee simul.

Simul sunt species, Genus, unum condividentes
Sed Generis causa non ratione sui

Idest 1mo tempore dicunt aliqua esse simul, quæ eodem tempore fiunt et nascunt, vg cum duo gemelli generantur. Item subjectum et ejus proprietas sunt simul tempore. 2dò ex relatione seu natura sunt aliqua simul, quod unum sine altero esse neqt, cum quo convertit. Pater et Filius et omnia relativa, quia eorum haec est natura, ut simul sint, et non sint. 3tiò divisione sunt simul, quæ sub eodem genere posita illud dividunt, vg homo bos et aliæ species animalis sunt simul divisione, quia dividunt animal. Item Differentiæ vg rationale et irrationale sunt simul divisione non ratione sui, sed ratione generis, quod dividunt.

§ 9tus.

De Postpraedicamento motus.

Quid est motus.

Est quaedam mutatio per quam res aliter se habet, quam ante vg cum ex puero fit vir, ex planta arbor seu est processus naturalis ad aliquam formam sive essentialem substantialem sive accidentalem. Scias motum hic sumi latissimè pro quacunque mutatione, non autem proprie, prout definitur ab Arle, quod sit actus in potentia prout in potentia.

Quot sunt species motus?

6. Generatio, corruptio, augmentatio, diminutio, alteratio et loci mutatio ut versus declarat.

Auget, diminuit, corrumpit, progeneratque
Alterat et mutat dum per loca multa vagatur.

Gnaõ ē mutaõ à n̄ eē ad eē vg cum hoõ nasciẓ et hic mo[illegible]
ē ad bstaã.
Corruptio ē mutaõ ab eē ad n̄ eē vg cum hoõ moriẓ et hic
~~[illegible]~~ tus diciẓ a bstaã.
Augmentaõ ē mutaõ à n̄ quantitte ad jore, cum hoõ cr
escit et hic motus dr̄ ad quantitte.
Diminus ē mutaõ à jore quantitte ad norem vg cum h[illegible]
decrescit, et hic motus dr̄ à quantitte.
Alteraõ ē mutaõ ab una qualitte ad aliam ꝯtrariam vg
ut cum ex aqua frigida fit calida, et hic motus ē a[d]
qualitte loci.
Mutaõ ē ꝑgressio de uno loco in alium vg ex Schol[a]
in Domum, et hic motus dr̄ ad ubi.

§ 5tus.

De Postꝑdcamento habere

Quid est habere.

Est particula denotans modos habendi, qbus rē aliqn dic[itur]
mer habere. Quot st modi habere.?

R̄ his Versibus expressi.

Affectum quantum vestitum dic velut aurum
Membrum, contentum, possessio Vir mulierem,

Amō dr̄ aliqs habere qualittem s affectionē vg hītū Sci[entiae]
virtutis aut vitii. 2dō dr̄ aliqs habere quantitte v[g]
longitudinē trium cubitor. 3tiō dr̄ aliqs habere ea, qu[ae]
st circa corpus vestiendo v ornando illud vg Togam,
Tunicam &c. 4tō dr̄ aliqs habere aliqd in pte corpor[is]

ut annulu^o in digito, v torquem in collo. 5tò dr aliqs habere pte vg manum, digitum. 6tò dr aliqs habere instar stinè tis, sic modius habet triticum, Schola auditores. 7mò dr aliqs habere Possessione vg villa, fundum &c. 8vò dr aliqs habere correlativu^o ut vg amicus amicu^o Pater filium, Vir muliere^o. & Ab aliis addit adhuc habendi modus p juxta pòsiòne ut Polonia ht à Septetrione Moscoviam, ab occidente Prussiam. Et hoc quæ ad 2dum Tractu spectabant dicta sufficiant.

Tractatus 3tius.

De Propoône.

Absoluta Doctrina de vocibus s trnis simplicibus q st tagm elementa Propoônu, modò agendum e de ipsa Propoône quæ compositum Logicum ex trnis simplicibus ssurgens, et anteqm hujus Doctrina aggrediemur, prius de voce, nne, et verbo, Dlo, tum de signo agendum nobis e.

CAPUT 1mum.

De Voce, nne et Verbo.

Cum utamur vocibus p rebus tagm eard signis, ideò quærit

Quid est Vox?

Est sonus ab ore aalis platus certis qbusdam naæ instronetis formatus cum Intentione aliqd scandi. Dr sonus qa debet auditu pcipi. Dr ab ore aalis ut sciamq n quelibet sonu ee vocem, d tantum illu, q ab ore aalis pcedit. Dr certis naturæ instrumentis, ut sciamq dentiu stridore, plausu manuu, et tussim n ee voces. Dr cu intetione aliqd scadi, p qd intelligit sola vox humana. solus

em hoc modo humano agens aut proferens aliqd proprie et intentione loqtur.

Quot st instrumeta formandæ vocis?

9 His Versibus expressi.

Instrumenta 9 st guttur, lingua, palatu
Quor et dentes et duo labra simul.

Quotuplex e Vox?

Vox: scativa et n scativa. Scativa e, quæ p auditu aliqd scat intellectui. et e Vox scativa naalit, et ad placitu. Scativa naalit e, quæ naale animi scat affectu, ideoqs e apud oes Gentes ut gemitus, risus, &c. Scativa ad placitu e quæ ex impoone hois aliqd scat, et tales st oiu Gentiu voces qbus utunt ad indicandum conceptus int. Non scativa vox e, quæ nihil omnino scat ut blictri, et n nullæ vocu syllabæ versim positæ. Et quoniam voces st signa conceptuu internor y rer. idei

2. Quid est signu?

Est id, qd potentia cognoscitiva aliud a se representat, eqs Vox fmale et instrumentale. Fmale e, quod p modu similitudinis fmalis interius impressæ re representat vg visio amici ad imaginaone ad mente transfusa representat amicu. Instrumentale justa S. Augustinu e id qd pt spec qm sensibus ingerit, aliud a se representat vg hedera pendula e Domo signu instrumentale venalis cerevisiæ y vini, qa pter sua spec facit nos venire in cognione cerevisiæ y vini venalis. Et hoc signu instrumentale e Vox naale et arbitrariu. Naale e, qd aliud a se representat ex naali cu eo connexione vg fletus dolore, risus lætitiam, fumus igne, et hoc signu aptitudo

naales ideo repsentat estqz oibq naalibq comune ut pt in fumo, q apud oes naones repsentat ignem. Arbitrarium s. ad placitum signu e, qd aliud a se repsentat ex usu et libera Dei v hmu institutione cu eo connexa vg sacramenta ex libera Xti institutione scant graam, mappa mensæ imposita ex ssvetudine et frequenti hmu usu scat prandiu futurum, hedera venale cerevisiam.

Quot st instrumenta formandæ vocis. ?

9. his versibus contenta

Instrumenta 9 st guttur lingva palatu
Quatuor et dentes et duo labra simul.

Quotuplex e Vox ?

Vox: scativa et n scativa. Scativa e quæ p auditum aliqd scat intellectui et e dux: scativa naalit et ad placitum. Scativa naalit e quæ naale animi affectu scat ideoqz est apud oes gentes ut gemitus, risus &c. Scativa ad placitu e, quæ ex impoone hmu aliqd scat, et tales ou gentium voces, qbus utunt ad indicandu conceptq intnos. No scativa vox e quæ nihil omnino scat ut blictri et nullæ voci syllabæ sersim positæ. Et quonia voces st signa ϱceptuu intnor v rer, ideo.

Quid est signu ?

Est id, qd potens cognoscitivæ aliud a se repsentat, estqz dux foale et instrale. Foale e qd p modum similitudinis foalis ~~intus~~ intus impssæ re repsentat vg visio amici ad imagione ad mentem transfusa repsentat amicu. Instrale juxta S. Augustinu e id, qd ptr spec qm sensi=

sibus ingerit, aliud à se repsentat vg hedera pendula ē Dog
ē signum instrale venalis cerevisiæ v vini, qa pt sua sp
facit nos venire in cognitiōne cerevisiæ v vini venalis. Et ho
signum instrale ē dupl: naale et arbitrarium. Naale ē
qd aliud à se repsentat ex naali conexione cum eo vg
fletus dolorem, risus lætitiam, fumus ignem, et hoc s
ignum apud oēs naōnes idem repsentat, estqs omnibus
naōnibus comune, ut pt in fumo, q apud omnes natio-
nes repsentat ignem. Arbitrarium s ad placitum sign
ē qd aliud a se repsentat ex usu et libera Dei v hnū
institutione cū eo conexa vg Sacramenta ex libera Xti
institutione significat gratiam, mappa mensæ impos
ex consvetudine et frequenti hominum usu signific
prandium futurum, hedera venale cerevisiam. Signu
placitum Amò dividit in vocale et reale. Vocale sto
voces institutæ ab hnibus ad aliqd scandum. Reale
res institutæ ad aliqd scandum vg vexillum de turri pend
scat encænia. Adē signum ad placitum dividit in manif
estativum ttm qd rem scat ꝫ n potest loco ejus poni i
oraōne. falsa em hæc esset oratio, hedera aggregatum
vendit, hedera fundit. Et in immanifestativum et sup
positivum simul, qd rem ita scat ut etiam loco eju
possit poni in oraōne ut vg hoc, Leo, et oēs voces sca
va. Signum suppositivum aliud ē proprium, qd rē prop
scat vg hoc vox Leo scat proprie anal rugibile. Et aliu
metaphoricum s improprium, qd rem impropriē scat vg Leo
Tribu Juda scat Xtu Dnū. Signi vō manifestativum

Nota

aliud ē demonstrativum, q̄d rem p̄sentem indicat vg Sacramenta Gratiam. Aliud rememorativum q̄d rem p̄teritā in memoriam revocat ut vg cicatrix, vulnus inflictum. Et aliud prognosticum, q̄d rē̄ futuram denotat, ut vg pallida Luna pluit, rubicunda flat, alba serenat. Etiā signū ad placitum dividitr in speculativum et practicū. Speculativum ē q̄d rem sc̄at q̄ n̄ causat illam vg hædera sc̄at vinum, q̄ illud n̄ causat. Practicum ē q̄d rē et sc̄at et causat vg Sacramenta novæ Legis et sc̄ant et causant gratiam.

Nota Ad signum n̄ reqri ut sit cā̄ significati alias hædera n̄ eē signum cerevisiæ, qa hædera n̄ causat cerevisiam. Item int signum et sc̄atum n̄ reqritr p̄portio in essendo sc ut quale ē signum, tale sit significatum, v ēxtra ut si vg res significata ē spiritualis, etiam signum sit spirituale v materiale, videmus ex̄ stravium. Nam sacramenta novæ Legis st signa mā̄lia et tn̄ res, sc̄at quam nempe gratia ē spiritualis. Hc vestigium bovis n̄ vivi et tn̄ bos cujus ē signum vivit, ideoq̄ int signum et significatum sufficit. Proportio tn̄ in sc̄ando, hoc ē ut signū dicat aliquē ordinē v ex nā̄ sua, v ex institutiōne Dei v hōis ad suū significatum.

Quid ē Nomen?

Est vox significativa ad placitū v ex instituto hōū sine tempore, cujus pars nihil sc̄at separata, finita et recta. Dr vox loco generis, q̄ qm nū̄ convenit cum verbo et oratiōne. Dr significativa ad placitum ad differentiā nihil sc̄atium, et vocū nalium

significantium. Dr sine tempore ad diffrea verbi. Dr finita separata ad differentiam orationis cujus ptes significat aliqd, jam vo ptes vocis separatæ nihil sig ficant. Dr recta id e in casu recto ad excludendos ca obliquos. Dr finita ad excludendas voces infinitas vg n hoo, n leo.

Quid est Verbum.?

Est vox scativa ad placitu cu tepore, finita et recta, cujus ulla pars separata scat aliqd. Dr finita ad excludenda verb infinita n sonbo, n lego. Dr recta idest modi Indicati et tepors psentis ad diffrea illar verbi inflexionu quæ n st modi Indicativi na relig modi st veluti obliqui ca Verbor. Unde, etia hinc excludunt. Cateræ partes pt a Definione Nnis.

Obo stra Definione Nnis st aliqua Nna vg annus mensis quæ principalit scant tempus. Ergo etiam Nn scat cu tepore. Rx ? A. n. squea nam aliud e scare tepus, et al scare cu tempore, na scare tepus svenit illis vocibus n trahunt tepus ad sua scaone, tepus ht pro sub to ut dies hora mensis, annus, scare vo cu tempore sv illis vocibus, quæ pt suu principale scatu. denotant al tepors diffra vg disputo, principalit denotat disputaone et pterea designat tepus psens disputandi. Denique conot tepus svenit illis vocibus, quæ principali scato ht re cu sjungit certu tepus, n tn denotat an res. hat nunc v facta sit ante, v facienda sit post, ut vg prandium cæna

Scias Nnis inveniri aliqua Nna et verba, quor ptes separatæ scant aliqd, n tn id, qd significabant sjunctim, vg Erasmu

Tertullianus.
Scias 2do verbu ee 2ex: substantivu qd bstaã rei scat et tale apud Dlcos e unu verbu sum. Et adjectivu qd actione scat, et talia st oa verba alia.
Scias 3tio discrepare Dlcos à Gramcis, qa Graci 8 ptes orationis numerant, Dlci vo brevitati sermonis studentes, duas tm ptes 2ud oraonis assignant sc nn et verbu, cateras ategorie ut supplementu quoddam.

CAPUT 2dum.

De Oraone.

Quid est orao?
Est vox scativa ad placitu, cujus ptes separata scant aliqd ut Petrus scribit. Quotuplex est orao?
Rex: pfecta et impfecta. Perfecta e qua ex nne et verbo sstructa pfectu sensu in animo auditor relinqt, et hac e 2ex: enuntiativa et n enuntiativa. Enuntiativa qua sola scat verum v falsum s qua fit p modum indicativum vg Petrus legit. Non enuntiativa, qua nec verum nec falsu scat vg o felix. Et hac e 5plex: interrogativa qua fit p introgaone vg Dne qd me vis facere. Impativa, qua fit p modum impativum vg 1mo mores postea sapientiam disce. Invocativa qua fit p introgaone vg huc adesto o Melibee. Depcativa vg miserere mei Deus. Optativa vg o mihi ptentos referat si Jupiter annos. Sed ha oes ad Poetas et oratores sola vo enuntiativa orao ad Dlcos spectat.
Impfecta orao e, qua n complet sensum ideoqz auditore suspensum reddit et hac fit 4 modis. 1mo p adjectivu cu bstativo vg homo doctus. 2do p duo bstativa, ut scriptor calamus.

3tiò p verbu infiniti modi ut Potrā scribere. 4tò p verb impersonalia incipit v desinit ut vg Paulus incipit, Pe ~~lus~~ desinit.

CAPUT 3tium.

De Propone s enuntiaone et ejg divisione

Quid è Propos ?

Est orao pfecta verum aut falsū scans vg hoo è raonalis. Dr orao loco gris, Dr pfecta ad excludendas oraones impfectas. Dr verum v falsum scans, qa hac è apud Dlcum principalis sideraa, utru Propoo sit vera aut falsa, p qd differt à Gramatica.

Scias 1mò in qualibet Propoone hac duo necessariò inveniri sc maa et foa. Maa sit res illa de qbus tractat Propoo, & hac è maa remota, na pxima sunt trmi nepe bctu et Pdctu, qua sit ptes propoonis. Foa Propoonis est unius termini de alio denuntiao Pdū bctione et Pdcaone, v potius est unio s nexus Pdcati cu bcto.

Scias 2dò Propoone hanc ee veram qua è sformis rei significata s cujg Pdcatu rectè svenit bcto ut hoo è raonalis. Hanc vò falsam qua è difformis rei scata s cujg Pdcatum ñ rectè svenit bcto ut hoo è lapis.

Quot modis dividit Propoo. ?

4 modis: penes bstaā, quantitte qualitte, et maā.

Quotuplex è Propoo penes bstaā. ?

Dupl: categorica et hipotetica. Categorica s simplex è, qua uno tlū bcto, Pdcato et copula sstat, vg hoo è risibilis et hac è 3tio de 2ndo adjacente, qua unico verbo exprimit v verbo bstantivo ut è sum v verbo adjectivo ut scribo, scribis, scribit. De 2do adjacente è qd solo sstat bjecto et copula vg Deus è, chymera [illegible] ñ è. Si vò bcto et verbo adjectivo sstet, vocat Propoi de ver[illegible]

adjectivo vg DEUS oa videt, Sol lucet et de 3tio adjacente quæ bcto Pdcato et copula expresse ɔstat vg hoõ ē raonalis.

Quotuplex ē adhuc Propoõ Categorica?

Rest: pura et modalis. Pura ē in qua simpliciter Pdcatū affirmat, v negat de bjecto sine ullo modo vg Petrus ē mortalis, Petrus n ē mortalis. Modalis in qua Pdcatum dr de bcto cū aliquo modo vg necesse ē Petrum mori.

Propoõ Hypotetica ē, quæ ex duabus Categoricis Propoõnibq aliqua ɔjunctione ligatis componit vg si hoõ haberet alas, hoõ volaret.

Quotuplex ē Propoõ ɾõne Quantitte?

Rest: Universalis, Partis, Indefinita et singularis.

Urlis ē, in qua bctū est nn comune signo urli determinatū, idqȝ v affirmaoē ut ōis hoõ ē mortalis, v negoē ut nullus hoõ ē mortalis.

Particularis ē in qua bctū ē nn comune signo particulari determinatum v affirmaoē ut qda hoõ ē mortalis, v negoē ut qda hoõ n ē mortalis.

Indefinita ē in qua bctū ē nn comune, nullo signo determinatum ut hoõ ē doctus.

Singularis ē in qua bctum ē nn propriū s individuū absqȝ ullo signo vg Petrus ē Justus.

Sciās Propoōne indefinitam p hoc differre à singulari qd in illa sit bctum comune, in hac pprium s singulare; in hoc vō ɔvenire qa utraqȝ caret signo.

Quotuplex ē Propoõ ɾõne Qualitte?

Rx: affirmava, et negva. Affirmava in qua Pdcatu affirmat inee suo bcto vg hoo ~~e~~ e ~~lapis~~ Aal. Negva in qua Pdcat negat inee suo bcto vg hoo n e lapis.

Quotuplex e Propoo Adium Maa ?

Rx: necessaria, contingens et remota.

Necessaria e, in qua Pdcatum dr necessario inee bjecto vg hoo e risibilis.

Contingens s possibilis, in qua Pdcatu pt inee v n inee bcto vg hoo e doctus

Remota s falsa, in qua Pdcatum repugnat suo bcto vg hoo e lapis.

Ad qd valent pdictæ Propoonis Diviones ?

Rs priores valent ad diffras Pdcamentales Ppoonu cognoscendas, qa declarant bstaa quantitte et qualitte Ppoonis. Unde en 3. a Dlcis assignant quæsita: quæ quanta qualis. Cum igit Q de aliqua Propoone quæ sit ? R p bstaa categorica v hypotetica. Dum Q quanta sit. R p quatittem Urlis v partis &c. Du Q qualis sit, R p qualitte affirma v negva ut docet hic versus.

Quæ cat: v hyp: qualis, afr: v negv: quata un: par: in: sin:

Ultima vo divio Pdiu maa valet ad demonstrandas diffras transcendentales, illa em ostendit veritte v falsitte ppoonum.

Nota ex conjunctione quantittis cu qualitte ppoonu nasci quor Gra, ad quæ designanda utunt Dlci quor vocalibus, s A. E. I. O.

CAPUT 5tum.

De Regulis Propoonu oppositar.

Quot st Rglæ ad cognoscendas oppoones Propoonu.

R. Ima p contrariis Ppoonibus e hæc: contrariæ Ppoones in materiâ necessariâ nunquam possunt ee simul veræ, d. Ima vera vg hæc: omnis homo e animal, et altera falsa vg hæc: nullus hoo est animal. Jam verò in materiâ contingenti possunt esse simul ambæ falsæ vg omnis homo est doctus, nullus homo e doctus.

Pda Regula p bcontrariis Propoonibus est hæc: Ppositiones bcontrariæ in materiâ necessariâ n possu simul esse veræ vg quidam homo est risibilis, qdā homo non e risibilis. In materiâ autem contingenti possunt esse simul veræ vg qdam homo e doctus qdā hoo n est doctus. In nulla autē maa possūt ee ābæ falsæ

Ztiâ Regula p balternis Ppoonibus est hæc: Ppo ones balternæ in materiâ necessariâ possunt esse simul veræ vg vg omnis homo e rationalis, quidā ho n e raonalis. In materiâ verò remota sunt ambæ falsæ vg omnis homo est lapis, qdam hoo e lapis. si sint affirmativæ, si verò negativæ, possunt ee ambæ veræ vg nullus homo e lapis, quidam homo n e lapis. Jam autem in materiâ contingenti urles st sep falsæ Parles st veræ vg ois hoo e doctus e falsa, qdam hoo e

Item nullus homo ē doctus, est falsa, qdam homo n̄ ē doctu est vera.

4ta Regula p contradictoriis Ppoonibus ē hæc. Ppoone Contradictoriæ in nulla materia possunt esse simul ambæ ve ræ et ambæ falsæ, q̄ in mā necessaria urlis affirmativa est vera, et in materia remota urlis negativa ē vera. In ma teria vō contingenti. urlis affirmativa et urlis negativa f sa. Et hæc oppoō fundat in principio luminis naturalis noto vg in hoc: impossibile ē idem simul eē, et n̄ eē, in isto, quodlibet ē aut n̄ ē.

Sciās 1mō ad omnē oppoonē Propoonū reqri, ut sint t univoci in ambabus Ppoonibus. Unde p int æqivocas s q habent tnos æqivocos nulla ē oppoō vg canis ē aāl can n̄ ē aāl, qa prior supponit aāl terrestre 2da sidus cæl

Sciās 2dō int has oppoones ɔtradictoriam oppoonem maximam, qa hæc opponiz et in quantitate et in quali ɔtraria vō et bɔtraria vocanz oppoones mediæ, qa oppo in sola qualitte, denique opoō balterna vocaz minima, qu tum in sola quantitte opponiz.

Sciās 3tiō signa quantittis Ppoonū eē 4. omnis, nullus, q qdam n̄. Ex qbus 1ma 2a st urlia. 2da Parlia. Item omnis, nullus sunt signa oppoonis ɔtrariæ, qda, qda n̄ bcontrariæ omnis et qda, nullus et qdam non. Subalter nullus et qdam, omnis et qdam n̄ st signa oppoonis ɔtra

CAPUT 5tum
De Æquipollentia

Quid est æquipollentia?

Est duar Propoonu int se oppositar ppt negaonis apponi in eadem scaone convenientia.

Quot modis pt ista negao apponi?

Tribus: ante verbum ttum, ante signum ttu, et ante utrumq;

Quotuplex e æquipollentia?

Tres: Ppoonu contradictoriar, contrariar, et balternar, qm sequens versus indicat.

Præ: contradic, post contra præ postq; balter.

Per A. exprimit Propoo urlis affirmva
Per E urlis negativa.
Per J. parlis affirmva.
Per O. parlis negativa.
Asserit A. negat E, sed stant communit ambæ
Asserit J. negat O. stant particularit ambæ

CAPUT 4tum.

De Proprietatibus Propoonu.

Quot et Pprietates Propoonu.

Tres: Oppositio, æquipollentia et Conversio.

Quid est oppoo?

Est ar Ppoonu idem sbtu et pdotu habentiu in quanti v in qualitte v in utroq; simul repugnantia. Dr ar l omnium idest trnor complexor ad diffrea oppoonis postea

mentalis, quæ ē int' tnos incompletos.

Quotuplex ē oppo°?

4plex: Contraria, Subcontraria, Subalterna et Contradictoria.

Oppo° contraria ē duar' ꝓpoonū univlū ædū qualitte pugna vg oĩs hoõ ē mortalis, nullus hoõ ē mortalis.

Oppo° bcotraria ē ꝺuar ꝓpoonū partlū ædū qualitte pugna vg qdam homo ē mortalis, quidam hoõ non est mortalis.

Oppo° balterna ē ꝺuar ꝓpoonū ædū qualitte pugna vg oĩs hoõ ē mortalis, qdam homo est mortalis.

Opposio Contradictoria ē ꝺuar ꝓpoonū idem bctū et Pdcatum habentium ædū quantitte et qualitte pugna vg oĩs hoõ ē mortalis, qdam hoõ n ē mortalis. Item int. has: nullus hoõ est mortalis, quidam hoõ ē mortalis. Ut autē melius intelligantr exempla istar' ꝓpoonū apponitr in hoc loco Tabula oppositionum. Tabula Oppositionum

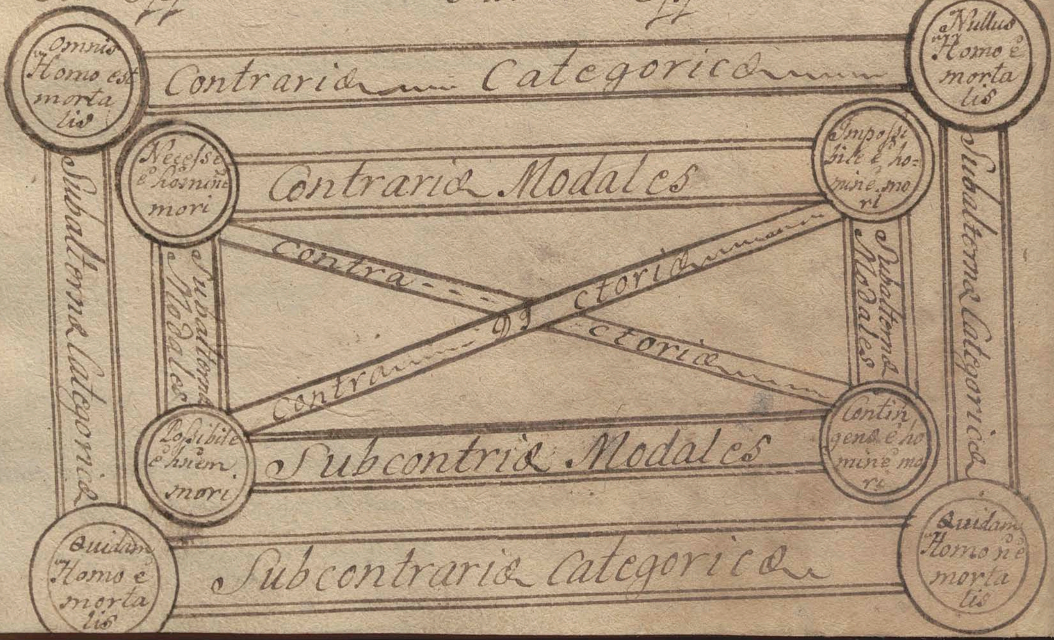

Explicat versus Ami ut ɔtradictoria Propoo alteri æqpolleat, debet ppo-
ni signo negaõ vg in hac Propoone: ois hoo e mortalis pponat negaõ
sic: n ois hoo e mortalis, æqpollet isti: qdã hoo n e mortalis.
2do ut ɔtraria Propoo alteri æqpolleat debet postponi signo negaõ,
et pponi verbo s copulæ vg in hac Propoone: ois hoo e mortalis;
postponat negaõ signo, et ponat ante verbum sic: ois hoo n e mor-
talis, æqpollet suæ contrariæ: nullus hoo e mortalis.
3tiò ut balternæ ppoones sibi æqpolleant, debet pponi et postponi
negaõ sc ante signum, et ante verbum poni vg in hac ppoone:
ois hoo e mortalis, pponat et postponat negaõ sic: n ois hoo n
e mortalis, æqpollet isti: qdam hoo e mortalis. Oes istæ Rglæ
æqpollentiar his versibus melius exprimunt.

Non omnis, quida: non, omnis n quasi nullus:
Non nullus, quidam: sed nullus non valet omnis:
Non aliquis, nullus: non quidam n valet omnis.

Scias ppoones bcontrarias n posse sibi æqpollere, qa si negaõ post-
ponat signo, et pponat verbo repetet bcontraria ppo.

CAPUT Imum.

De Conversione.

Quid e Conversio?

Est mutaõ bcti in pdcatu, v pdcati in bctu vg ois hoo e raõnalis
convertit sic: et omne raõnale e hoo. Et qbus ppoonibus illa
dr conversa quæ in aliam ɔvertit; illa vo convertens, quæ pri-
ore in se ɔvertitit, s quæ infert est conversa.

Quotuplex e Conversio?

Tex: simplex, p accidens et per contra-poone.

Quid e Conversio simplex?

Est mutaõ bjecti in pdcatu et pdcati in bctu manente eadem qualitte

et quantitte Epoonis. Et tali conversione salva veritte 3vert. Anno urlis negva in se ipsa vg nullus hoo e lapis. Eo nullus lapis e hoo. Qdā partis affirmava in se ipsam vg qda hoo e justus, convertit sic: Eo qda justus e hoo. Item Epoo Univ affirmava pt etiā hac 3versione 3verti 3 tantū tunc, quado bo cū suo Edcato reciprocat idest nec latiūs nec strictiūs vg ois hoo e risibilis. Eo oe risibile e hoo. Si autē in Propo ne Edcatū e communius et supiūs bto, talis Epoo simplr converti n pt vg ois hoo e aal, n pt 3verti simplicit in hanc Eo oe aal e hoo, est em 3versio vitiosa.

Quid e Conversio p accidens?

Est mutao bti in Edctū et Edcti in btū manente eadē qualitte 3 mutata quantitte Epoonis. Et sic salva veritte convertit Anno u affirmaa in parte affirmavā vg ois hoo e aal. Eo quiddam a e hoo. Qdo urlis negva in parte negvā vg nullus hoo e arbor, 3vertit sic: ergo qda arbor n e hoo. Et istud no hic versus.

EcE tIbI simplex vertit fAcIt Et O p acc

Idest 3versio simplex mutat **E** in **E**, **I** in **I**. Conversio au per accidens mutat **A** in **I**, et **E** in **O**.

Quid Conversio p Contrapoonē?

Est mutao bti in Edctū et Edcati in btū manente eadem quantitte et qualitte Epoonis 3 mutatis trīs Epoonis fin in infinitos. Trmi autē infiniti st, qbq addit immediatē neg n. Et tali conversione 3vertunt Epoones. Anno urlis affirm in se ipsa vg ois hoo e risibilis Eo oe n risibile e n hoo. Qdo partis negva in se ipsa vg qda hoo n e doctus. Eo quid da n doctū n e n hoo, qd totum melius exprimit hic versus.

Ecce tibi sim: ArmIgerOs ac: ArmA bOnO contr:
Ubi notandae sunt 4 vocales quantitatem et qualitatem propositionum designantes.
Et quidem prima dictio docet, Ecce, quod ubi negua debet converti
in se ipsa simpliciter. Secunda dictio tibi docet partem affirmativa con-
vertenda esse simpliciter in se ipsa, quod denotat syllaba sim. Jam
vero syllabae ArmIgerOs conveniunt conversioni per accidens propter ap-
posita syllaba ac et istius conversionis apud Dlcos usus est in
obscuris argumentationibus, tum in argumentandi et probandi ratione
potissimum. Ad extremum dictiones ArmA bOnO propter apposita syllaba contr
conveniunt conversioni per contra positionem.

Nota in conversione per contrapositionem negatio propositioni debet subiecto et praedi-
cato, non vero signo aut verbo seu copulae, ne sit variatio propositionum
in quantitate et qualitate.

Nota secundo propositiones de secundo adjacente et de verbo adjectivo non debe-
re converti, donec prius resolvantur in propositiones de tertio adjacente v.g.
homo est, resolvitur sic: homo est existens, convertitur vero sic. Ergo quidam exi-
stens est homo. Item homo currit, resolvitur sic: homo est currens, deinde
convertitur sic: Ergo quoddam currens est homo.

Quot sint Regulae conversionum 2.

Tex. Prima si vox sit una, tunc fit conversio nulla v.g. disputat. Secunda
propositiones indefinitae et singulares convertuntur simpliciter ad instar
partis affirmativae v.g. homo est vivens: convertitur sic: Ergo quoddam vivens
est homo. Item Petrus est doctus. Ergo quoddam doctum est Petrus.

Tertia propositio convertenda debet constare subiecto praedicato et copula, nec
debet esse multis negationibus referta v.g. non homo non est doctus.

Quarta totum subiectum conversae fiat praedicatum convertentis, quinta casus obliqui
in rectos et recti in obliquos non convertantur v.g. Petrus videt Pau

lu n debet sic converti. Ergo Paulus videt Petrum. Ergo quoddam videns Paulum est Petrus.
Item Propositio stans in loco debet pro pronomen quoddam et pro particip. non converti sic. v.g. Fornax est in Schola, debet converti sic. Ergo quoddam existens in Schola est Fornax.
5ta ut servent omnes proprietates terminorum de quibus dictum supius. Unde defectu suppositionis non valet v.g. Caelum est vox. Ergo vox est Caelum. Item defectu status non valet v.g. aliquis dormiens est excitatus. Ergo aliquis excitatus est dormiens. Item non disputet a termino restrictionis ad terminum restrictum v.g. nullum mortuum est homo. Ergo nullus homo est mortuus ista conversio est falsa quia procedit a termino restrictionis ad terminum restrictum si autem fiat pro amplificatione seu restrictione, facit bonam conversio sic v.g. Ergo nullum quod est mortuum est homo.
6ta ut conversio non fiat in tempore futuro v.g. nullus senex erit puer. Ergo nullus puer erit senex, est falsa conversio. Itaque ut tales propositiones quae sunt de futuro sint verae cum aliqua reduplicatione convertendae aut ad praesens tempus reducendae v.g. ista Propositio nullus puer erit senex cum reduplicatione convertitur sic: Ergo nullus puer quatenus puer erit senex.

TRACTATUS 4tus.

De Propositione Hypotetica et modali.

Expedita Doctrina quae initium et fundamentum aliarum Propositionum recto ordine descendimus ad explicationem propositionis Hypoteticae et modalis. Unde sit.

CAPUT Ianum.

De Propositione Hypotetica v.

Quid est Propositio Hypotetica.

Est quae duobus Categoricis propositionibus conjunctione aliqua copulativa constat v.g. si homo est rationalis, homo est risibilis ubi sunt duas categoricas copulatas conjunctione si.

Quotuplex ē Propoō Hypotetica?

Rex: propria, comūnis et apparens.

Quæ st Ppoōnes ppriæ Hypoteticæ?

Sunt illæ, in qbg inveniz necessaria habitudo et cōnexio int antecedens et sqūens, et tales Ppoōnes st Res: Condiōnalis, Causalis et Raōnalis.

Condiōnalis Ppoō Hypotetica ē, in qua duæ Categoricæ copulanz conjunctione causali condiōnali vg si dies ē Sol ortg ē.

Causalis in qua duæ Categoricæ copulanz conjunctione causali, quales st: qa, quoniā, siqdē, quādoqdē vg qa Petrus ē Generosus, Petrus ē gloriosus.

Raōnalis in qua duæ Categoricæ copulanz sjūctiōne illativā s raōnali, quales st: ergo, igiz vg ignis tendit sursū Eo ē levis.

Quæ st Ppoōnes comunes Hypoteticæ?

Sunt, quæ n̄ inferunz ex Hypotesi, ꝯ tn̄ juxta comunem loquendi usū, dicunz Hypoteticæ ex eo qa prima supponitur ad Ꝛdā, et tales Ppoōnes st Ꝛdæ: Copulativa et disjūctiva.

Copulativa ē, in qua duæ Ppoōnes Categoricæ jūgunz sjunctione copulativa: quales st: et, ac, atqꝫ q̃ꝫ vg et Plato est Philosophus et artes. Et hæc ē Ꝛex v. de bcto copulato in quo st ꝛ bcta conjunctione copulata et unum Pdctum vg Livius et Tacitus fuerunt Historici, v de Pdcato copulato in quo st ꝛ. Pdcata sjunctione copulata et unum bctū vg Orator ē Vir bonus et dicendi peritus.

Disjunctiva ē in qua duæ Ppoones Categoricæ conectunt sjunctione disjūnctivā, quales st: aut v, sive et cdt: vgldli

aut st solidi aut fluidi. Et hæc similis ē Qæ: v. de bel disjunctivo vg Petrus aut Paulus disputat, v. de Pdcato disjuncto quæ ɜ Pdcata ɔjunctione disjunctiva ɔnexa sit uni bctu vg Studiosus orat aut laborat.

Quid sit Ppoones apparentes Hypoteticæ.

Sunt, quando veræ Categoricæ plures p adverbiū ɔjunguntur tū apparent ee Hypoteticæ. Et tales Ppoones st Quor. Temporalis, Localis, Similitudinaria et Comparativa.

Temporalis ē, cujus ptes ɔjunguntur adverbiō temporali qualia st vg dum, cū, quando vg quando ventus flat, aër tu

Localis ē in qua Itmæ Ppooni Categoricæ Pponit adverbiū loci vg ubi ē thesaurus, ibi et cor.

Similitudinaria ē, cujus ptes junguntur adverbiō similitudinis vg sicut Dnus jubet, ita Servus facit.

Comparativa ē, cujus ptes junguntur adverbiō coparandi vg tam necessarius ē Reiplcæ bonus orator quam Imp era

Sciendum differeas Proponu Hypoteticar penes affir. et negaone ee quatuor. Ima Ppoones Hypoteticæ ɔstant duabus affirmativis vg si Cœlum rotundum esset, Cœlum esset volubile. IIda ɔstat ex duabus negativis ut esto Si Cœlu ... IIIia ɔstat ex affir: et negativa vg si Cœlu quadratu ē, Cœlu n ē volubile. IVta ɔstat ex negativa affirmva vg si Cœlu stabile n ē, Cœlu rotundu ē.

CAPUT IIdum

De Propoone Modali

Quid ē Propoo Modalis ?

Est quæ ad Categoricã ꝑpõne adjungit aliquem modum ex his quor: Necessarium, Impossibile, Possibile, et Contingens, q modi etiam multoties adverbialit ꝑferunt sc necessariò, impossibilit possibilit, et contingent. Modus autem ut hic sumit e rao modificandi ꝑpõnem.

Sciàs Primò possibile et ꝯtingens intdu p eode sumi ꝑprie tn loquendo: possibile illud dr qd n e potest tn ee. Contingens vò est illud qd e, et potest n ee.

Sciàs 2dò partes ꝑpõnis modalis eẽ duas: dictu et modu. Dictu e ipsa ꝑpõ Categorica pura. Modus vò e dictio adjecta, quæ Categoricã simplice determinat et modificat ꝑpõne.

Necessariu e qd ita jungit ꝑdicatu bto, ut ei necessariò insit vg necessariu e hne ee mortale.

Impossibile e qd ita jungit ꝑdicatu bto, ut illi omnino repugnet et nullo modo inee possit vg impossibile e hne ee lapide.

Contingens e qd ita ꝑdicatu jungit bto ut ei possit inee et n inee vg hne ee doctum e contingens.

Possibile e qd ita jungit ꝑdicatu bto ut ei possibilit insit vg possibile est hne ee mediciu. Unde etiã aliqui 2dū istos modos dividunt ꝑpõne modale in necessariam impossibile Contingente et Possibile, quæ 2du Definiones sua modos definiunt.

Quotupliciat dividit Propõ Modalis?

Scil. 1mo penes modi formaone. 2do penes modi locaoe. 3tiò penes scaone, 4tò penes quantitte, 5to penes qua te 6tò penes sufficiente enumeraone.

Propoo Modalis penes modi formaone e duex: nominalis in qua modus formatz nominalit vg necessariu e Petr mori. Et adverbialis in qua modus formatz adverbialit vg Petrus necessariò e mortalis.

Propoo modalis penes modi locaone e 3ex: alia de princi piò in qua modus ponitz initio propoonis simplicis vg ne cesse e hne ee mortale. Alia de mediò in qua modus p nitz in mediò vg hne necesse e ee mortale. Et alia fine, in qua modus ponitz in fine vg hne ee mortale e necesse.

Propoo modalis penes scaone s. verificaone e duex: in se su composito et in sensu diviso. In sesu coposito e q do dua forma strania uni sbto simul et semel tribuu vg possibile e albu ee nigru, intelligendo simul. In s su diviso e quando dua forma strania uni sbto suc vè tribuuntz vg albu possibile e ee nigru. Tunc vò c gnoscitz propoo ee in sensu composito, quando modus pon in principio, tunc vò in sensu diviso, quando modus po in mediò propoonis.

Propoo modalis penes quantitte est duex: Univs et Particu lis e cui apponitz modus necessariu v impossibile. Pa e cui apponitz modus possibile v contingens juxta ill

Omne necesse valet, valet impossibile nullus,
Possibile quidam, quida n, possibile non.

Propoō Modalis penes qualitatē est 2ex: affirmva et negva. Affirmava e, cui n̄ e annexa negaō vg necesse e hnē mori. Negativa e cui e annexa negaō vg hnē volare n̄ e necesse. Iterū negva est 3ex: alia negva de modo, quando ante modū ponit negaō vg n̄ e necesse Dlcū vagari. alia negva de dicto quando negaō ponit ante dictū & ppoōne simplice Categorica vg necessariū e n̄ otiari Dlcū. Alia negva de utroqz quando et ante modum et ante dictū ponit negaō vg n̄ e stingens n̄ studere Dlcū.

Propoō modalis penes sufficientē enumeraōne dividit in 16ce Propoōnes q nam cū quatuor sint modi et qsqz illor 4uor Propoōnes ostituat, seqt ut ex multiplicaōne 4 ppoōnu p 4 modos pveniant 16ce Propoōnes.

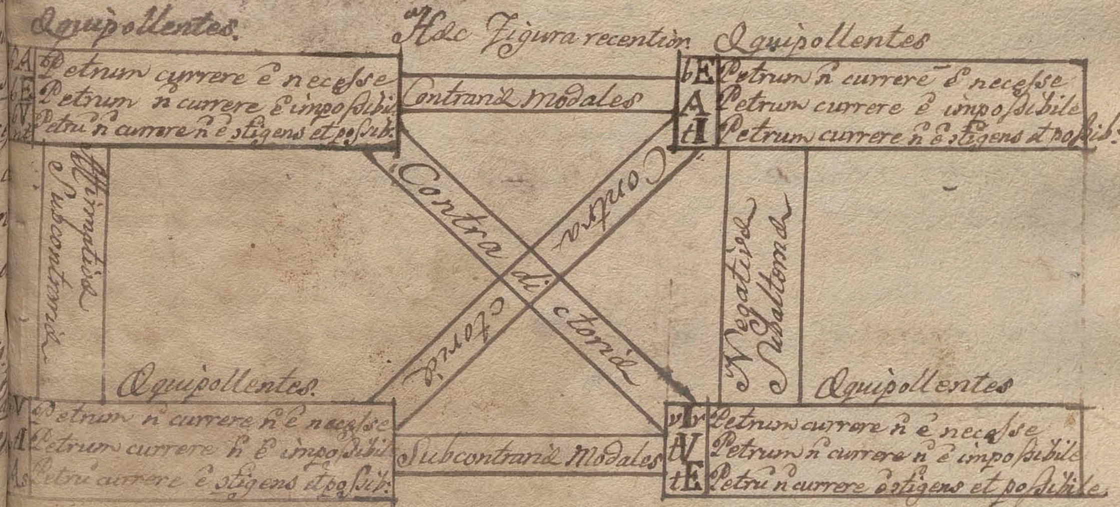

Figura hæc ē antiquor. Dlcor.

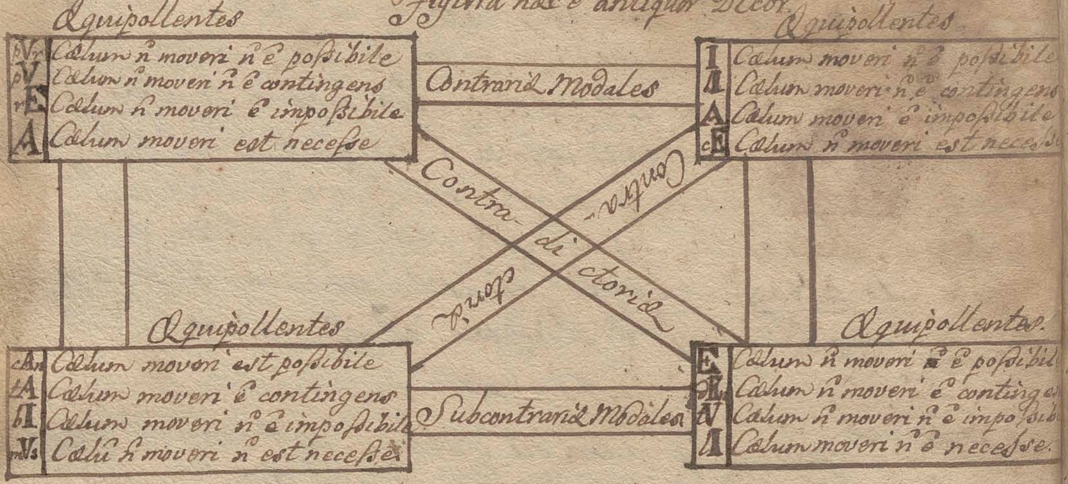

Quantum ad oppōne. oppō in hac Tabula eadē ē pportionalis quæ et ꝑpōnum Categoricaꝝ observatis observandis, nēpè in ꝑpōnibus modalibꝫ debent exprimi 4 modi: necessariū, Impossibile, Possibile et Contingens. Unde erat oppō ɔtraria ~~int~~ ꝑpōnum modaliū int̄ ~~his~~ vocē~~bus~~ habebunt, beati. Subɔtraria int̄ istas voces nuptias et virtute. Subalterna int̄ beati et virtute int̄ habebunt et nuptias, et ɔtradictorià inter habebunt et virtute et int̄ nuptias et beati, quæ oēs disponunt instar Figuræ monstrantis oppōnē simplicium pōnū.

Quantū ad æqpollentià et Consequentià oēs ꝑpōnes in uno ordine collocatæ sibi æqpollent et idem valent, ut facilè consideranti patent, tandem ɔqueā poniz locò ɔversionis. Nam oēs ꝑpōnes ƀ una dictiōne positæ, æqpollentes sibi sūt ɔquean

una ad alterā vg in habebunt: Juvenē studere ē necesse. Eo Juvenē n̄ studere ē impossibile.
Adverte in dictionibus datis notandas ee q. vocales A, E, I, U, ad designandas q Propoñes uniuscujusq̄ modi et ear qualitu ex qbus A scat totā affirmaā modale. E scat de dicto negativā, I scat negvā de modo ttu, U scat negvā de utroq̄ idē tam de modo, qm de dicto ut Versus docet.

Nil negat A, negat E dictu, Iq̄ modu, U totum.

Adverte 2do ppoñi ab aliis dictiones q. istas pUrpUrEA, IlIAcE, AmAbImUs, EdEntUlI. Quæ dictiones designant eosdē ordines ppoonu modaliu cū hoc tn discrimine qa in oibus q ordinibus 1mus locus seq dat possibili, 2dus contingenti, 3tius impossibili, 4tus Propoñi necessariæ. Quoniā Propoō de contingenti similit formaz ac de possibili, idei sufficiunt pfatæ dictiones trisyllabæ: hAbEbUnt, bEAtI, nUptIIs, vIrtUtE. et hæ quatu ad 4tu sufficiunt tract.

TRACTATUS 5tus.

De Modis sciendi.

Quid est Modus Sciendi?

Est oraō ignoti manifestativa. Dr oraō idest brevis sermo duobus aut pluribus tmis comphensus. Dr ignoti manifestativa idest, in qua aliqd ijs tmis explicat, ut illud mens nostra clarius possit pcipere.

Quot sit modi sciendi?

Res: Definio, Divio, et argumentaō. Raō hujus ē qa 3ia in rebus sit nobis ignota. 1mò essea rei, qd sit res, et hoc nobis manifestat definio. 2dò quales ptes habeat res, quotuplex sit, et hoc manifestat Divio. Qu 3tiò quales pmittes

habeat res, ℓ qd conveniat, et qd repugnat rei, et hoc manifes
argumentãd. Ergo Ces ẽt Modi sciendi de quibus singulis cap

CAPUT Imum.

De Definitione, Diviõne et Rglis ejus.

Quid ẽ Definiõ ?

Est oratio naã rei aut tmi sgcaõnẽ qm brevissimè expo
nens vg cum dico, album ẽ, habens albedinem, potius
tmi s nominis scaõnẽ exponoz cu vo dico albũ ẽ disgr
gativũ visus, tunc naã albi explico. Seu Definiõ juxa
arte ẽ orão explicans qdqd ẽ ince rei. Ubi p qdqd ẽ inte
ligitz essẽa ℓ naã.

Quotuplex ẽ Definiõ ?

Ùex: nominis et rei: nominis ẽ, quæ alicujus vcis vim etio
onẽ explicat, vg hoõ ẽ animata humus, Dlcã ẽ duor n
mo, Philosophiã ẽ amor sapientiæ. Definiõ rei ẽ qu
naã et essẽa rei explicat, et hæc ẽ Ùex: essẽalis ℓ qu
tativa, quæ explicat rem p sua essẽalia, pdcata vg hoõ
aãl raõnale. Et descriptiva ℓ accidentalis, quæ explicat r
p id, qd ẽ extra essẽam rei.

Quotuplex ẽ Definiõ essẽalis ?

Ùex Logica et Phyca. Logica quæ datz p Gnus et Diffreã vg
ẽ aãl ramale, ubi aãl est Gnus, raõnale diffra. Phyca ẽ
datz p naã et foã vg hoõ ẽ compositũ ex aã et corpore, ℓ
Ens naãle constans corpore organico et aã raõnali.

Quotuplex ẽ Definiõ descriptiva ?

Ùex: Ima quæ explicat rem p accidentia, illaqz v pprià ut
hoõ ẽ aãl risibile, v communia quæ simul g juncta soli d
finito competunt vg hoõ ẽ aãl implume, bipes, tolle
ad sidera vultum. IIda ẽ quæ rem p causas extrinsecas

idest efficiente et finale ac exemplare explicat, vg
hoē ē eximiū opus à DEO ad Imaginem ejus efforma:
tū et ad beatitudinē obtinendam destinatū.

Quot sit Rglæ seu virtutes bonæ et specialis Definionis?

Res: 1ma Rgla: Definiō debet eē adæquata suo defini:
to idē nec latiūs nec strictiūs patere qam ejus defini:
tum.

2da Rgla: Definiō debet eē clarior suo definito aliàs
illud nō explicaret, sed magis obscuraret.

3tia Rgla: definiō debet constare Gnē proximo et ultima
differeā sive etiā talibus particulis quæ in Definione
ponant locō Gnis et Differeæ nempē ut Definitum con:
veniat per Genus cū aliis, et per differeā distinguat ab illis.

4ta Rgla definiō debet converti cū suo definito, ideoq
semper valet consequeā à Definione ad definitū, et contra.

5ta Rgla: Definiō debet convenire soli omni et semper suo
definito, idest omni illi qd pertinet ad naā definitā;
soli naæ definitæ, et per differeā ultimā ab aliis oibq
distinctæ; semper qa cū per definionē explicat essea definiti,
impossibile ē illi aliquando nō convenire suā esseā aliàs
posset aliqd existere et eē sinè sua essea, qd implicat
contradictionē.

6ta Rgla qdqd affirmat vel negat de definito, id pt affirma:
ri vel negari de Definione. intellige de Definione
termino intentionali supta: sic: qa possum affirmare de hoē
qd sit admirativus disciplinabilis, et possū negare,
qd sit lapis, qd sit insensitivus; id possū de aāli raonali

possu affirmare v negare.

Quid est Definitu ?

Est id qd p Definione explicat vg hoc est definitu rationale e Definio.

Quot st Condiones Definitioe ?

Hæ sequentes. Ima ut definitu sit res simplex una n aggregata ex pluribus. 2da ut sit Ens verum ideo realit existens: sic vulpanser, hircocervus n pt defi niri. 3tia ut definitu sit spes sive halterna, ve intima, qa supma gra definiri n possunt, s tu describunt. 4ta ut definitu sit 3tãa, na accidens Gvertim in ccreto suptu n pt definiri essealiter.

CAPUT 2dum.

De Divione et Rglis ejus.

Notadu hic n ee sermone de Divione illa, quando vox aliqua ambigua v æquivoca in sua scata distribu hæc em imppie vocat Divio, s loqmur in Gsenti Divione rei.

Quid e Divio rei ?

Est orao totu aliqd in suas ptes distribuens, s e rei al cujus in suas ptes distributio og du distribuit aai in raonale et irrationale.

Quotuplex e Divio rei ?

R. Sicut res s totu e 3ex: sc actuale, potcale et ac dentale, ita Divio totius e 3ex, sc actualis, pote et accidentalis.

Divio actualis e, qua totu in ptes, ea qg actu vetas

dividit; quæ ptes si sunt esseales Phycæ ut hnis
corpus et aa, vocat a Divio actualis essealis Phyca.
Si aute sint ptes esseales Metaphysicæ ut Gnus
et Diffrea ut vg respectu hnis aal raonale, dr divio
actualis essealis Metaphyca. Tandem si ptes sint
Phycæ integrantes ex qbus totu Phycu integrat vg
dum corpus hnis dividit in caput, manus, pedes &.
dr divio Phyca integralis actualis. Et tali divione
dividit totu integrale v in ptes homogeneas, quæ
st ejusde raonis et denominaonis cu suo toto vg du
aqua dividit in guttas: v in ptes heterogeneas seu
in illas quæ st dissimiles et diversæ raonis int se
vg cu corpus humanu dividit in ossa, nervos, cerebru,
oculos &. Et hæc exempla divionis st totius pmanentis
ad diffra totius successivi, quale e tepus, cujus ptes
sibi n coexistunt, qd dividit in dies, quadrantes, horas &.
Divio potealis e, qua totu poteale habens pse ptes
pjectivas dividit in illas. Sic qdlibet univle dividit
in sua inferiora ut Gnus in Spees, Spees in individua;
na hæc inferiora solu in suo toto potea stinet; qa neqe
aal e actu hoo, Leo, bos &&, neqe hoo e actu Petrus,
Paulus, Joannes. & Et hæc divio v e univoca, qua to-
tu poteale in sua inferiora, qbq eode modo uniu sua
raone fmale competit, distribuit vg du aal dividit in
raonle et in irraonle v e analoga, qua totu poteale ana-
logu in sua analogata dividit vg du caput dividit
in caput hnis, caput libri, et caput montis.
Divio accidentalis, qua totu accidale in ptes accidtales
distribuit, et hæc e Zex. pcti in accidentia, vg cum

vg cū hōē dividit in doctū virtuosū artiōsū &c. 2da accidentis in s̄bta ūt albū in lac, nivē, cygnū &c. 3tia accidentis a in accidentia vg albū in dulce et amarū.

Quot s̄t Rglæ s. virtūtes bonæ diōnis ?

R. 1ma diviō debet eē adæquata suo diviso idest nec plus nec minus habens.
2da diviō debet eē p membra opposita idest unum membrum n̄ debet continere ɔ excludere aliud.
3tia diviō debet eē bimembris intellige de divione gnis in spēes p Differeas, nam diviō vg totius in ptes v. gnis in spees hanc Rglā n̄ observat.
4ta membra dividentia debent eē inferiora idest minora diviso, qa oē totum ē majus suā ptē.

Quid ē Diviō ?

Est id, quod p divione dividit vg aāl ē divisū, raonale et irraonale ē diviō.

CAPUT 3tium.

De Argumentaōne quæ ē præcipuus sciēdi modus 3tia intellectus hmi operaō atq̄ totius Logicæ finis.

Quid ē Argumentaō ?

Est oraō in qua ignotū ex noto infert s. ē oraō in qua unū ex aliō infert. Quot s̄t Argumentaōnis spēes.

Magis principales s̄t R. sc Syllogismus, Enthymema, Inductio et Exemplū. Minus principales s̄t R. sc sorit

Dilema, Violaō et Enumeratiō de quibus in Thesi. Et hœc quoad ad Tractatu 3tiu sufficiant.

TRACTATUS 4tus.

De Syllogismo.

Quoniam Syllogismus ē celeberrima et potior argumentaonis spēes, ideo amplius indiget rtractaōne, et applicaōne fori, quapropt circa illius explicaōne pauli plixius agendu restat. Capitibus circit 7. quorum est.

CAPUT Primum.

De Definiōne, Diviōne Syllmi. tumq argumētaōne.

Quid est argumentatiō?

Est oraō in qua nūs notum ex magis noto infert vg Dlcā ē sciā. Ergo Dlcā ē qualitas.

Quot st Spēes argumentaōnis?

4. magis ppāles sc. Syllogismus, Enthymema, Inductiō et Exemplum. Minus vero principales st sc: Sorites, Dilema, Violatio et Enumeratiō.

Quid ē Sylmus?

Est oraō in qua positis duabus ppoōnibus, 3tiā ab his diversa necessariō seqt. vg oīs hoō ē aāl raōnale, d Petrus ē hoō, positis his duabus ppoōnibus ut patet necessariō seqt. 9cluō talis Ergo Petrus ē aāl raōnale.

Notabis qd in oī Sylmo Categorico Abus Ppoōnibus sive pmissis concessis, 9cluō necessariō ē 9cededa. Qaā qa in Sylmo illaō sive 9cluō ppt mediu mediare

necessaria e. In Enthymemate autem ppt carentiam medii 9quea bene negari pt.

Quotplx Syllmus divdit ?

Tpl sc raone bstae, raone quantitts, raone qualitts raone Constituonis, raone fore, s reductionis et raone mae

Quotuplex e Syllmus raone bstae ?

Res: Categoricus, & Hypoteticus. Categoricus e, q 9stat solis ppoonibus categoricis ut vg oe aal e bstaa. dois hoo e aal. Eo ois hoo e bstaa. Hyppoteticus vo e, q 9stat una ppoone hyppotetica

Quotplex e Syllmus raone quantitts ?

Res: urlis, q 9cluone urle et parlis q 9cluonem parle hbt.

Quotplex e Syllmus raone qualitts ?

Res: affirmus, q affirmaa et negus q negva 9cluone hbt. Quotuplex e Syllmus raone mae ?

Tplex: apodicticus q necessariis, Topicus q pbabilibus, Sophisticus q falsis et apparent tiu veris ppobnibus 9stat.

Quotuplex e Syllmus raone 9stituonis ?

Res: Communis, cujus medium e trmus communis ut patet in hoc Syllmo vg hoo e aal raonale d Petrus e hoo. Eo Petrus e aal raonale et expositorius in quo ex trme e medio singulari 9cluo partis infert. Quotplex e Syllmus raone fore ?

Res: Perfectus et Impfectus. Perfectus e, q nulla ege

reductione ad hoc ut pfecte ccludat. Imperfectus e q indiget aliqua reductione ad hoc, ut pfecte ccludat.

CAPUT 2dum.

De Principiis Sylmor.

Quotuplicia st Principia Sylmor.?

Triplicia: Constitutiva, Regulativa, et Perfectiva. Constitutiva st, quæ explicant ex qbq fieri & compoñi debent Sylmi in sua maa et fōa. Regulativa st quæ ostendunt quali modo regulari debeat illa maa, v fōa Sylmor, atq adæquari. Perfectiva st quæ si aliqd imperfecta raone coaugmentatum v dispositum ee intelligat, ex aliquo modo v figurā p reductionē pficiunt.

Quotplcia ee principia cstitva Sylmor?

Duplcia: maalia et fōalia. Materialia st ipsa maa ex qua fiunt. Fōalia vō st ipsa fōa juxta qm cstituunt.

Quotplex e maa Sylmor?

Dux: Remota et Proxima. Remota e ex qua remote et mediate cstituit Sylmus. St hæ 3 bg trmĩs ex qbs ea e, h. e. jori extremo, nori extremo, et medio. Majus autē extremū sc jor extremitas e Pdcatū cclusionis, qd in jori ppone Sylmi cum medio assumit, minus extremū s nor extremitas e cclusionis bctū, qd in nori ppone Sylmi cum medio assumit. Medium vō e trmus s raõ p qm eadem cclũo pbat, vg in hoc Sylmo: oē honestū e expetendum; ois virtus e honesta, Eo ois virtus e expetenda. Ubi vides

qd jus extremum ē expetendum, nūs extremum ē vitāg, medium autem ē honestum. Proxima vō mā sylmorū ē, ex qua pximè et imediatè cstituunt sylmi, ethæc ē tbus ppōnibus comphensa h. e. jori, nori, et conclusione. Major ppōo ē quæ cstat medio & jori extremo. Nor propōo ē quæ cstat medio, quæ cstat medio et nori extremo. Conclus vō ē quæ jori et nori extremo cstat sinè medio, qd manifestè insuqūis sylmo dato videt.

Quotuplex ē fōa sylmorū?

Dupl: remota et pxima. Remota juxta qm sylmi remotè disponunt. Proxima vō ē juxta qm imediatè et pximè formant.

Quæ ē fōa remota sylmorū?

Sunt ipsæ figuræ. Figura autē nihil aliud ē, nisi quædam dispōo trium trmorū h. ē jorisextremi, noris extremi et medii debitū bjectione et pcaone. Figuræ autem istæ st 3. Ama Figura ē in qua mediū bijcit in ~~utraqs~~ ppōne ~~ista in~~ jori qm ~~in nori, qua medium pdcat~~ & in ppōone jori, in nori vō pdcat. 2da ē in qua medium pdcat in utraqs ppōne h. e. ta in jori qm in nori pūt sequentes illuminant versus.

Ama prius subjicit medium mox pdcat ipsum
Altera bis ~~subicit~~ dicit, 3tia bis bicit.

Quæ ē fōa pxima sylmor?

Sunt modi qdā à Dlis inventi. Modus vō nihil aliud

e quando propones in debita quantitate et qualitate apte dispo[nuntur]. Hi autem modi sunt 19. his versibus contenti.

BArbArA, cElArEnt, dArII, fErIO, bArAlIptOn
cElAntEs, dAbItIs, fApEsmO, frIsEsOmOrum
cEsArE, cAmEstrEs, fEstInO, bArOcO, dArAptI.
FElAptOn, dIsAmIs, dAtIsI, bOcArdO, fErIsOn

Quorum modorum 4. primi sunt perfecti, sequentes non imperfecti et Indirecti reliqui omnes sunt imperfecti. Unde

Nota 1mo cuncta vocabula modorum 3 syllabis constare eorumque syllabas singulis correspondere propositionibus ut bArbA rA, ubi syllaba 1ma bAr majori servit, bA minori, rA conclusioni et sic de caeteris, hinc baralipton et frisesomorum quamvis 4 vel 5 syllabas habeant istae tamen causa metri sunt additae, quod solum priores 3 syllogismo serviunt.

Nota 2do in quavis syllaba cujuslibet modi considerandas esse 4. vocales sc. A. E. I. O. ubi enim erit A debes scire illam propositionem universale esse affirmativam, ubi erit E universalem negativam, ubi erit I. particularem affirmativam, ubi erit O particularem negativam quemadmodum patuit Doctrina de propositione.

Quot sunt principia regulativa syllogismorum?

R. dici de omni, et dici de nullo. Dici de omni est quoties nihil est sumere sub subjecto de quo non dicatur praedicatum, et quando id quod universaliter praedicatur de aliquo subjecto, praedicatur etiam de omni

de omni contento sub eodem vg ois hoo e aal dr de omni qa aal pdcat urlt de homine et de omnibus sub hne contentis uit de Petro, Paulo &c. Dici de nullo, quoties nihil est sumere bcti, à quo n removeat pdcatu quando aliqd negat urlt de aliquo bcto negat etiam de omni ~~bcto~~ contento sub eodem vg hoo n est lapis ubi e principium regulativum dici de nullo nam negat de hne qd sit lapis, ideo etiam nec ~~lapis~~ Petrus, nec Paulus nec cetori sub hne ztenti sit lapides. Quot et adhuc principia regulativa in comuni e.

1. trmi in oi sylmo debent ee ttu 3 trni, sc jor extremitas, nor extremitas, et medium, si vo fuerint 4. vemp sylenus vitiosus e, vg oe aal spirat, zois homo loqt. Eo ois hoo e aal.. Jote sylmus vitiosus nam vides in illo 4 trnos h. e. aal, hoo, loqt, et spirat Eddai in oi sylmo ex partibg nihil seqt, vg aal aliquod e hoo, z aliquod aal e asinus, Eo aliqs asinus e hoo. 3tiu ex puris negis nihil seqt, vg nullus hoo e arbor, z nulla quercus e hoo. Eo nulla quercus e arbor. Proinde versus sequens id omne enucleat.

Partibus ex puris seqt nihil atqz negatis. 4tu zcluo deteriorem partem seqt, i. e. si aliqua pmissa fuerit partis, etiam zcluo ee particularis debet, deterior utiqz e negatio affirmatione, et partis spoo urli. 5tum medium nunqm zclusione ingredi debet, pinde dr comunil: in medium zcludere nescit. 6tum nunqm in nori propoone plu

debet ēē de medio, qūn fuerit in jori. Unde falsè dr: oēs Palatini st Senatores, Q Sū eq st Palatini. Eō hi eq st Senatores.

Quid st Principia pfectiva sylmor.?

Sunt reductiones. Reductio vō est modor indirectè ccludentium ad 4 directos 1mæ figuræ modos revocatiō.

Quot modis fit reductio.?

R. 1mō p simplicē conclusīnē alicujus Propoōnis. 2dō p cversionē p accidens. 3tiō p transpoōnē pmissar. 4tō p reductionē ad impossibile. de 1mis duabus dictum ē supra. Reductio vō p transpoōnem ē noris in locū joris, et joris in locum noris translaō. Reductio p impossibile ē, quæ docet quemodo adversarius pmissas uti veras ccedendo, et ccluāne necessariam ex illis negatā etiam illatam ad ctradictionem sit deducendus, qd fit dū ctradictorium ccluōnis sumitr et ponitr p nori Propoōne et ctradictorium noris p ccluōne jore, intactā servatā, et hoc accidit in Figura 2da, quando cujus modus est baroco. v etiam quando ctradictorium ppoōnis ponitr p jori et ctradictorium joris ponitr p ccluāne nore intactā servata, qd accidit in 3. Figura, modoq; ejus bocardo, ut infra patebit. Istam vō totam reductionē sequētes explicant versus.

S. vult simpliciter verti. P verò p accid
M. vult transponi, C. p impossibile duci.

Considera hic 4. Consonantes pdictas nepe S. P. M. C. qua em syllaba modi imperfecti inventum fuerit S. es illā ppoone debere reduci p simplicem oversione, ubi P. debere overti p accidens, ubi M. debere overti p transpoonem, ubi vo C erit, debere overti p impossibile, put id p oes patebit figuras. Sed.

Adverte ad intelligendam reductionem exactius p impossibile istos ee notandos versiculos.

Servat majorem, variatq; secunda minorem
Itia majorem variat, servatq; minorem.

Adverte 2do In reductione 4. Syllabas 1mas modorum pfectorum oiderari debere ita, ut si modus aliquis impfectus incipiat à litera B. reducendus est ad barbara, si à litera C. incipiat ad Celarent, si à litera D. ad Darii, si à litera F ad Ferio put patebit ex exemplis.

CAPUT 3tium.

De 3tia Figura et ejus modis.

Quot st modi 3tiæ Figuræ?

9 3tii enumerati.

Quotuplices st modi 3tiæ Figuræ?

2plices: perfecti et impfecti. Perfecti s directi st in qbus, minus extremum de nori extremo ocluditr, s in qbus majus extremum p pdcato et minus extremum p sbjecto in oclusione ponitr. Impfecti s indirecti st, qui indirectè ocludunt, idest in qbus minus extremum p sbjecto de majori extremo in conclusione colligitr s qui

extremum de jori extremo pdcat:

Exempla modor director Ame Figure

B.Ar - - Omne vivens e bstantia
b.A - - Omne aal e vivens
r.A - - Eo oe aal e bstantia

c.E - - Nullum aal est arbor
l.A - - Omnis homo e aal
r.Ent - - Eo nullus hoo e arbor.

d.A - - Omnis hoo e risibilis
r.I - - Aliquod aal e hoo
I - - Eo aliquod aal e risibile

f.E - - Omne aal est bstantia
r.I - - Aliqua bstantia e spiritus
O - - Eo aliqua bstantia n e corpus.

Exempla modor indirector et reductio eorundem.

b.A - - Omne aal e bstantia
r.A - - Omnis homo e aal
l.Ipt - - Eo quaedam bstaa e hoo.

c.E - - Nullum aal e lapis
l.An - - Omnis homo e aal
t.Es - - Eo nullus lapis e hoo.

Modus hic reducit ad celarent ppt C versa conduone simplicit ppt S nullus hoo est lapis.

3tius	dA - -	Omnis hoo e raonalis
	bI - -	Quoddam aal e hoo
	tIs - -	Eo quoddam aal e hoo.
4tus	fAp.	
	Esm.	
	O.	

4tg Ap Omne aāl est Corpus
Esm Nullum elementum ē aāl
O Eō quoddam corpus n ē elementum

Reducit hic modus ad Ferio ppt literam F. versa jore Propoone p acces ppt literam P. sic: quoddam Corpus est aāl et nore Prosoone versa simpliciter ppt S. sic: nullum aāl est elementum. Tandem jore Ppoone in locum noris, et extrà nore Ppoone in locu joris, versa ppt M. Syllogismus erit directus et pfectus in Ferio concludens sic: nullum aāl ē elementum: quoddam corpus ē aāl Eō quoddam Corpus n est elementum.

5tg Fr Is aliquod Corpus ē aāl
Esm Nullus Angelus ē corpus
O Eō aliquod aāl n ē angelus.

Reducit hic modus ad Ferio ppt literam F. versa jore Propoone simpliciter ppt S. sic: nullum Corpus ē angelus. Et similiter versa nore Ppoone simpliciter ppt S. sic: quoddam aāl est corpus. Tandem translata jore in locum noris & nore in locum majoris ppt literam M. et erit Syllogismus directus talis in Ferio

FE Nullum Corpus ē angelus
rI Quoddam aāl est corpus
O Eō quoddam aāl n ē angelus.

Qui modi oēs 1mæ Figuræ ut facilius memoriâ tene-
antur notandi st hi duo versus.

Barbara, celarent, darii, ferio, baralipt,
Celantes, dabitis, fapesmo, frisesmo finit.

Quot sunt Rglæ speales 1mæ Figuræ?

Rx: 1ma jor Propoô in 1ma Figura debet eē simplex ursl̄is, excepto Frisesmo (: ut alii dicunt) in prima.
2da nor in 1ma Figura debet eē sep affirmaā excepto Fapesmo et Frisesmo. Hinc dicit in 1ma Figura nore ligata in qualitte libera aute in quantitte.
3tia Pcluo in 1ma Figura ē libera in quantitte et qualitte.
4ta ex puris negvis in 1ma Figura nihil sequit. Et juxta hunc versum.

Sit minor affirmans, nec major sit specialis.

2dæ sunt tantū Rglæ 1mæ Figuræ, quæ patent ex versu

CAPUT 6tum.

De 2da Figura illiq modis & eor reductione.

Quid ē 2da Figura?

Est in qua medium cluonis in utraq Propoône pdicat.

Quot st modi 2dæ Figuræ?

Rx oesq indirecti et impfecti sc Cesare, Camestres, Festino et Baroco.

Exempla horum modor et reduo eorūde

cEs Nullus Angelus ē corporeus
A Omnis hōō ē corporeus
rE. Eō nullus hōō ē angelus.

Reducit hic modus ad Celarent ppt C. ɔversâ nore Ppo-ne simplicit sic: ppt literam S. nullum corporeū ē anglus

cAm Omnis hōō est aāl
Es Nullus lapis ē aāl
trEs Eō nullus lapis ē hōō.

Iste modus reducit ad Celarent ppt C. ɔversâ nore Propo-one simplicit ppt S. sic: Nullum aāl ē lapis. Et jo-re Ppōōe in locum noris, et nore in locū joris trans-lata ppt M. atqȝ ɔversa ɔcluōne simplicit ppter S. sic: Eō nullus lapis ē hōō, ɔclude directè sic

cE Nullum aāl est lapis
lA Omnis hōō est aāl
rEnt Eō nullus hōō ē lapis.

fEs. Nullus justus damnatur
tI. Quidam Christiān damnat
nO. Eō qdam Christianus n̄ ē justus.

Reducit hic modus ad ferio ppt F ɔversâ jore Propoōne sim-plicit ppt S. sic: nullus qui damnat est justus.

bA Ōis q facit voluntātem DEI intrat in Regnū Cælorū
rO qdam dicens Dño Dñe n̄ intrat in Regnū Cælorū
cO. Eō qdā dicens Dñe n̄ facit voluntātē DEI.

Reducit hic modus ad Barbara ppt B. reductione p impos-

sibile ppt C. hoc e ꝯtradictorio ꝯcluonis /: idest: ois dicens Dne facit voluntatem DEI:/ posito p nore, et ꝯtradictorio noris /: hoc e ois dicens Dno Dne intrat in Regnum Cælor:/ posito p ꝯclusione eritqꝫ syllogismus talis directe ꝯcludens.

bAr. Ois q facit voluntte DEI intrat in Regnu Cælor

bA Ois dicens Dne facit voluntte DEI.

rA Eo ois dicens Dno Dne intrat in Regnu Cælor.

Quot st Rglæ Speciales IIdæ Figuræ?

1mo Ma jor in IIda Figura debet ee semp Urlis s ligata in quantitte et libera in qualitte et hanc Regulam habet communem cum Ima Figura.

IIda nor Propoo e in qualitte et quantitte libera, ide potest ee affirmaa v negva, Urlis, v Parlis

3tia Concluo in IIda Figura semp debet ee negva v ligata in qualitte et libera in quantitte

4to ex puris affirmativis in IIda Figura nihil seqtur.

CAPUT Imum.

De 3tia Figura, illiusqꝫ modis & eor reductione.

Quid est 3tia Figura?

Est in qua medium in utraqꝫ Propoone ponit p bcto.

Quot st modi 3tiæ Figuræ?

6. oesqꝫ impfecti sc dArApt:I, fElApt:On, dIsAmIs, dAtIsI, bOcArdO, fErIsOn. Exempla hor modor.

Imus. dA Omne Cælum movetr

rAp Omne Cælum e incorruptibile

tI. Eo quoddam incorruptibile movet

Reducit hic modus ad darii ppt D. ɔversa nõre Propoone p acces ppt P. sic quoddam incorruptibile ē Cœlum.

[M]odus tE. Nullus asinus habet intellectum
tAp Omnis asinus est vivens
tOn Eo quoddam vivens n̄ habet intellectum

Reducit hic modus ad ferio ppt F ɔversa nõre Propoone p acces ppt P. sic: quoddam vivens ē asinus.

[?]tius. dI. Quidam Christianus est in Graā DEI.
sAm. Ois Christianus ē hoō.
Is. Eo qdam hoō ē in Graā DEI.

Reducit hic modus ad darii ppt D. ɔversa imprimis jore Propoone simplicit ppt S. sic: quoddam existens in Graā DEI ē Christianus. Et ɔversa similit sclūone simplicit ppt S. sic: Eo quoddam existens in Graā DEI ē hoō. Item translata nore Propoone in locum joris, et jore in locum noris ppt M. enitq Syllogismq talis.

dA. Omnis Christianus est hoō
rI. Quoddam existens in Graā DEI ē Christianq
I. Eo quoddam existens in Graā DEI. ē hoō.

[?]tius dA. Ois castē vivens ē Templū Spiritus Sancti
tIs. Quidam castē vivens ē adolescens
I. Eo qdam adolescens ē Templū Spiritus S.

Reducit hic modus ad darii ppt D. ɔversa simpliciter nore Propoone, ppt S. sic: qdam adolescens ē castē vivens.

5tus bOc. Quidam Judæus n̄ ē usuarius
Ar. Ōis Judæus ē in statu damnationis
dO. Eᵒ qdam existens in statu damnaōnis n̄ ē usuarius.
Reducitᶻ hic modus ad barbara ppᵗ B. reductione p im-
possibile ppᵗ literam C, hoc ē ɔtradictorio joris posito p
ɔcluone, et ɔtradictorio ɔcluōnis p jori, eritqꝫ Syllogis: talis
bAr Ōis existens in statu damnaōnis ē usuarius
bA Ōis Judæus ē in statu damnaōnis
rA Eᵒ ōis Judæus ē usuarius.

6tus fE. Nullum malum ē impunitum
rIs. Quoddam malum est detractio
On. Eᵒ quædam detractio n̄ ē impunita
Reducitᶻ hic modus ad ferio ppᵗ F, conversa nōre propo=
one simplicitᵉ ppᵗ S. sic: quædam detractio ē malum.

Quot sᵗ Rglæ speciales 3næ Figuræ?

1es 1ma jor ē libera in quantitte et qualitte.
2da nōr ē semp affirmaā et libera in quantitte
3tia ɔcluo semp ē particularis et affirmaā v negrā
juxta versum:

Sit minor affirmans concluo sit specialis.

CAPUT 9vum.

De Reductione Syllogismorᵘ p impossibile

Reductio p impossibile? quæ ē revocaō Syllogismi impfe=
cti ad pfectum cū illaōne ɔcluonis ɔtradictoriæ posita
alicui ex pmissis ɔcessis? servit ad ɔvincendum pter-

vos, q ignari Dlcæ negant aliquando ɔsequentiam Syllogismi ɔcessis Ꝑmissis. Prudens enim oppugnans quærens ex illo respondente ptenro, an ɔcedat Ꝑmissas, an aliqm saltim illar, tunc accipit ɔtradictorium Ꝑpoonis ɔcluonis & altera Ꝑmissar qm ɔcessit infert in modo pfecto ɔcluonem falsam dicitqz: hæc ɔcluo e falsa. Ɛo aliqua Ꝑmissarum debet ee falsa, non jor, qa illa ɔcessisti. Ɛo nor, quæ tua e qa ɔtradictoria concluo negat.

Potestne reductio fieri p impossibile in omnibq modis?

Præter baroco & bocardo q n possunt aliu nisi p impossibile reduci, omnes etiam alii modi directi et impfecti possunt reduci p impossibile, quamvis facilius reducant p ɔversionem & transpoone, ut patuit. Hanc autem reductionem in oibus modis hic declarat versq.

ꝰNob. Isfer. ALIs, ObIt tErrAs, sfraAnquE quOtAnnis

In quo versu notandæ st quor vocales quæ designant ɔcluones modor pfector. 1mæ Figuræ vq Neb. Isfer ALIs habet 3 vocales correspondentes 3. modis indirectis 1mæ Figuræ. 1ma vocalis E. designat 1mum modum sc baralipt reducendu ee ad celarent. 2da vocalis I. designat modu 2dum imperfectum sc celantes reducendum ee ad darii. 3tia vocalis E. designat modum dabitis reducendu ee ad celarent, et sic de aliis. Istæ verò dictiones ObIt tErrAs serviunt quor modis indirectis 2dæ Figuræ. Ultimæ

tandem dictiones sErAmglle qUOtAnnIs correspondent
5 modis imperfectis 3tiæ Figuræ
Notandum Regulæ per impossibile omnibus Figuris servientes
his versibus continentur.

Major sit minor, ut sit contradictio major.

Excipe Celantes in quo pervertitur ordo. seu in quo non
ante locanda est.

Et hi duo Versus continent regulas 1mæ Figuræ,
2dæ vero Figuræ Regulam docet hic versus.

Servat majorem variatque 2da minorem.

Tandem 3tiæ Figuræ Regulam continet hic versus.

Tertia majorem variat seervatque minorem

CAPUT 9num

De 4ta Figura quæ dicitur Galenistica.

Licet Tres tantum assignaverimus Figuras, quia tamen 4ta à Philosophis inventa est quæ ab authore suo sic Galeno vocatur Galenistica seu Galenica, ideoque de illa agimus.

Quid est Figura Galenistica?

Est in qua medium in majori Propositione ponitur pro Predicato in minori vero pro subjecto, per quod accidentaliter tantum differt à 1ma Figura. Nam in 1ma Figura medium in majori ponitur pro subjecto, in minori vero pro Predicato. In hac vero è contra.

Quot sunt modi istius 4tæ Figuræ?

4. bAmAnA, cAmEnE, frImEnO, et dImArIs.

Exempla horum modorum et reductio eorundem.

Camp: 1mi bAm Omnis hoo e aal
mA Omne aal e substaa
nA Eo ois hoo e substantia.
Ubi medium sc aal ponit in jori p Pdcto in nori Propoone p Scto. Reducit autem hic modus ad barbara ppt B. p transpoone pmissar ppt M. ponendo sc jore in locum noris & minorem in locum joris
Cae 2di . cAm Ois nigredo est accidens
mE Nullum accidens e ppetuu
nE Eo, nulla nigredo e ppetua.
Reducit hic modus ppter C. p transpoone pmissar ppt M.
Cae 3tii. dIm. Quidam studiosus est insolens
rA. Omnis insolens e homo
I. Eo quida studiosus e hoo.
Reducit hic modus ad darii ppt D. p transpoone pmissar ppt M.
Cae 4ti. frI. Aliqua dies est lux
mE Nullus dies e nox
nO. Eo quedam lux e nox
Reducit hic modus ad ferio ppt F p traspoone pmissar ppt M.
Quot sit Reglae speales 4tae Figurae
Jes. Ama: jor e sep affirmaa Uda nor e sep Urlis xcluoep est libera.
CA2 U. I. M.mum.
De Syllogismo Modali & Legibq unicuiqz Figurae cominibq
Quid e Syllogismus Modalis.
Est q ejusde pene nat e cum simplici, & eo solum differunt,

qa simplex ex simplicibus, modalis verò ex modalibus Propoonibus conficit.

Quot sunt Leges omnibus Figuris comunes?

5. 1ma in oi Figura saltim una Propoo debet ee affirmaa, qa ipsius Fol ex puris negvis nihil sequit.

2da in oi Figura Syllogismi si n utraqs Propoo, saltim una illar debet ee Uslis. Rao qa Fol ex puris Parlibus nihil seqt, nisi forte sit Syllogismus Expositorius, in quo medius t in utraqe Propoone sc tam in jore, qm in nore e singulare, et talis Syllogismus sepenumero sficitur p 3iam Figuram, usus autem illius adeò necessarius, ut illa quæ st in comuni obscuriora, p singularia elucident.

3tia in oi Syllogismo si aliqua pmissar fuerit v Parlis, v negva, sclus debet ee v Parlis v negva. Rao qa sclus seqt pte debiliore debilitas aute Propoonum e Parlitas, v negao eadem.

4ta si ambæ pmissæ fuerint veræ, etiam sclus debet ee vera, n èstra. Rao, qa ex veris semp verum nasci debet. Hic si n èstra, qa Propoones possunt ee falsæ, licèt sclus sit vera vg in

bAr Omnis glacies e calida
bA Omnis ignis e glacies
rA Eo omnis ignis e glacies.

5ta in oi Syllogismo si conclus fuerit falsa necesse est etiã aut una pmissar aut ambas ee falsas. Rao qa quæ st uni 3tio, st eadem int se, qa eo conclus e falsa, apparet.

ret quod ex falsis pmissis orta sit, ex falso em[p]licet non semp ut patuit plerumq[ue] tamen seq[ui]t[ur] falsum.

CAPUT XImum.

De Syllogismo Hypotetico.

Quid e[st] Syllogismus Hypoteticus?

Est q[ui] 9stat ꝓpo[siti]o[n]ibus 2as v[e]l plures Categoricas in se 9tinentibus v.g. si erudit[i]o e[st] gloriosa, eruditio e[st] quaerenda. E[rgo] eruditio e[st] gloriosa E[rgo] eruditio e[st] quaerenda.

Advertendum in Syllogismo Hypotetico ut Propo[siti]o jor 2as Propo[siti]ones Categoricas complectat[ur] et assumptio [mi]nor Propo[siti]o unam joris p[ar]te[m], 9clu[si]o ut id quod assumptu[m] e[st], 9cludat, ut patuit in Syllogismo dato.

Advertendu[m] 2do Hypoteticus Syllogismus dici[tu]r etiam Expositorius et e[st] argumentat[i]o Syllogistica, in qua medium e[st] singulare in utraq[ue] Propo[siti]one. Dici[tu]r Expositorius, q[ui]a quae vident[ur] obscuriora in co[m]muni, hic exemplo [...]cto singulari t[a]nq[ua]m digito monstrat et exponit.

Quotuplex e[st] Syllogismus Hypoteticus?

Quemadmodum Propo[siti]o Hypotetica ita et Syllogismus e[st] 3plex: 9dionalis, Copulatiuus, et Disjunctiuus. 9dionalis denominat[ur] à signis 9ditionalib[us] v.g. si hoc est laude dignus, merito laudat[ur] si vituperio merito vituperat[ur] E[rgo] e[st] laude dignus. E[rgo] merito laudat[ur]. Copulatiuus e[st] q[ui] habet conjunctiones copulativas. Disjunctiuus verò q[ui] 9stat conjunctionibus disjunctivis.

CAPUT XIImum.

De reliqs Speciebus argumentationis

Quid e Enthymema.?

Est Syllogismus imperfectus ex una Propositione deficiens, in quo ex alterutra Syllogismi Propositione infert conclusio. Dicit autem imperfectus tantummodo quo ad materiale Syllogismi perfectionem, non verò quo ad evidentiam probationis, tale enim habet robur, quale et Syllogismus nam unam promissam explicat clarè, alteram implicitè. Quod verò illi Propositioni deest, ex argmento colligendum est. Constat partibus duabus, quarum prior dicit antecedens posterior verò scilicet illa qua habet connexum termini. Et dicit consequens, ut patet vg in hoc argmento. Studiosus non observat Officia Scholastica. Ergo e negligens.

Quid e Inductio?

Est argumentatio in qua ex singularibus sufficienter enumeratis infert universale minus notum vg Petrus, Paulus, Joannes e risibilis. &. Ergo omnis homo e risibilis.

Quot sunt partes Inductionis?

Sunt duae sicut et Enthymematis: nimirum antecedens quod constat coacervatione plurium particularium rer et consequens quod unum aliquod universale ex illis pluribus particularibus collectum. Sed cavendum, ne partes quae ponantur in antecedenti sint dissimiles, quia dissimilitudo et disparitas omnino evertit, inductionem.

Quid e Exemplum.?

Est argumentatio in qua unum aliquod singulare per aliud singulare sibi simile probatur idque per mutuam aliquam similitudinem vg Marcus Attilius Regulus maluit vitam amittere,

qm̃ fidem hostibus datam frangere; Eo fides etiam hostibus servanda ē.

Notandũ Talem argumentaõnẽ facilè dilui, si in ea aliqua disparitas, v. dissimilitudo inveniat.

Quid ē Sorites ?

Est argumentaõ, in qua p quosdam gradus ad totum inferendum devenimus vg si aliqs negaret hanc concluõne: Petrus ē bstaã in ea deducenda p Soritem sic pcedere deberet: Petrus ē hoõ, hoõ ē aãl aãl ē vivens, Vivens ē corpus, Corpus ē bstantia. Eo Petrus ē bstaã, v. Sorites ē in qua posita una Propoõne plures ascensu necessariõ ad illam consurgunt vg aã se ipsã movet: erit Sorites ejusmodi, quod se ipsum movet ē principium motũs, quod ē principium motus n̄ ē natum, qd n̄ ē natum ē immortale. Eo aã ē immortalis.

Notandum: Soritem ex necessariis necessariò concludere, ex ɔtingentibus falsè ut vg q bene bibit benedormit, q dormit n̄ peccat, q n̄ peccat ē justus q ē justus ē Sanctus, q ē Sanctus intrat in Regnũ Celor. Eo q bene bibit intrat in Regnum Celorum.

Quid ē Dilema ?

Est argumentaõ p disjunctivam Propoõnẽ utraqz ptefereñs v. ē Syllogismus cornutus utraqz Propoõne respondente pungens vg aut pbum habes servum aut impbum, si impbum cur illo uteris, si pbũ cur eum accusas ? et talis argumentaõ p distinctionẽ ē solveda.

CAPUT 3tium.

De arte inveniendi medium

Cum sint tantum tuor qua Propositiones sc. urlis affirmaa aut urlis negva, aut partlis negva, ideoqz pro his oibg distincte Regle fuerunt nunc autem sciendum medium in Syllogismo nihil aliud esse, quam raone excogitatam ad probandam conclusionem, unde etiam à Dlcis. dicitur rei dubiae fidem faciens. Dicitur medium qa mediat inter subjectum et praedicatum vg si qs vellet hanc probare conclusionem. Ergo Petrus est raonalis, ex ipsius subjecto et praedicato sumeret medium sc quod sit hoo.

Regla itaqz de inveniendo medio prima hec est. Ad inferendam conclusionem urlem affirmaa negaam tale medium inveniendum est, quod sit ans praedicati conclusionis, et consequens ejusdem subjecti, seu quod praedicetur de subjecto et subjiciatur praedicato conclusionis vg ad inferendam istam conclusionem Ergo ois hoo est substaa medium est aal, qa est ans ad substaa: et consequens ad hne, posito enim hne ponitur aal non autem contra. Et posito aali ponitur substaa, non contra formabitur vg Syllogismus in

bArbArA Omne aal est Substaa
bA omnis hoo est aal
rA Ergo ois hoo est substaa.

Regula 2da.

Ad inferendam conclusionem partlem affirmaa tale quaerendum est medium, quod et subjecto et praedicato conclusionis subjiciatur seu quod

quod sit ꝯsequens bcti et Pdcti ꝯcluonis vg ad inferendam istam ꝯcluonē. Eo quædam temperantia ē virtus. Bonum erit medium mediocritas qa et virtuti et temperantiæ bijcit formabit eo syllogismus talis in

dA. Omnis mediocritas ē virtus
rI. Quædam temperantia ē mediocritas
I. Eo quædam temperantia ē virtus.

Jam verò ad inferendam ꝯcluonē partlē affirmaā in 3iā Figura quærendū ē medium qd tam respectu bcti qm Pdcti sit aňs idem inferius vg sic inferenda ē hæc Ppoō: quoddam vivens ē aāl, medium ē conveniens hoō, qa hoō tam respectu aālis, qm respectu viventis ē inferius atqȝ sic invento medio formabit syllogismg.

dA. Omnis hoō ē aāl
tIs. Quidam hoō ē vivens
I. Eo quoddam vivens ē aāl.

Regula 3tia.

Ad inferendā ꝯcluoñē ulē negvā mediū quærēdū est, qd conveniat bcto ꝯcluonis, seu quod sit bcti ꝯcluonis et repugnans Pdcti vg ad inferendam hanc ꝯcluonem Ul.ē negvā. Eo nulla pietas ē vitium, sumenda ē pro medio virtus, qa hæc ꝯvenit bcto ꝯcluonis sc pietati

et repugnat Pdcto scitio, itaqȝ syllogismus formabit talis in cE Nulla virtus e vitium
lA Omnis pietas e virtus
rent Eo nulla pietas e vitium.

Quodsi verò in camestres formet Syllogismus v celãtes sumendū esset medium repugnans bcti scluonis et sequens ad Pdctum ejusdem.

Regula 4ta.

Si scluo negva parlis e inferenda tunc medium quaredū e quod de bcto scluonis pdicet s quod sit sequens bcti et repugnat Pdcto ejusdē vg si sit scluo. Eo quædam quercus n̄ e lapis, medium erit quaredum arbor, qa arbor pdicat de quercu et repugnat lapidi, eritqȝ syllogismus talis. in

fE. Nulla arbor e lapis
rI. Quædam quercus e arbor
O. Eo quædam quercus n̄ e lapis.

Sciendum ab hac Rgla excipi, baroco, felapton bocardo, et ferison. Na in his tale mediū quaerendū e qd bcto repugnet, et Pdcto sveniat.

Sciendum Rdò modum inveniendi medium ee hunc facillimū: quotiescunqȝ affert aliqua scluo p syllogismū pbandum, toties illius scluonis caa ppria et immediata quaerenda e, quæ caa inventa erit medius trmus, q demonstrabit rem ita ee, et n̄ ee, idē cohærere Pdctū

cum hcto, si parte affirmante, n cohærere aute, si in pte negantem disputaveris, vg pponatr ejusmodi scliō Eō ōe plumbum fert deorsum. Qaō istius scluōnis s caā pzima assignat gravitas nam ad istam interrogaōnē: quare plumbum fert deorsum, rectè respondet, qa ē grave, et hoc grave erit medium, quod disponitur cum extremis concluōnis in ambabus præmissis juxta ᴧtnam Figuram, eritqꝫ Sylogismus talis. in

bAr Omne grave tendit deorsum
bA Sed omne plumbum ē grave
rA Eō omne plumbum tendit deorsu.

CAPUT Altum.

De alio modo inveniendi

Hic Pons quemadmodum et arbor Porphyriana similitudinariè dictus ē. Nam quemadmodum Pons utraqꝫ tangit et jungit ripam, ita medium quod p hunc Pontem invenitur, utrumqꝫ jungit extremum 9cluōnis probandæ. Dicit autem asininus propt exprimenda pplexitte illiq, et ut ingeniosi inveniendiqꝫ medii capaces differant à rudibg q tngōn asini in hac difficultte naufragant, quē ut tu facilius memoriā cōphedas, illiq tibi Typum hic annota.

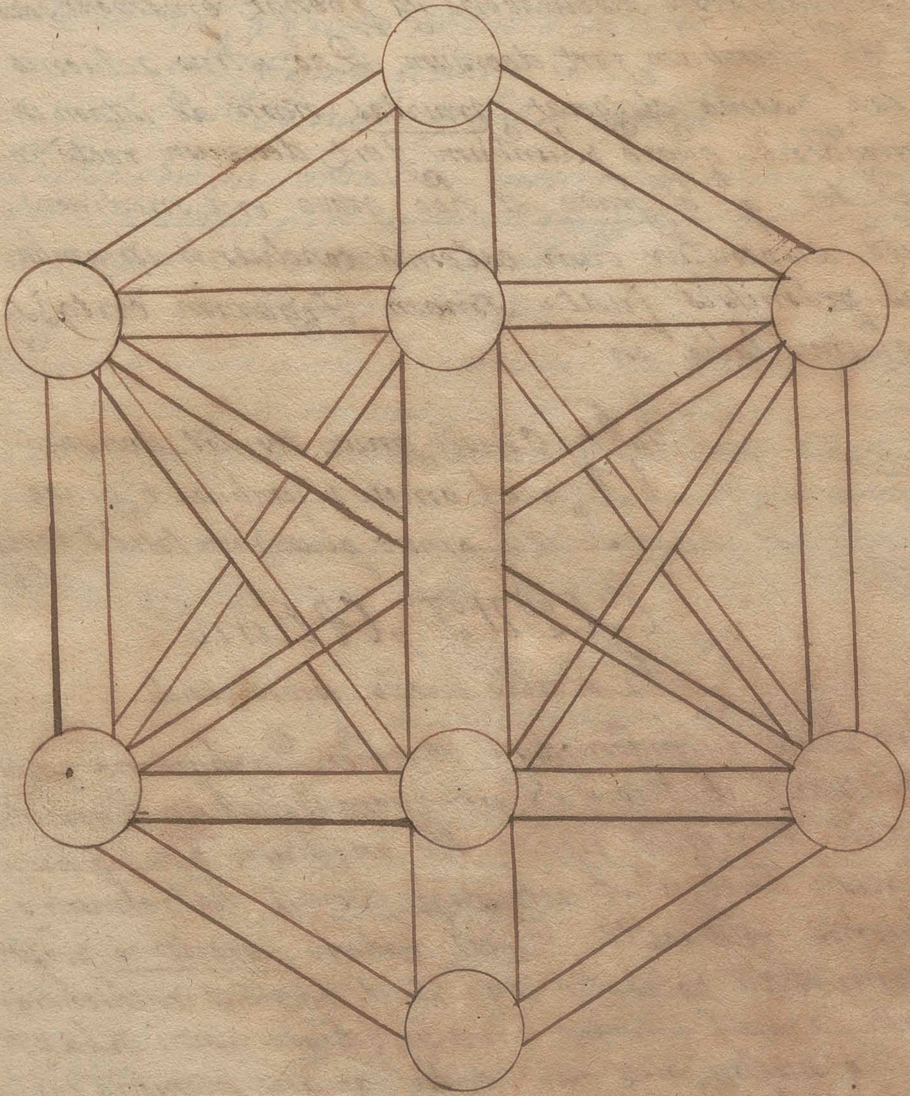

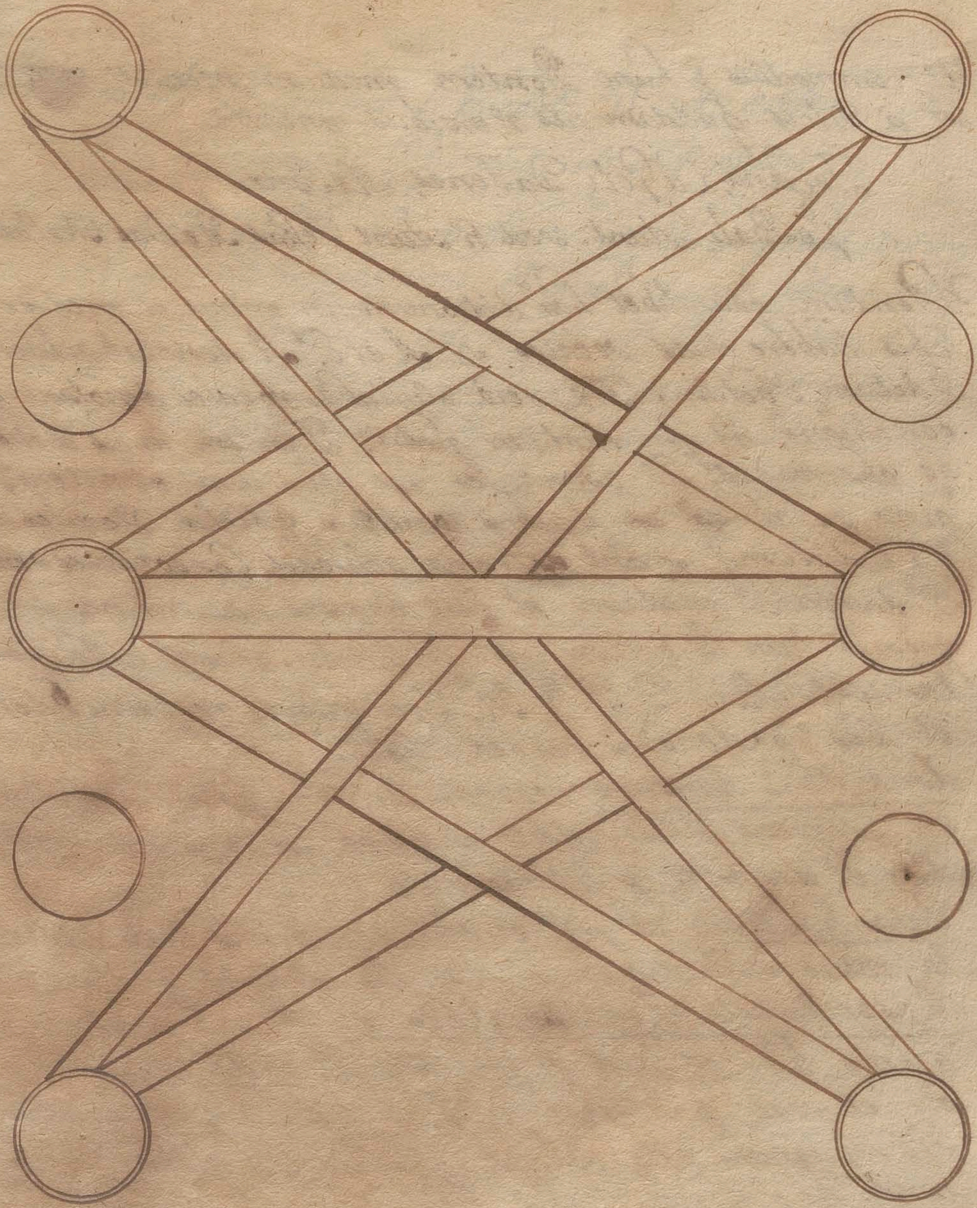

Ut commodius p hunc Pontem medium inveniat, inventa sunt à Dlcis quiddam his versibus contenta

Felana, Cageti, DaFenes, HeBare, GeDaco.
GeBali, stant: sed hi stant Febas, HeDas Helas

Sciendum quamlibet har dictionum in primis et mediis syllabis habere duas vocales sc A et E. A denotat cclusionis Pdctum, E bctum. Ttiae verò syllabae vocales denotant ipsa conclusionem, ad qm medium quaerit. Tandem in his dictionibq observandae st consonantes, ex qbus una et altera Figura cstat, et ex duabus vocalibus pdictis. Vocales itaqe (ut dictum) scant extrema cclusionis. Consonantes verò 6. designant medium, et ejus diversas habitudines, s dispoones tam ad bctum, qm ad Pdctu. Sunt autem consonantes istae B. C. D. F. G. H. Tres priores respectu Pdcti, et Tes posteriores respectu bcti.

Ima itaqs habitudo respectu Pdcti denotat, ut medium sit cseqiens Pdcti, idem ut pdicet de eo, sitqs superius illo, et designat p literam B.

2da habitudo ut sit mediu repugnans pdto ide ut nulla ratione possit cohdrere cum illo et scat p literam D.

Respectu bcti Ima habitudo e ut sit medium cseqiens bcti et scat p literam F. 2da ut sit ans bcti et scat p literam G. 3tia habitudo ut medium sit repugnans bcto, et scat p litera H, quod totum exprimunt hi versus.

Prædicat A, B sequens, C præcedit, D sit extra,
E subit, F sequitur, G præcedit, H sit extra
Ex quo patet triplex esse medium sc. Consequens, Antecedens
et repugnans. Consequens est, quod sequitur dictum vel prædictum
sive quod de illis prædicatur, ut in his Petrus est, ergo
homo est. Antecedens medium est illud, quod antecedit dictum vel
dictum sive quod illis dicitur, ut est bos. ergo est animal. Bos
est antecedens animalis, quia illi dicitur. Repugnans medium
est quod repugnat sive quod non convenit dicto aut prædicto. ut Joannes
est. ergo asinus est. Hic asinus repugnat Joanni,
male enim dicitur Joanes est asinus.

Quibus modis syllogismorum prædictæ dictiones deveniunt:
His: juxta hos versus.

Barbara cum Darii per Felana syllogisant,
Per GeBali, Baralipt, Dabitis mediu[m] tibi sume.
Per CaGeti vero Disamis, Datisique, Darapti
Felapt: Fris: Fapesm: GeDaco. Bocardo, Frison.
Cesare, per Dafenes Forio, Festino, Celarent
HeBare Camestres, Celantes atque Baroco.

Sciendum istorum modorum hunc esse usum et praxim ut si proponatur propositio Urbis affirmanda inferenda, tunc accipiendo

est ex supra dictis dictionibus. 1ma sc Felana, qa ultima ejus Syllaba niminum na, qud scât ẽ potius vim et raõne ꝯduonis retinet, habet vocale A, qud denotat ꝯcluõnem urlem affirmaã; medium verò hujus ꝯcluõnis pbandæ qudrendum est tale; qd sit ꝯsequens bcti qa istud denotat 1ma syllaba Fe adu illud E subit F segt et quod sit Ans Pdcti, qa istud designat hda syllaba La justa illud, pdicat A, l Pcedit, ut patet ex illustraõne 1mæ Figuræ. Si ẽg ista sit inferenda ꝯcluo urlis affirmaã. Eo omnis hoõ ē bstaã. Mediũ assumendum ē aãl, qa aãl ē ꝯsequens respectu hmis. bene em diciz est hoõ. Eo ē aãl, n̄ ẽstra. Est autẽ Ans Pdcti ꝯcluõnis sc bstaæ nam bene diciz ē aãl Eo ē Substaã. Qud ꝯcluo qa ē in 1ma Figura et ejus modo barbara, medium hoc inventũ poni debet in jore Ppoõne p bcto, in nore p Pdcto et ꝯcluõne ingredi n̄ debet justa doctrinam superiũs datã, stetitaqz Syllogismus talis in.

bAr. Omne aãl ē bstaã
bA. Omnis hoõ ē aãl
rA. Eo ōis hoõ ē bstaã.

TRACTATUS 3vus

De Definiõne & Diviõne demonstraõnis

Quid est Demonstraõ ?

Est Syllogismus faciens scire, s. ẽ Syllogismus ɔstans ꝑmissis veris, primis, immediatis, prioribus, notioribus et causis ɔcluonis. Ama Definiõ ɔvenit õi demonstraõni, qa licet alia quoqꝫ scire faciant, ut definiõ rem definiendo, diviõ dividendo; sola tñ demonstraõ dum facit scire ꝑ discursum ꝓcedit. 2da verò definiõ demonstraõnis explicat. sic: dicit ɔstans ꝑmissis veris, idest necessariis et immutabilibus, nam ex fortuitis et ɔtingentibus ñ pt fieri demonstraõ. Dicit primis idest ñ habentibus ꝑmissas se priores, ꝑ quas ꝓbari possit. Dr immediatis idest ñ habentibus medium se prius ꝑ qd cognoscant et demonstrent. Dr notioribus idest et quò ad nos, et quò ad naã debent eẽ ꝑmissæ evidentissimæ. Dr causis ɔcluonis nam ɔcluõ ex ꝑmissis tanqm effectus ex causis sequit.

Quid st notiora quò ad nos et quò ad naam?

Notiora illa quò ad nos dicunt eẽ, quæ st sensui ꝓxima s. quæ cadunt sb sensum nostrum ut st oã singularia et omnes effectus.

Notiora quò ad naã illa st quæ à sensu nostro st remotiora s. quæ sb intellectum cadunt, ut st unlia et oẽs causæ.

Adverte tmi scire dupliciter sumi tmò latè ꝑ qualicuqꝫ

scire; quo sensu dicit Arles [Aristoteles] 1. Metaf. omnes hões naliter scire desiderant 2do strictè et pprie pro cognitione rei p caã primam, et sic acceptum definit sic: scire ẽe per caã cognoscere.

Adverte 2do sciam, opinionẽ, Errorẽ, et fidẽ differre int se, nam scia ẽ Actus certus et evidens p demonstraõne acquisitus. Opinio ẽ Actus assentiens alicui ad oppositum cum formidine. Error ẽ Actus mentis falsus. Fides ẽ Actus mentis certus et evidens.

Quis ẽ finis demonstraõnis?

Est scire quod n lato modo et p qualicunque notitia sumitur, sed p cognitione rei p causã primam. Nam tunc temporis scimus aliqd quando ejus rei quam cognoscimus raõnẽ damus: unde finis demonstraõnis dicitur aliter generaõ sciẽ.

Quotuplex ẽ Gnatio?

2plex: ppt qd s à priori s à causis, et ppt qa s à posteriori s ab effectis. Ima ẽ quæ pcedit p caã primã et immediatam vg cum p raõnale hõe concludit ẽe risibilem. 2da quæ pcedit p caã remotam v p effectum vg si qs demonstret hõe ẽe raõnale, ex eo qa ratiocinatur. Talis demonstraõ ẽ p effectum. Item si qs dicat lapidem n spirare, qa n ẽ aãl, est demonstraõ p caã remotam.

CAPUT 2dum

De Partibus demonstraõnis & principiis.

Quot sunt ptes Demonstraonis ?

Res: Principia, Subctu et Passio. Principia sunt pmissæ duæ evidentissimæ se jor, nor Propoo, quæ proprie appellaz Principia bctu e minus extremu Syllogismi demonstrativi. Passio est jus extremum vg oe raonale e risibile d ois hoo e raonalis sunt duæ pmissæ s principia. eo ois hoo e risibilis e zclus, in qua nus extremum hoo e bctu, jus extremu risibilis e Passio.

Quotuplicia sunt Principia ?

Duplicia: essendi et cognoscendi. Essendi Principia sunt quæ dant esse rebus, qualia sunt maa et foa. Cognoscendi s p quæ res cognoscunt, ut sunt Propoones et axiomata.

Quotuplicia sunt Principia cognoscendi ?

Duplicia: Communia quæ nulli Sciæ certæ sunt addicta d oibus deservire possunt. Et ppria quæ uni alicui Sciæ certæ addicta sunt et deserviunt.

Quotuplicia sunt Principia Comunia ?

Duplicia: Urlia, quæ oibus Scientiis serviunt vg quodlibet e aut n e, nihil pt simul ee, et n ee. Et minus Urlia, quæ n oibus d pluribus Sciis deserviunt. vg omne totum e jus sua pte. Item si ab æqualibus æqualia demas, ea quæ remanent erunt æqualia.

Quot sunt Principia propria ?

Rõ. dignittes et positiones. Dignittes st axiomata qbq in unaquaqꝫ Scia facilè assentimur, vg in Dlcā de quolibet est vera affirmaõ aut negaõ, de nullo verò simul. In jurisprudentia justitiæ reddere unicuiqꝫ qd suũ est. In medicina ꝯtraria ꝯtrariis curantur &c. et hæc aliter vocāt Maximæ. Posiões st Principia, quæ licèt sint manifesta, à docente tñ pbari debent vg in Mathematica ē punctum, in quo nulla pars ē.

Quot st Posiões?

Tes. Definiões, Suppoões et Postulata. Definiões st, quæ rē p gnūs ē diffreā explicant vg hoõ ē aĩal raõnale. Suppoões st Propoões quæ in aliqua Scia supponuntur tanqm p se notæ vg Phyca natura ē principium motûs et qetis: In Ethyca virtg in medio ꝯsistit. Postulata st quæ in disputaõne cadunt gratiā Scīæ vg Parallelæ nunqm concurrunt s lineæ æqualitr à se distantes etiamsi in immensum pducantur nunqm se tangunt.

Adverte Ptes istas demonstraõnis ab aliis dici pcognita ex eo, qa ex illis alia pcognoscuntur. Præcogniõ verò s Pnõõ ē pvia notitia p se ad ulteriorem rei notiã comparandam ordinata.

Quot st tales Pnõões?

In gre st ꝯ: an sit, et qd sit. An sit est uplex sc an

sit rei, et an sit veritttis. Quid sit, ē similitᵉ aplex: nempè qd sit Nnis, et qd sit rei.
In speē st 4uor: 1ma qd Nnis, cum quærit qd Nn scēt, 2da qd ē, cum quærit an res existat. 3tia qd rei, cum quærit, qd sit res. 4ta qd veru ē, cu sc veritte rei ingrim.

CAPUT 3tium.

De Conditionibus demonstraōnis

Quot st Condiones Demonstraōnis?

3es: de oi, p se, et quatenus ipsum. Condio de oi ē cu Pdctu ine oibg inferioribus alicujus bcti urlit ē sep vg risibile quod ē Pdctu semp, inest illi sep et oibg individuis ejus. Condio p se ē cum Pdctu n soliu urlit et sep, d etiam p se, s n p acces dicit de bcto vg raonale ine oi hni tanqm prio bcto p se. Condio quatenus ipsum, s urle ē cum Pdctu ē adæquatu de suo bcto, de quo convertibilitᵉ tanqm ppria Passio Pdcat vg ois Leo ē rugibilis, rugibile Pdctu ita patet, sicut et Leo bctum. Et è converso.

Quot st modi s pseittis?

1. 1mg quando Pdctu ē de Esea bcti vg hoō ē raonalis, et hic modus dicit Essendi. 2dus ē, quando bctu ē de Esea Pdcti, s quando Pprium Pdicat de suo bcto vg hoō ē risibilis. Et hic modus dicit Pdcadi. 3tius ē

quando res p se existens, nullô aliô indiget ut sit, et hoc modo dicaz ee ois bstaâ tam rtlis qm porlis. Alit hic modq vocat existendi. 4tus e quando aliqd e ppria et immediata Caâ sui effectûs vg eclipsis Lunæ e caâ p se et ppria intpoo umbræ terræ int aspectum nostrum et Lunam, et hic modus dicaz causandi.

Quale debet ee mediu demonstraonis?

Medium demonstraonis debet ee Caâ prima, immediata, interna, et convertibilis cum ea re qm demonstramus à priori demonstraone vg q vult demonstrare hoie ee spirantem debet assumere caâ imediata et convertibilem scilicet habet pulmones, qa oe qd habet pulmones spirat. Et hæc de demonstraone sufficiant.

TRACTATUS Ultimus.

De Syllogismo Sophistico

Expeditîs illis omnibûs quæ ad rectam raonem disserendi spectant, agendum e de Syllogismo Sophistico s Elencho in comuni.

CAPUT Imum.

De Elencho in comuni

Quid e Elenchus s Syllogismus Sophisticus?

Est q ex apparentibus falsum infert seluone

Quotuplex e Syllogismus Sophisticus

3plex: Peccans in maâ tantû, peccans in foâ tantum et peccans in utroqz simul.

Peccans in maâ tantum e, quando licet sit in debitô modô

et figura formatus, Propones tn falsas complectit.
Peccans in Foa tantum e cujus Propones st qde vera, d foa syllogismi nempe modus et figura vitiosa.
Peccans in utroqz simul e quando et Propones falsa et illar dispo in modo et figura e indebita.

Quot st fines Sophistar.

5. Redarguitio, Falsum, Paradoxum, Nugatio, et Solaecis.
Redarguitio e sive reprehensio, quando aliqs adversarium suu ita explicat, ut concedere cogat id, qd antea negaverat v negare qd concesserat vg si qs dicat qd voluptas sit bona procul dubio inferret Sophista. Eo et voluptas impbor e bona. Si hanc illaonem negabit, inferet iterum Sophista. Eo et voluptas animi n e bona. Et sic implicabit adversariu.
Falsum e quando contra ipsa veritte falsa conceduntr et manifesta negant vg si quis dicat hine n ee raonale.
Paradoxum s inopinabile e concessio ejus qd comuni homu opinioni repugnat vg si Sophista cogeret alique concedere qd Sol sit jor terra v apud peritos qd sit nor.
Solaecismus e quoties ctra Rglas artis grāca aliqs cogit qdpiam concedere v admittere, vg hoo e gris masculini. d mulier e hoo. Eo mulier e gris masculini.
Nugao e unius ejusdeqz vocis inutilis repetitio, vg virtus e amanda Eo omne amandu e amandum.

Unde sumit syllogismus Sophisticus.

Ex locis Sophisticis, sicut et Pbabilis ex locis Dlcis.

Quot st isti Loci?

Duô in dictione q ex verbis et vocibus ipsis oriunt. Et extra dictionem, q jam nº ex vocibus, d ex ipsis rebus depromunt.

CAPUT 2dum

De Locis Sophisticis s fallaciis in dictione.

Quot st fallaciæ in dictione?

6. Æquivocaô, Amphibologia, Compoô, Divio, Accentus et Figura dictionis.

Æqvocaô e quando medium e in syllogismo æquocū vg ois canis latrat, d quoddam sidus e canis. Eo quoddā sidus latrat. Huc quoqz revocant Sophismata et Metaphora et ab analogiis deducta, vg qqd ridet habet os, d prata rident, eo prata habent os. Ubi fallacia e in dictione ridet, qa risus ppriè hni competit, impprie vero pratis.

Fallacia amphibologiæ e quæ pvenit ex verbōrū colloca one ambigua eorumqz interptaône, s quando oraô e dubia, et plures sensus habet vg equi st Palatini st Senatores d equi st Palatini. Eo equi st Senatores. Ubi fallacia e qa in priore Propoône Palatini e casg nominativus Pluralis. In nore verò e genitivus singul.

Fallacia composionis e in qua ea quæ dividi debent componunt vg qd e possibile et stingens d sedete ambulare e possibile. Eo sedentem contingit ambulare. Vel 2. et 3. st nrus par et impar. d in 5 st 2 et 3.

Ergo 5 sunt nrus par et impar. Ubi fallacia e in omis-sis, qa sensus componit q dividi debet.

Fallacia divisionis e, cu ea dividunt, quæ conjungi debent vg consumatq Philosophus e bonus Philosophus, ubi jorse in sensu composito, conclio vero in sensu diviso, talis syllogismus solvi debet p copoone, uti et compsoo p divisionem.

Fallacia accentq e quæ pvenit ex accentu v modo pnuntiandi, v quando in accentu variat sensus vgq lepörem venat, multa lustrat loca, q tu domi sedens in discursu lepores venaris. Eo tu domi sedens plurima lustras loca. Vel q tenet equum est justus, q auriga tenet equum Eo auriga e justus. Huc ptinent captiones ex mala ortographia et ex raone scaonis diversa, tum ex raone quantitatis ambiguæ.

Fallacia à Figura dictionis e quando verba n prebus, q p dictionibq capiunt vg hoo e dyssyllabum, q Rex e hoo. Eo Rex e dyssyllabum. Vel qdqd emisti habes comedisti q crudas carnes emisti. Eo crudas carnes comedisti. Vel ubiqz e adverbiu, q DEUS e ubiqz Eo DEUS e adverbium.

CAPUT 3tium.

De Fallaciis extra dictione

Quot st Fallaciæ extra dictione

1as Accidente, à Dicto, sdu qd ad dictu simpliciter, à Re-

titione principii, ab Ignorantia Elenchi, à Fallacia 9se-
quentis, à n caâ tangm à Caâ. Et multiplex interrogao.
Fallacia ab Accidente e, cum duo accipimq simulqz videz
esse idem sedu aliquos modos, differunt tn in aliis mo-
dis vg aal e Gnus. d hoo e aal. eo hoo e Gng. Ubi inte
tio prima confundiz cum 2da. Vel qd ego sum tu nes,
d ego sum hoo. eo tu n es hoo. Ubi accidens 9fundiz
cum bstaâ. Item ois hoo e bipes. d passer e bipes. eo
passer e hoo. Ubi connexio Accidentium et rer stare negt.
Fallacia à dicto sedu qd ad dictu simplicit e, quado
ld, qd in pte e verum concludiz tangm urlit veru.
vg Æthyops e albus sedu dentes. Eo Æthyops e alb.
Ubi neganda e 9sequentia, na n bene inferz ex una pte toti.
Fallacia ab Ignorantia Elenchi e, cum duo 9tradictoria
9cludi videntz revera tamen n st 9tradictoria, vg Sol
die lucet, noctu n lucet. Eo Sol lucet et n lucet. Sunt
autem Leges 9tradictorior Tes, 1ma, ut sit respectu ejus-
dem octi sedu ide Nn et sedu rem. Unde defectu hujq
Legis 9 9clusonis n valet 9sequeâ ex contradictoriis. 2da ut
sint sedu eundem modum, unde defectu istiq 9dionis
n valet 9sequea in hoc sophismate vg Gigas e jor Le-
ge sedu quantitte, et n e jor sedu dignitte. Eo gigas
est jor et n e jor.
Ttia 9dio 9tradictorior e, ut sint sedu ide tempus et n
diversu, unde defectu istius 9dionis n recte 9cludiz in
hoc Sophismate vg vidi Petrum heri et n vidi hodie.

Ergo vidi et n vidi.
Fallacia à petitione principii e, cum idem p ide prte ignotu p æquè ignotum vg Artes e Princeps Philosophorum. Eo prstantissimus Philosophor e Artes. Ubi de p idem infertz vocaturqz talis argumentao nugatoria.
Fallacia à Consequenti e, quando à ppoone sequenti argumentamur ad ppone antecedente, qd nunqm licet, nisi in trmis convertibilibg vg e aal. eo e hoo. Solvitz negaone consequentis, qa pt ee bos vel Leo.
Fallacia à n caa ut caa e quando mediu sumitz qd videtz ee caa conclusionis et tn n e, s cum caa apparens alicujus rei affertz vg scia inflat. Eo e mala Vel ebrietas e mala. Eo et vinu e malum. In qbg bonæ rei raones falsæ afferuntz.
Fallacia à pluribg interrogaonibg e, cu ad plures interrogaones p modum unius petitz una responsio vg si quærat aliqs Sophista ostendendo Petru et Cane. Estne hic hoo vel n hoo? Infert Sophista. Eo canis est hoo. Si verò dicas n ee hne. Infert Sophista. Eo Petrg &.

Quomodo occurrendum e in Sophisticis captionibg.

Si fuerit Sophisma æquivocaonis, amphibologiæ, Divionis, Accentus /: quanta hæc oa multiplici sensu unig aut pluriu oppoonu peccant:/ multiplici distinctione solvenda st. Si autem fuerint Sophismata ex figura dictionis, aut ex Antecedente, aut ex dicto Adihm qd aut ex consequente, aut ex n caa ut caa, tunc concessis pmissis

seluões negandæ st. Sophismata ignorantiæ Elenchi negaône ɔtradictionis st solvenda. In Sophismate petiônis principii ostendendu, ê adversario eum peccasse in petiône principii. Sophismata multiplicis interrogaônis solves facilè, si tot responsiones dederis qd fuerint interrogaônes implicitè. Porrò oa tam verbor qm rer captiosa argumenta facilè solves, si diligenter observaveris materiam et foa Syllogismor, de qbq patuit in supra dictis.

Adverte ordine disputandi ee hunc, et officia respondentis hæc:
1mu argmentans clarè et distinctè pponat argmenta.
2dum negata à respondente directè in foa inferat et pbet.
3tiu ne sit nimis in disputando ɔtinax, s modestus, et hoc 3plex officium concernit argumentantē. E converso ē 3plex officium respondentis.
1mu respondens reasumat bis fidelit ppositum argmentum.
2du ad singulas argmentaônis ppoônes clarè et distinctè respondeat concedendo vera, negando falsa, et dubia distinguendo.
3tium animi sui sensum interroganti luculenter explicet.
Adverte ultimò hæc esse omnia quæ ad totam Dlcam et Authoris nostri Artem spectare videbantr, cujus Doctrina et Eruditio an Jorem DEI Omnipotentis Gloriam, Beatæ Virginis MARIÆ Honorem, SS. Indigetu pcipuè D.D. Joannis Cantii Patriarchæ nostri Regni et Academiæ Patroni Cultu ac Veneraône, tum demu in uberrimu nostru omniu fructu cedat. F.I.H.S.

A. D. 1754. 2 4tâ Maji. Pro Laudibus S. Michaëlis Gedroici erat habita oraõ à Clariss: ac Excell: Dno post Professoratu assumpto alteri Poeseos in materia humili ad sublimem pro Cortese Cat. [illegible] hujus oraõnis Propoõ fuit talis: Michaël Gedroicius est Princeps libre nad et Grda celeberrimus. 1. Argmetn: eadem Confir: tale: Laude Electiorem, n improbo successione d D. M. Gedroicius [illegible]

A. D. 1754. 2 2dâ Julii. Venerabilis D. L. Card: Fidecki f Laudibq Visitationis Mariae oratione facundo ore prodiit in Oratorio, cujus oraõnis initiu erat Exordiu à Circumstaõis Voluptatum, Fortunaru, eratqz adjunctu Propoõni tali: Visitatio Virginis B. M. est Ingressus triumphalis orbem in admiraõnē et recreaõnem rapiens. Imum Argmetu sic inhorti: Antequa triumphale ingressu orbe in admiraõne et recreaõne rapientem demonstravero, prius, prius qd sit ingressus triumphalis brevi verboru serie declarabo. aa

List do JWni Pana Generała Przebinskiego.

Wielmozny Mci Łaskawy y Osobliwy

Dobrodzieju nasz.

Ułozona w dobroczynnym Sercu Pamięc WW MW Mci Pana Dobrodzieja nietylko w Listowney uznana Expressyi, ktorą mi się całuię, ale tez y w Łaskawym conzyliarstwu Pana[illegible] moię naynizszy adoruię Submissyą. Czyniąc zadosyc rekwizycyi WW M Pana Dobrodzieja ochotnie pozwalam pro solatio Zdrowia W Pana Dobrodzieja, Oycu Gwardyanowi Juz y tym Traktem, y lubo Nogi Jego będą odpowiadać, iednak Ze praestet Aequia Łaskawemu Sercu Dobrodzieja naszego, Ktoremu Ja iako nayzupełnieyszego Zycze Zdrowia, tak i wiako nayczerstwieyszym y stałe adorowac pragnę. A teraz z przychylnosciu moią y obligacyi wyznaię ze m iest

Z Krakowa.
2 1. Julii 1755

WW Mci Pana Dobrodzieja
Naynizszym Sługa y Bogomodlca
[illegible]

JWni Pani Burgrabiny Dobrodzieyki także y W Pani Generałowey Dobrodzieyce naynizsza sługa [illegible]

Z Paryża Dnia 1. Grudnia. Listy z Hiszpanii oznaymuią, iż pod czas trzęsienia ziemi w Luzytanii w wielu Miastach Hiszpańskich to ziemi trzęsienie wielką uczyniło szkodę, a naybardziey w Sklepieniach Kościelnych, ktore się rozpadły, wszakże żaden człowiek niezginął, wyiąwszy Cadix, gdzie Morze trzęsieniem wzruszone przerwawszy groble z wielkim impetem się rozlało, y koło 200. osob zatopiło. Gdyby mury ktore otaczaią miasta niebyły wstrzymały impetu fal morskich, całe Miasto mogłoby bydź zatopione, ponieważ woda podniosła się wyżey murów, y przez kilka minut po ulicach pływała. Wszyscy do tąd w Portugalii, z wielkiego zatrwożenia tak się pomieszani, że Dnia 5go Listopada przy odeyściu Poczty nic pewnego ieszcze napisać niemogli z Lizbony, iednak mamy dostatecznieysza wiadomość, ktorą się tu kładzie. W Dzień wszystkich Swiętych o dziewiątey poranney całe niemal Krolestwo Luzytańskie, osobliwie Lizbona stołeczne tego Krolestwa Miasto tak wielkie poczęło trzęsienie ziemi, o iakim podobno nigdy niesłyszano. To Miasto ktore było naybogatsze w Europie, ktore drugim Krolestwom dodawało dyiamentow y innych drogich kamieni, w ktorym prawie nieznano inney monety, oprocz złota, teraz się stało kupą gruzu y rozwalonych murow, pod ktoremi więcey niż 100000 leży ludzi żywo pogrzebionych. Szczęśliwi ci obywatele, ktorzy pod czas tego strasznego nieszczęścia byli w drodze, bo przynaymniey przy życiu zostali

chociaż Rodzicow, przyiaciol y fortune utracili. Iak prędko się to trzęsienie zaczęło, Domy się ze wszech stron rysowały, Klepienia y pokłady między piętrami ustępowały y murz upadać zaczęły, co wszystko z takim było impetem y trzaskiem, iż rozumiano, że dzień Sądny przyszedł, y że się Kamień na kamieniu nie ostanie. Ludzie ktorzy iescze byli w łużku przestraszeni porwali się nie wiedząc co się dzieie, lecz widząc Domy chwieiące się y mury upadaiące, iak nayprędzey do drzwi biegli, ale większa część z nich do drzwi niedobiegłszy własnym domem była przywalona, a zas ktorzy mieli szczęście trafic na ulice z wielkim pędem ieden drugiego uprzedzaiąc biegli za bramy Miasta. Trudno tu wyrazić, iak smutne iak straszne to było widowisko, samo wspomnienie strach sprawuie. Mężczyzny y niewiasty rożnego stanu biegali iak obłąkani po ulicach, mieszczanie y prości ludzie przecię byli ubrani, lecz Panowie niemal iak wszyscy tak iako y Panie w iednych koszulach. Z ktoreykolwiek strony kto rzucał okiem, widział walące się Domy, y w ruinach grzebiące tych, ktorzy się uciecżką ratować chcieli; nawet a ktorzy wybiegli na ulice nie byli pewni życia, za każdym krokiem trzeba się było spodziewać śmierci: tu widać było ludzi od strasznego trzęsienia upadaiących, tu zaduszonych dymem y płomieniami, ktore z wywroconych domow dobywały się; ponieważ się to trzęsienie zaczęło w ten czas kiedy wielki ogien już był w kuchniach; płomien za wywroceniem się Domow tak się szerzył, iż cokolwiek tylko ogień palić może, w per:

zyne obrocił y powszechny w całym Mieście sprawił pożar. W Mieście przez
szturm dobytym, gdzie nieprzyiaciel w pien wszystko wycina, nie może
bydz strach większy, iako podczas trzęsienia ziemi od nas doswiadczo-
nego w pierwszym albowiem razie iest tylko człowiek, lubo uzbroio-
ny y rozjuszony, tu zas cała powstała natura y wszystkie Elementa,
które się zdały bydz sprzysiężone na zgubę naszą. Miasto Lizbona
zawierała w swym okręgu trzy gory okryte domami, które wszyst-
kie zapadły, wyiąwszy te które były na samym wierzchu gór, ogień
zas tak był straszny, że y nadziei nie mamy abysmy pod rozwali-
nami co znaleść mieli. Anglicy naywięcey utracili, bo naywiększy
między wszystkiemi prowadzą z tym Miastem handel, liczne y
wielkie mieli szpichlerze, drogiemi roznego gatunku towarami
napakowane, że zaś te szpichlerze były na dole przy ~~dołach~~
gorach dla łatwieyszego sprowadzenia towarow z portu, naywięk-
szemu zatym podległy nieszczęściu. Xięża także Jezuici swoie utra-
cili y 300 ich zginęło. Krol Luzytanski na wielkie swoie szczęście
znaydował się na ten czas w Belem w Zamku swoim o dwie mile
od Lizbony nad brzegami Rzeki Tagus; Pałac Krolewski w
Mieście z gruntu się wywrocił, w ktorym gdyby się był znayd-
wał Krol, pewnieby był zginął. Jo tak straszne spustoszenie stało
się w 10 minutach. Ta szkoda przez trzęsienie Ziemi tym iest
większa, że Flota z Brazylii bogato naładowana, kilka dniami
wprzod stanęła w Lizbonie, między innemi drogiemi towarami
przywiozła wiele dyamentow, złota y srebra, co wszystko było wywie-
ziono do miasta y podobno że wszystkim zginęło. Wszyscy ci ludzie,
ktorzy tak byli szczęśliwi, że z miasta uszli; zebrali się na iedno miey-
sce na rowninie w bliskości Lizbony, y częścią ubrani byli, częścią bez
sukien. Między innemi godnemi ludzmi widać był Posła Francuskiego

w sukni pokoiowey nocney. Zona zas iego rzuciwszy na siebie szatę nie miała nawet czasu przyodziać się dobrze, y żadna nawet z Niewiast zacnieyszych niebyła dobrze ubrana, bo wszyscy myśląc tylko o ucieczce, niemieli czasu o sukniach myślić, y w iakich się kto znaydował, w takich uciekał. Przez trzy dni mieszkał pod Namiotami na wozowni rozbitemi. Krol sam Portugalski spał przez tenże czas na tymże polu w karecie. To zamieszanie z tak nieszczęśliwego przypadku pochodzące było przyczyną iż nawet zapomniano starać się o żywności, dlaczego wszyscy ci ludzie, ktorzy się na tey wozowni znaydowali (: a było ich blisko 100000. więcey niż przez dwadzieścia cztery godziny y kawałka chleba niemieli, ktorymby się mogli posilić. Krol Hiszpański uwiadomiony o nieszczęściu miasta tego, y przewidziawszy potrzebę nieszczęśliwych obywatelow, rozkazał, żeby iak nayprędzey do tego mieysca, gdzie była Lizbona, zawieziono żywność bez żadney zapłaty. Z głodu y przelęknienia nie mało iuż było ludzi umarło; gdy zas postrzegli nadchodzące wozy, y statki żywnością naładowane, churmem się tam rzucili, zdało się im że to z Nieba spuścił Pan Bog, ktory chciał zachować przy naymnieyszey resztę pozostałych ludzi. Niektore osoby śmielsze odważyły się po rozwalonych murach wniść do miasta gdzie smutne y użalenia godne, słyszane były głosy tych ludzi ktorzy będąc nieszczęśliwemi iż niezewszystkiem są zabici, upadnieniem swoich Domow, na śmierć naysmutnieyszą y naystraszniejszą z głodu czekać muszą. Trzęsienie trwało przez 10. godzin, wszakże co raz przestaiąc, y z mnieyszym impetem znowu się zaczynaiąc w pierwszych zas 10. minutach było naywiększe a ogień tak się szerzył, że nawet Domy od trzęsienia ocalone zachwycił, y z wielką trudnością mogł być ugaszony.

Stylus Promotionalis Poeticus.

Superest pro sanguine merces.

To iest powszechne dobrze trzymaiących o cnocie zdanie (: do ktorego tak mi się zdaie, że y wy będziecie się chcieli przypisać :) iż zapocone dniem y nocą w szkolnych pracach skronie, nieszczęśliwe to ustawicznych trudach myśli zapracowawszy y zasłużywszy na sprawiedliwey nadgrody wymiar, na swoich nie powinnyby się zawodzić nadziejach. Ktoryżbowiem pu- szcze żeglarzów na fale y nawalności bezdennych puściwszy się wałow, życie swoie (: nad ktore [fari] powiedzcie mi ~~[illegible]~~ co iest w świecie droższego :) y za ieden nie poczytuiąc [?] chaterz suchym okiem ulubiona znikała oyczyzna, gdyby wszelkiey [eorum?] postradali nadziei zawinowszy kiedyż tedy do brzegu wesołego [ovat] wykrzyknienia. Nie za fraszkę miey zayrzec śmiałe nie przyiacielowi w oczy, a woyny sobie [sponte] rycerz iednego tylko wodza swego słuchaiąc [jussu] rozkazu, pogardziwszy śmiercią, [odi] znienawidziwszy własne zdrowie, dobra [mactes?] myśl przedsięwziąwszy za [suppetiae] pomocą odważnego umysłu, na zawstrzone rzuca się groty; coby mu w tym serca dodało? ieżeli [memini] pamięć, maiącey bydź pozyskaney sławy y [pollicepor] przyobiecania od dziwości cnocie nadgroda. Podobnym y wy w szkolnych pracach ieżeli sobie postępuiecie [suum] sposobem, ieżeli na proznowaniu strawiony nigdy nie [perit?] żałowany czas uczonym poświęcacie ~~sposobem~~ ~~ieżeli na prożnowaniu strawiony nigdy nieżałowany~~. Muzom nadzieią [?]. Bogu, iż za podiętą pracę powinna będzie [assequor] dostąpiona płaca. wszak:

Gdy żołdownik Bellony krew na placu leie.
Skutkiem nadgrody więcey powzięte nadzieie.

Dnia 4. Październ

Powinszowanie w Liście na Boże Narodzenie.

W odległości mieysca tym prędzey odezwę pióra skierowac zdołam, iż z Na[...]
dzin Betleemskich Jezusa rozciągła sława gruchnęła po całym świecie
Prócz bowiem przyrodzonych chęci moich które ustawiczną unoszą się
żądzą ku oświadczaniu w obliczu Rodzicielskim Synowskiego ser[...]
nową wynayduię pobudkę w powszechnych ogłosach rodzącey się na
świat Dzieciny Boga, z którego toczących się też perłowych b[...]
obfitości mowcy na powinszowanie wymowę, czerpaią dostatek um[...]
tne pióra do wyrażenia uprzeymych dowodów. Więc gdy osobiście[...]
popisać się nie mogę słowy, przynaymniey na tym to kartelusze Prze[...]
wne Narodzenie Nieśmiertelney Dzieciny piśmiennie którey winszuię
serdecznie WMłanstwu Dobrodzieystwu Życząc: niech Król Nie[...]
bieski w malenskim rodzącey się ciele Ludzkim, długoletnego po[...]
wielkim uszczęśliwia Zdrowiem, niech Korona + pomyślney fort[...]
ych tędże otacza, i bez przerwy przy wesołych Ławrach tu[...]
pomnożeniu Godności. etc.

Powinszowanie Imienin Sebastyana.

Męczeńskie Patrona S. strzały dziś pamięć wystawiaiąc skierowanego w o[...]
czywskiey Przytomności mby wielce mości Dobrodzieiu. Na celu nie[...]
był wystawiony Sebastyan S. do którego nieprzyiaciele Chrystuso[...]
wiary ostre wypuszczali strzały, wypuszczam i ia lecz nie in[...]
strzały, tylko Synowski afekt, który w uroczystym powinszowa[...]
niu kieruię do tey mety, iako znayduię się Oycowskie Wac[...]
Dobrodzieia Imieniny. Więcey bym tu uprzeymego oświadczenia do[...]
dow okazac powinien, gdyby mi bolesne w męczeńskim ciele Pat[...]
na S. Rany nie kazały słowami raczey niżeli obficie mowić. W[...]
winszowaniu obowiązku moiego składaiąc popisy, serdeczną Wac[...]
mu Dobrodzieiowi Życzę chęcią:

Niechay z Ran Męczennika nakształt z Morza wo[...]
Lat długości, czerstwość, szczęście płyną i swobody

Mowa Dziękowania od Panstwa Młodego Rodzicom z dwoiakiey Familii

Już za wolą rozporządzenia Boskiego wybieraiące się Ichmość Panstwo Młode pod slubne przymierze do Swiątyni Panskiey, przeze mnie oboyga Domu Kochanym Rodzicom winne podziękowanie składa. moie uczciwe i Godne Panstwo. Nie tylko bowiem Prawo przyrodzone w postanowieniu swoim, ale też obyczayna w porządku szczęśliwym przyzwoitość ten obowiązek na Ich Mość Panstwo Młode wkłada, aby iuż to za Jestestwo wzięte, iuż za wypielęgnowanie w cnotach i obyczaiach chwalebnych, iuż za miłość nieustannie swiadczoną, iuż za Życzliwe pieczołowanie względem obmyslania codziennych ku potrzebie rzeczy wszelką dozgonnie wdzięcznością oraz przyzwoitemi wypłacało się Dziękami. Spuszcza w rozłoczonych promieniach Złotowłose Słonce wszelako obfite skutki na ziemię, która mu za swe dostatkiem nieprzeliczonych pożytków zawdzięcza. Wylewa hoynie niezmierność strumieni obszerne Morze, które sciekaią w rzeki, płyną w potoki, sączą się w ieziora, tychże samych wpowrocie ustrumykiem się stałe. W tym trybie Ich Mć Panstwo Młode zupełnie być znayduią się, które ile dowodów szczerey miłości, ile szafowania wielorakiey czynnosci, ile podięcia cierpliwego około wychowania swego za pilnym staraniem Ich Mć Panstwa Kochanych Rodziców doswiadczyło, na tyle wzaiemnosci dowodów, na tyle zawdzięczania posłuszna tyle odsługowania chęci silić się i zdobywać onym w osobie moiey przyrzeka. Więc przy godnych Słodkiego ucałowania stopach obydwu Domu Serdecznych Rodziców głębokie czyniące w podziękowaniu ukłonowanie Ichmć Panstwo Młode, ten dawod serdeczną stwierdzą Życzliwością.

Niech wam Rodzice mili Bog y niebo Dary
Daią w czerstwości zdrowia sowite bez miary
Życie abyscie po nas pociech doczekali
Pragniemy byśmy się wam wdzięcznie wypłacali.